

raport

MICE Poland
Meetings • Incentives • Conferences • Events

Turystyka biznesowa w Polsce

- Struktura przyjazdów do Polski
w celach biznesowych
Przychody dewizowe z turystyki biznesowej
- Rynek firm szkoleniowych w Polsce
- Trendy i struktura rynku spotkań na świecie

Warszawa 2008

Convention Bureau

Wrocław

INSTYTUT TURYSTYKI

Convention Bureau

Wrocław

Let's **Meet** in
Wrocław
& **Lower Silesia**

www.convention.wroclaw.pl

Wrocław the meeting place

INSTYTUT TURYSTYKI

MICE POLAND

Turystyka biznesowa w Polsce

Opracowanie: mgr Iwona Kulesza
przy współpracy: mgr. Witolda Bartoszewicza
dr. Krzysztofa Łopacińskiego, dr Teresy Skalskiej

Dodatkowo
Trendy i struktura rynku spotkań na świecie
– na podstawie EIBTM 2007 Industry
Trends & Market Share Report by Rob Davidson
oprac. Marek Chojnowski

Redakcja: Magda Kondas
MICE Poland

10194

czerwiec 2008

INSTYTUT TURYSTYKI

Raport opracowano w Instytucie Turystyki
02-511 Warszawa, ul. Merlina 9a
tel. (022) 844 63 47, fax (022) 844 12 63
e-mail: it@intur.com.pl, www.intur.com.pl
prezes dr Krzysztof Łopaciński

MICE Poland

Meetings • Incentives • Conferences • Events

Wydawca: Eurosystem – Jarosław Śleszyński
02-034 Warszawa, ul. Wawelska 78 / 30
tel. (022) 822 20 16, fax (022) 823 78 83
e-mail: mice@eurosys.pl, www.eurosys.pl
Kierownik produktu: Sylwia Banaszewska
Skład i łamanie: Iwona Bóta

796.5(438)(100)

Jedno miejsce wiele możliwości

Centrum Targowo-Kongresowe MT Polska

To wyjątkowo dogodnie zlokalizowany nowoczesny kompleks halowo-konferencyjny. Centrum zostało zaprojektowane jako wielofunkcyjny obiekt doskonale przystosowany do zorganizowania m.in.:

- targów
- koncertów i innych wydarzeń kulturalnych
- kongresów, zjazdów i prezentacji
- bali i bankietów
- wydarzeń sportowych
- produkcji filmowych

Atrakcyjność obiektu podkreśla znakomita lokalizacja i łatwość dojazdu:

- samochodem – tylko 15 minut z centrum,
- komunikacją miejską – maksymalnie pół godziny,
- kolejką miejską – czas dojazdu nie przekracza 20 minut ze stacji Warszawa.

Zapraszamy do współpracy.

Więcej informacji na www.halamtpolska.pl • tel.: (022) 529 39 00, 529 39 50 • e-mail: hala@mtpolska.com.pl

Spis treści

Wstęp	7
1. Baza hotelowa w Polsce	8
2. Liczba i struktura przyjazdów do Polski w celach biznesowych	9
2.1. Uwagi wstępne	9
2.2. Ogólna charakterystyka ruchu przyjazdowego do Polski	9
2.3. Ogólna charakterystyka przyjazdów służbowych i w interesach	10
2.4. Struktura przyjazdów służbowych i w interesach	11
2.5. Charakterystyka segmentu podróży służbowych według głównych grup krajów	13
• Niemcy	
• Rosja, Białoruś, Ukraina	
• Kraje członkowskie Unii Europejskiej (bez Niemiec)	
• Nowe kraje Unii Europejskiej	
• Główne kraje zamorskie	
2.6. Podsumowanie	15
3. Przychody dewizowe z turystyki biznesowej	15
3.1. Przeciętne wydatki w segmencie turystyki biznesowej. Wielkość i dynamika zmian	15
3.2. Struktura wydatków według rodzajów i miejsca ponoszenia	17
3.3. Łączne przychody	18
4. Konferencje i kongresy	18
5. Rynek firm szkoleniowych	20
5.1. Polska Izba Firm Szkoleniowych	20
5.2. Od dobrych praktyk do certyfikatu	20
5.3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013	21
6. Wykaz kongresów i konferencji w wybranych miastach Polski w 2007 roku.	23

Trendy i struktura rynku spotkań na świecie – na podstawie EIBTM 2007 Industry

Trends & Market Share Report by Rob Davidson	30
1. Otoczenie rynkowe branży spotkań i podróży motywacyjnych	30
1.1. Ameryka Północna	30
1.2. Europa	31
1.3. Azja – Pacyfik	33
1.4. Bliski Wschód, Afryka i Ameryka Łacińska	34
2. Główne trendy	34
2.1. Trendy spotkań biznesowych	34
2.2. Trendy podróży motywacyjnych	36
3. Perspektywy	36

Cała branża w jednym tytule!

Jedyny w Polsce miesięcznik dla branży MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Events). Co miesiąc sprawdzone informacje, analizy, trendy i inspiracje. Raporty i tematyczne dodatki specjalne. Zamów prenumeratę.

www.micepoland.com.pl

Instytut Turystyki

Instytut Turystyki

Institute of Tourism

Statystyka

Informacje, wydawnictwa, strony internetowe www.intur.com.pl

Biblioteka

Ponad 15 tysięcy woluminów, katalog na stronach www.intur.com.pl

Publikacje

Kilkanaście publikacji książkowych, kilkadziesiąt informacji i raportów rocznie.

Adresy, Kontakty

Adres Pocztowy

Instytut Turystyki, ul. Merliniego 9a,
02-511 Warszawa

Telefon

+48 (22) 844 63 47

FAX

+48 (22) 844 12 63

E-mail

it@intur.com.pl

www.intur.com.pl

SOFITEL LUXURY HOTELS

Położony zaledwie kilka metrów od plaży pięcigwiazdkowy hotel **SOFITEL GRAND SOPOT** zachwyca wytworną elegancją i architekturą. Przekraczając progi majestatycznego gmachu, od pierwszej chwili wyczuwalny jest historyczny nastrój połączony ze światowymi standardami prestiżowej marki **SOFITEL**. Luksusu w każdym detalu dopełniają dzieła sztuki, rzeźby oraz obrazy. **SOFITEL GRAND SOPOT** oferuje 127 ekskluzywnych pokoi o niepowtarzalnej aranżacji wnętrza, z widokiem na morze lub na park. Komfort wypoczynku i spokojny sen gwarantują łóżka „My Bed”.

Restauracja „**ART DECO**”, dzięki francuskiemu szefowi kuchni **Bruno Vitrac**, specjalizuje się w kuchni francuskiej, jak i również serwuje wykwintne potrawy kuchni rodzimej, „**LE BAR**” oferuje whisky z całego świata, ekskluzywna biblioteka tworzy atmosferę relaksu, zaś „**CIGAR ROOM**”, przy dźwiękach muzyki na żywo oraz szerokim wyborze wyśmienitych cygar, gwarantuje niezapomniane przeżycia. Odpoczynek od codziennych obowiązków znaleźć można w Centrum Wellness z sauną suchą, parową, basenem z bezpośrednim wyjściem do ogrodu oraz siłownią wyposażoną w jedyny w Polsce system do ćwiczeń technogym – **KINESIS**. Piękno i harmonię zapewni **GRAND SPA**. Wykonywane w kameralnej atmosferze masaże i zabiegi specjalne dostosowane są do pór roku, przywracając równowagę ciału i duszy.

Hotel serdecznie zaprasza do najpiękniejszej w regionie sali balowej będącej miejscem wspaniałych, niezapomnianych i prestiżowych wydarzeń. Sale konferencyjne są w pełni przygotowane do każdego typu spotkania biznesowego, konferencji, seminarium.

Luksus, prestiż, wyjątkowość, francuska jakość, elegancja i wyszukany styl, niepowtarzalna atmosfera i perfekcja. Gwarancja najwyższej jakości oraz holistyczna dbałość o gości są priorytetem w **SOFITEL GRAND SOPOT**.

SOFITEL GRAND SOPOT

UL. POWSTAŃCÓW WARSZAWY 12/14, 81-718 SOPOT, POLAND, TEL. +48 (0) 58 520 60 00, FAX: +48 (0) 58 520 60 99
WWW.SOFITEL.COM, WWW.ORBISONLINE.PL

Wstęp

Polska pozostaje stosunkowo atrakcyjnym celem przyjazdów służbowych. Rozwój gospodarki krajowej sprzyja wzrostowi liczby podróży służbowych, w tym także rozwojowi przemysłu spotkań profesjonalistów, konferencji i kongresów. Ogromnym atutem Polski jest centralne położenie geograficzne w Europie, lepsza dostępność nie tylko stolicy, ale także wielu pozostałych miast, co jest między innymi zasługą rozwoju tanich linii lotniczych, rozbudowy infrastruktury lotnisk regionalnych. Należy również podkreślić dobrą pozycję Polski w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa turystów. Uwagę zwraca brak zagrożeń w postaci zaburzeń politycznych i społecznych.

W Polsce turystyka biznesowa jest już ważnym segmentem rynku turystycznego. Zmiany polityczne i gospodarcze, które zaszły po 1989 roku, spowodowały ogromny wzrost zainteresowania Polską; liczba przyjazdów, w tym podróży w interesach, dynamicznie rosła. W 2007 roku udział przyjazdów służbowych do Polski stanowił 1/4 wszystkich przyjazdów do kraju. Spośród wydatków zaliczanych do turystycznych największe były te związane z pobytem o charakterze zdrowotnym (218 USD na osobę) oraz służbowym (166 USD na osobę). Wysokie wydatki wiązały się zwłaszcza z kongresami i konferencjami (217 USD na osobę).

Na podstawie danych o liczbie konferencji i kongresów zgłaszanych do międzynarodowych organizacji, szczególnie po uruchomieniu w Polsce kilku convention bureaux można stwierdzić, że pozycja Polski poprawia się, a międzynarodowe organizacje lokują Polskę w pierwszej trzdziestce w rankingach organizatorów kongresów i konferencji (w 2005 roku na 26. miejscu wg UIA i 20. wg ICCA).

Polska jest wciąż zaliczana do krajów, które są tzw. emerging market – nowym, atrakcyjnym kierunkiem dla międzynarodowych spotkań, konferencji i kongresów. Znaczącym faktem jest

Tabela 1. Kraje o największej liczbie kongresów zgłoszonych do ICCA w 2007 roku

Lp.	Kraj	Liczba kongresów
1.	Stany Zjednoczone	467
2.	Niemcy	429
3.	Hiszpania	303
4.	Wielka Brytania	281
5.	Francja	255
6.	Włochy	250
7.	Japonia	215
8.	Brazylia	209
9.	Austria	204
10.	Australia	204
11.	Kanada	197
12.	Holandia	195

Tabela 2. Miasta o największej liczbie kongresów zgłoszonych do ICCA w 2007 roku

Lp.	Kraj	Liczba kongresów
1.	Wiedeń	154
2.	Berlin	123
3.	Singapur	120
4.	Paryż	115
5.	Barcelona	106
6.	Budapeszt	90
7.	Lizbona	90
8.	Pekin	87
9.	Amsterdam	82
10.	Madryt	77
11.	Kopenhaga	76
12.	Praga	72

wzrost zaangażowania Polski w działalność międzynarodowych stowarzyszeń profesjonalistów branży spotkań. Do grona paru firm z Polski będących członkiem ICCA dołączyły convention bureaux reprezentujące struktury publiczne – Polskiej Organizacji Turystycznej działającej na szczeblu krajowym oraz miejskie – Warszawy, Wrocławia, Krakowa, Poznania, Gdańska, Torunia i Bydgoszczy.

Autorzy raportu są świadomi, że nie obejmuje on całości prezentowanego zagadnienia. Duża część danych dotyczących struktury turystyki biznesowej dotyczy 2006 roku (dane za 2007 rok będą dostępne dopiero w drugiej połowie 2008 roku). Natomiast tegoroczny raport uzupełniony został o dane dotyczące liczby konferencji i kongresów, które odbyły się w Polsce. Nowym elementem jest również rozdział „Rynek

firm szkoleniowych”. Ta szczególna dziedzina, w zachodnioeuropejskiej tradycji badań dotyczących przemysłu spotkań zaliczana do turystyki biznesowej, jest w Polsce mało zbadana.

Turystyka wyjazdowa stanowiąca znaczną część turystyki biznesowej, dotycząca podmiotów krajowych wewnątrz kraju oraz na zewnątrz niego nie została w raporcie uwzględniona. Niestety brak jest rzetelnych danych, które umożliwiłyby zebranie, zestawienie oraz opracowanie tego rodzaju statystyk.

dr Krzysztof Łopaciński
Prezes Zarządu Instytutu Turystyki

Baza hotelowa w Polsce

1. BAZA HOTELOWA W POLSCE

Według danych urzędów marszałkowskich w 2007 roku działało w Polsce 1550 hoteli z 136 986 miejscami noclegowymi. Średnio na jeden obiekt przypada 88 miejsc noclegowych.

Rynek turystyki biznesowej, a zwłaszcza kongresów i konferencji, koncentruje się w obiektach o wyższym standardzie, tj. w hotelach pięcioletnich, czteroletnich i trzygwiazdkowych. Według danych z 2007 roku w Polsce były 783 obiekty, które należały do trzech najwyższych kategorii, co stanowiło 50,5% ogółu hoteli. Hoteli o najwyższym standardzie – pięcioletnich, czterogwiazdkowych było 125 (8,1%).

Polskie hotele dysponują 137 tys. miejsc noclegowych. W hotelach pięcioletnich, czteroletnich i trzygwiazdkowych było 82,2 tys. miejsc (60% miejsc hotelowych). Hotele o najwyższym standardzie – pięcioletnich, czterogwiazdkowych – dysponowały 26,3 tys. miejsc (19,2%).

Hotele pięcioletnikowe znajdują się w województwach: mazowieckim (10), małopolskim (6), pomorskim (4), śląskim (3), dolnośląskim (2) oraz wielkopolskim (1). Obiekty czterogwiazdkowe skupiają się przede wszystkim w województwach: małopolskim (22), dolnośląskim (11), mazowieckim (11), wielkopolskim (10), zachodniopomorskim (10), śląskim (8), pomorskim (6) kujawsko-pomorskim (5), lubelskim (4), warmińsko-mazurskim (4), podlaskim (3), świętokrzyskim (2), lubuskim (1), łódzkim (1) oraz podkarpackim (1). Rozmieszczenie obiektów trzygwiazdkowych wygląda następująco: małopolskie (114), wielkopolskie (95), dolnośląskie (82), mazowieckie (55), śląskie (46), pomorskie (41) i kujawsko-pomorskie (38).

Na koniec 2007 roku 31,8% hoteli pięcioletnich, czteroletnich i trzygwiazdkowych znajdowało się w dużych miastach. Obiekty o najwyższym standardzie, tj. hotele pięcioletnich i czterogwiazdkowe stanowiły 8,8% wszystkich skategoryzowanych obiektów hotelowych.

Dwie trzecie hoteli trzygwiazdkowych

Tabela 3. Hotele i miejsca noclegowe według kategorii w Polsce w 2007 r. (stan na 31 grudnia 2007 r.)

Hotele według kategorii	Liczba obiektów	Miejsca noclegowe
*****	26	8004
****	99	18 305
***	658	55 912
**	572	42 475
*	195	12 290
W trakcie kategoryzacji	15	909
Razem	1565	137 895

Źródło: urzędy marszałkowskie

Tabela 4. Hotele pięcioletnie, czteroletnie i trzygwiazdkowe w miastach (stan na 31 grudnia 2007 r.)

Miasto	Hotele skategoryzowane	5*	4*	3*
Wrocław	35	2	7	16
Bydgoszcz	16	0	2	4
Lublin	20	0	2	10
Gorzów Wlk.	5	0	1	1
Łódź	16	0	0	7
Kraków	108	6	12	61
Warszawa	62	10	7	18
Opole	7	0	0	6
Rzeszów	11	0	1	5
Białystok	7	0	2	2
Gdańsk	19	2	2	11
Katowice	11	1	2	3
Kielce	19	0	1	6
Olsztyn	10	0	0	4
Poznań	41	1	4	21
Szczecin	19	0	4	5
Razem	406	22	47	180

Źródło: urzędy marszałkowskie

Tabela 5. Liczba miejsc w hotelach pięcioletnich, czteroletnich i trzygwiazdkowych w miastach (stan na 31 grudnia 2007 r.)

Miasto	Liczba miejsc Hotele skategoryzowane	5*	4*	3*
Wrocław	3856	702	1617	1537
Bydgoszcz	907	0	352	555
Lublin	829	0	295	534
Gorzów Wlk.	182	0	134	48
Łódź	1197	0	0	1197
Kraków	8568	1563	1953	5052
Warszawa	12 320	4474	3812	4034
Opole	397	0	0	397
Rzeszów	414	0	108	306
Białystok	592	0	376	216
Gdańsk	2125	89	326	1710
Katowice	1436	300	824	312
Kielce	610	0	138	472
Olsztyn	854	0	0	854
Poznań	2522	246	577	1699
Szczecin	1924	0	1070	854
Razem	34 877	6672	9965	18 240

Źródło: urzędy marszałkowskie

Liczba i struktura przyjazdów

działa poza dużymi aglomeracjami. W 2007 roku analizowana baza noclegowa skupiała się w następujących miastach: Krakowie (108 obiektów), Warszawie (62), Wrocławiu (35) i Poznaniu (41). Łącznie w tych czterech aglomeracjach znajdowało się 246 obiektów, czyli 60,6% ogółu obiektów trzy-, cztero- i pięciogwiazdkowych w polskich miastach.

Wszystkie miasta wojewódzkie dysponowały 57,2 tys. miejsc noclegowych. W hotelach pięcio-, cztero- i trzygwiazdkowych znajdowało się 38,7 tys. miejsc noclegowych (47,1%).

2. LICZBA I STRUKTURA PRZYJAZDÓW DO POLSKI W CELACH BIZNESOWYCH

2.1. UWAGI WSTĘPNE

W tym rozdziale wykorzystano wyniki cyklicznych badań Instytutu Turystyki wykonywanych na zlecenie Ministerstwa Gospodarki w ramach Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej (pod nazwą „Turystyka zagraniczna”).

Badania w 2006 roku realizowane były na przejściach granicznych, osiem razy do roku. Ankietę Cele, motyw i organizacja przyjazdów turystycznych do Polski (ITTZ-2) wypełniło łącznie w ciągu roku około 16 tys. osób. Do oszacowania wielkości poszczególnych segmentów wyróżnionych na podstawie głównego celu podróży oraz do określenia liczby wizyt według województw posłużono się też wynikami badania wydatków turystów zagranicznych (ankieta ITTZ-1, realizowana w ramach tego samego tematu badawczego).

Omawiając wyniki analizowanych badań, stosujemy zamiennie określenia „interesy lub sprawy służbowe”, „przyjazdy służbowe lub w interesach”, „segment turystyki biznesowej” itp. Zawsze oznaczają one turystykę biznesową w szerokim sensie. Składają się na nią udział w targach i wystawach, uczestnictwo w kongresach lub konferencjach, prowadzenie samodzielnych interesów

(głównie podróże drobnych przedsiębiorców), prowadzenie interesów w imieniu firmy (delegacje służbowe) i obsługa transportu (przyjazdy w charakterze kierowców, konwojentów lub innych osób związanych z przewozem osób lub towarów). Charakterystykę turystów zagranicznych, którzy deklarowali biznesowy lub służbowy cel podróży, stosując kryterium głównych grup krajów pochodzenia turystów:

- Rosja, Białoruś i Ukraina.
- Kraje „15” Unii Europejskiej (bez Niemiec); w tej grupie krajów najliczniej reprezentowane są Szwecja, Austria, Wielka Brytania, Włochy, Francja, Dania, Holandia i Belgia.
- Niemcy (wyodrębnione z „15” UE, ponieważ jest to kraj sąsiadujący z Polską).
- Nowe kraje członkowskie Unii Europejskiej (określone w tabelach i na wykresach jako „nowe kraje UE”) – kraje, które przystąpiły do UE wraz z Polską 1 V 2004 r. Najliczniej w tej grupie krajów reprezentowane są Litwa, Czechy, Węgry, Słowacja i Estonia.
- Główne kraje zamorskie (pozaeuropejskie): Stany Zjednoczone, Kanada, Japonia, Korea Płd., Australia.

2.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA RUCHU PRZYJAZDOWEGO DO POLSKI

Instytut Turystyki szacuje, że w 2006 roku do Polski przyjechało łącznie bli-

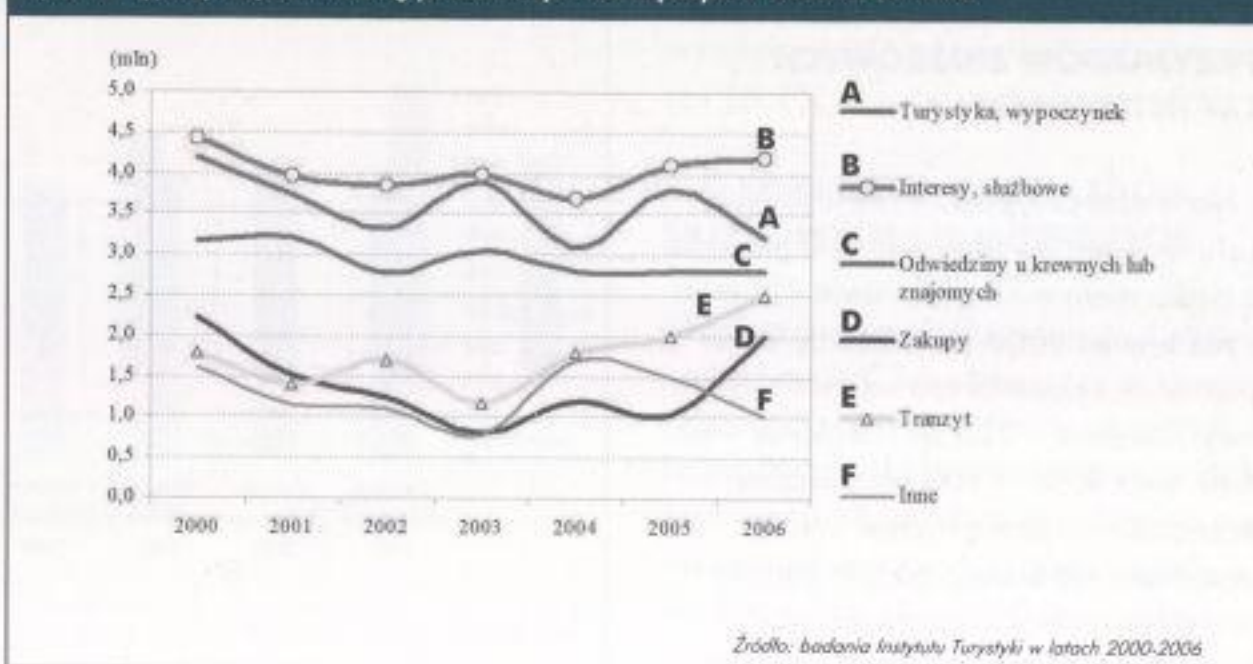
sko 15,7 mln turystów, o 3% więcej niż w 2005 roku. Według danych GUS liczba cudzoziemców w rejestrowanej bazie noclegowej w 2006 r. utrzymała się na poziomie roku poprzedniego (wyniosła 4 mln 314 tys. osób; w tym w hotelach 3 mln 460 tys.). Również na tym samym poziomie utrzymała się liczba udzielonych cudzoziemcom noclegów (zarówno w 2005, jak i 2006 roku turystom udzielono po 10,5 mln noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania).

Liczba przyjazdów z niesąsiedzkich krajów „15” UE wzrosła o 17%, z Niemiec zaś znacznie spadła. Wzrosła liczba przyjazdów z krajów pozaeuropejskich i nowych krajów Unii, w tym z Estonii i Łotwy. W grupie krajów sąsiedzkich spadek liczby przyjazdów turystów dotyczy głównie Czech.

Największy odsetek przyjazdów w celach biznesowych w roku 2006 wykazali Niemcy.

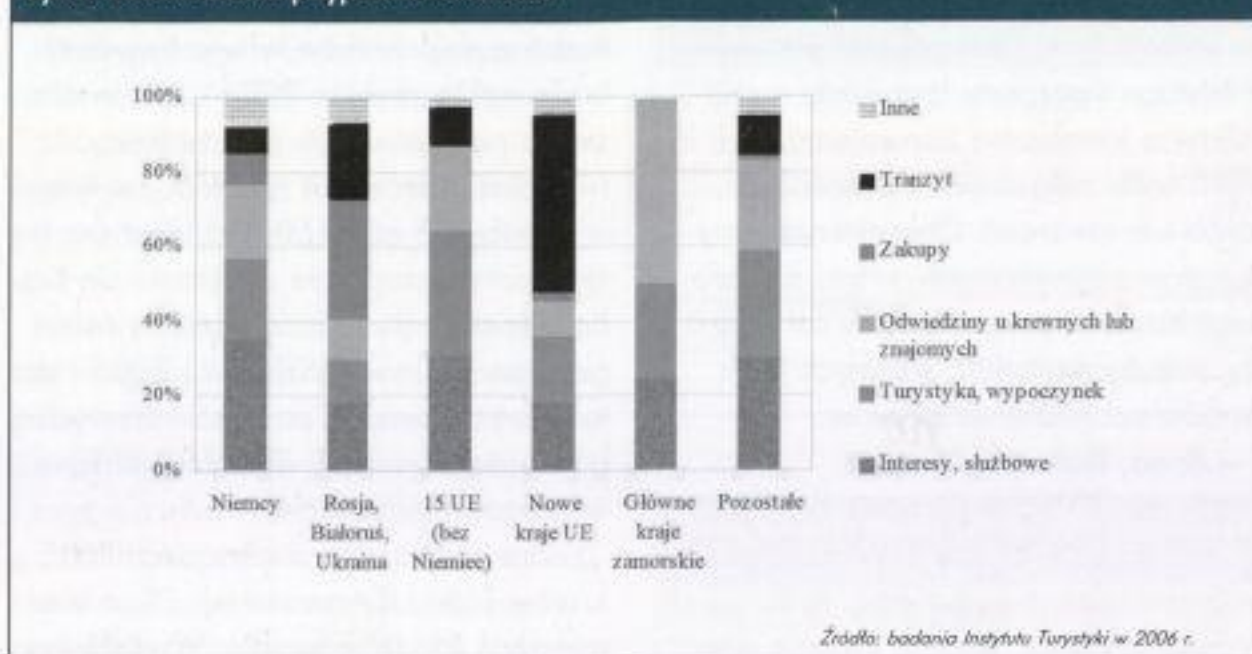
W 2006 roku głównym celem pobytu w Polsce była turystyka biznesowa (interesy) – 26,5%, typowa turystyka (wakacje, wypoczynek) – 20,5%, odwiedziny u krewnych lub znajomych – 17,6%. Od kilku lat coraz bardziej można dostrzec skutki zarówno geograficznego położenia Polski, jak i wstąpienia Polski do Unii. Bardzo szybko rośnie udział tranzytu – w 2006 r. wyniósł już 16,4%. Wprowadzenie w 2004 roku do ankiety nowych kategorii (cel zdrowotny i pry-

Rys. 1. Przyjazdy turystów według podstawowych celów pobytu w latach 2000-2006

Liczba i struktura przyjazdów

Rys. 2. Struktura celów przyjazdu w 2006 roku

watny przyjazd szkoleniowy), a także to, że część respondentów nie sprecyzowała celów przyjazdu, sprawiło, że owe główne segmenty, czyli turystyka biznesowa oraz typowa turystyka, straciły nieco na znaczeniu. W 2006 roku wielkość tych segmentów szacujemy na niecały 1 mln. Pozostałe cele wizyty w Polsce występują rzadziej, choć w odniesieniu do turystów z niektórych krajów mają dość istotne znaczenie.

W 2006 roku, podobnie jak poprzednio, obserwuje się znaczne zróżnicowanie struktury celów przyjazdu zależnie od kraju (grupy krajów) pochodzenia. Największy udział przyjazdów w celach biznesowych wykazują Niemcy (45,4% wszystkich przyjazdów biznesowych), następnie Rosja, Białoruś, Ukraina (20,4%) i kraje „starej” Unii Europejskiej (bez Niemiec) – 17,4%.

2.3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRYJAZDÓW SŁUŻBOWYCH I W INTERESACH

Najwięcej przyjazdów biznesowych i służbowych zanotowano w 2006 roku z rynku niemieckiego (prawie 1,9 mln. – kolejny wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem) i zza wschodniej granicy (Ukraina – 320 tys., Białoruś – ok. 430 tys. i Rosja – 100 tys.). Liczba przyjazdów biznesowych w 2006 r. utrzymała się prawie na tym samym poziomie co w roku poprzednim (wzrost o 1,5%). Spośród krajów Unii

Europejskiej (bez Niemiec) – razem około 725 tys. przyjazdów w interesach lub sprawach służbowych – warto wymienić kraje Beneluksu, które generują ok. 165 tys. przyjazdów, Austrię (120 tys.), Wielką Brytanię (120 tys.), Francję (70 tys.), Szwecję (60 tys.), Włochy (60 tys.), Norwegię (50 tys.) i Danię (35 tys.). Nowe kraje członkowskie UE generują razem 340 tys. (poziom roku poprzedniego), a główne kraje zamorskie – około 135 tys. przy-

jazdów służbowych, z czego 70 tys. przypada na Stany Zjednoczone.

Według oszacowań Instytutu Turystyki, w 2006 roku rozmiary sektora turystyki przyjazdowej w celach służbowych i w interesach kształtowały się na poziomie 4,2 mln przyjazdów.

Według wyników badań z 2006 roku, ogółem 26,5% turystów deklaroowało służbowy lub biznesowy cel podróży. Jak to ilustruje rysunek 5, ponadprzeciętny udział tego celu podróży obserwujemy wśród turystów ze Szwecji, Wielkiej Brytanii, Białorusi, Holandii, Francji, Niemiec, Szwajcarii, Austrii i Belgii. Z drugiej strony przyjazdy służbowe stanowią margines wśród przyjazdów z krajów sąsiednich (wyłączywszy Niemcy) – Danii, Litwy, Słowacji, Czech, Węgier, Rosji, Ukrainy i Łotwy.

Wyniki badań pozwalają scharakteryzować segment podróży służbowych następująco:

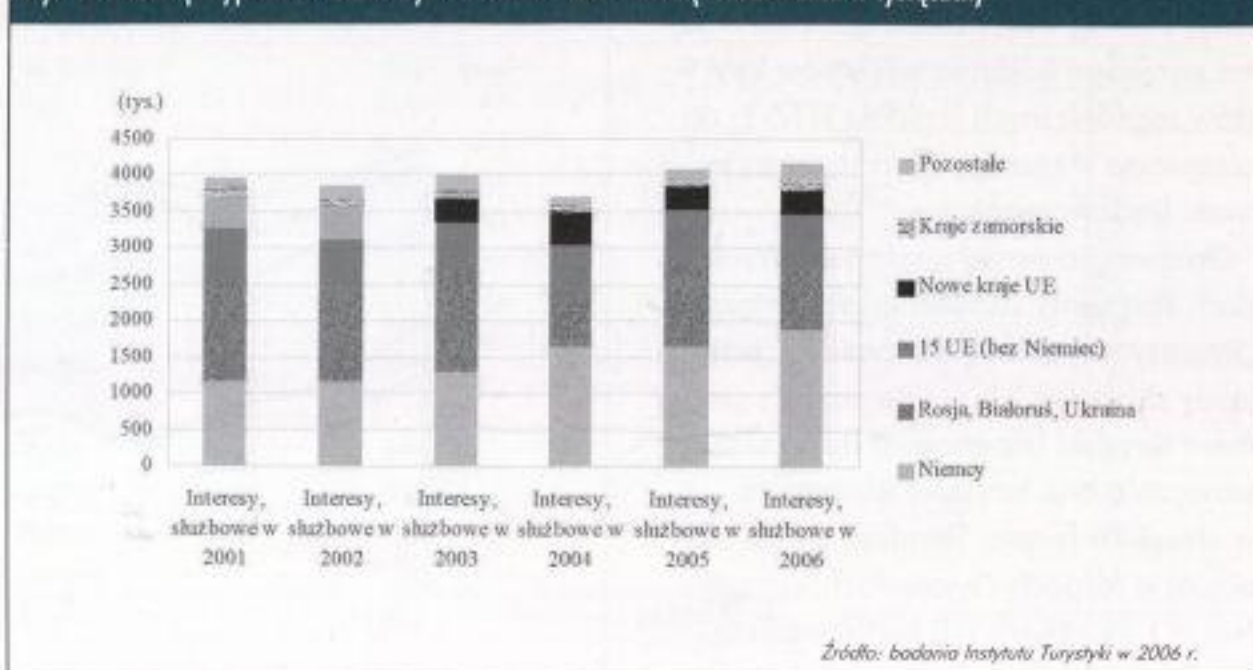
- Średnia długość pobytu – 2,1 noclegu (mniej niż średnia dla ogółu turystów).
- Udział biur podróży w organizacji podróży jest nieznaczny, stosunkowo

Tabela 6. Przyjazdy w celach służbowych i w interesach na tle przyjazdów ogółem w 2006 roku (oszacowania w tysiącach)

	Ogółem	Niemcy	Rosja, Ukraina, Białoruś	„15” UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Kraje zamorskie	Pozostałe
Ogółem	15 670	5440	4700	2365	1880	550	735
W tym: Interesy, sprawy służbowe	4160	1890	850	725	340	135	220

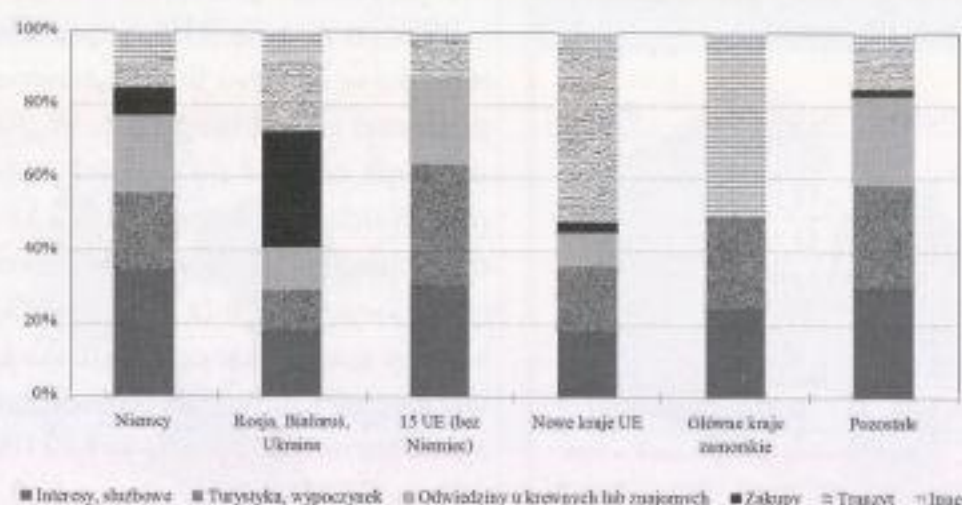
Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

Rys. 3. Liczba przyjazdów służbowych w latach 2001-2006 (oszacowania w tysiącach)

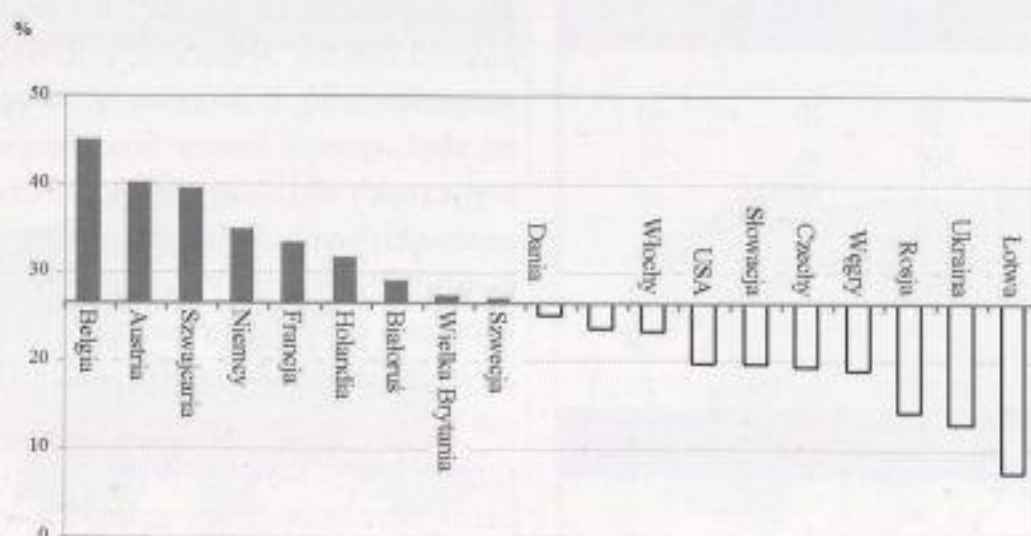
Liczba i struktura przyjazdów

Rys. 4. Struktura celów przyjazdów biznesowych w 2006 roku

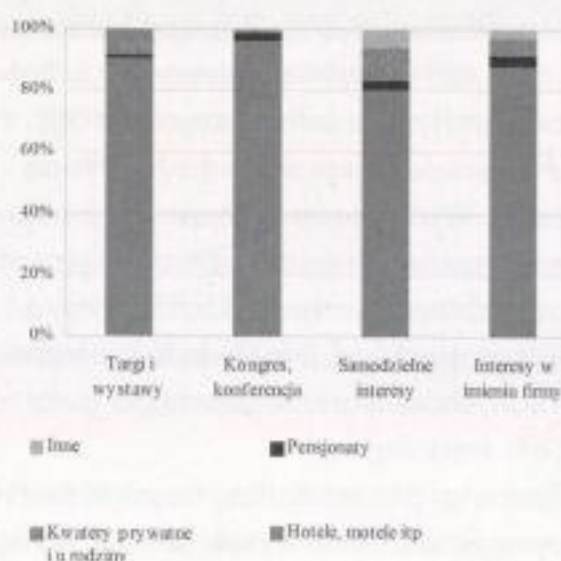
Źródło: badania Instytutu Turystyki w latach 2001-2006.

Rys. 5. Udział przyjazdów służbowych i biznesowych według krajów w 2006 roku

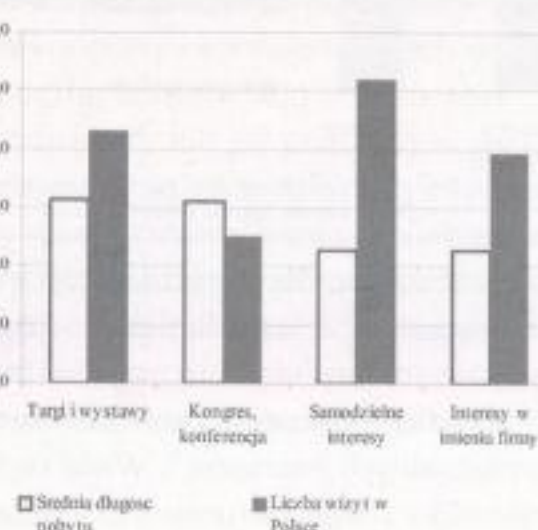
Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

Rys. 6. Miejsce noclegu zależnie od rodzaju turystyki biznesowej w 2006 roku

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

Rys. 7. Średnia długość pobytu i liczba wizyt w zależności od rodzaju turystyki biznesowej w 2006 r.

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

często natomiast mamy do czynienia z rezerwacją usług (33% – wzrost w porównaniu z poprzednimi latami).

- Odsetek korzystających z hoteli, mo-teli lub pensjonatów jest w tej grupie turystów szczególnie wysoki, w 2006 roku wyniósł aż 85%.

- Turystyka biznesowa z reguły wiąże się z pobytami w miastach (75%). Wśród nich dominują zdecydowanie Warszawa, Poznań, Kraków i Wrocław.

- Najczęściej odwiedzane są województwa: mazowieckie (1377 tys.), wielkopolskie (449,3 tys.), dolnośląskie (386,9 tys.).

Wizyty w interesach lub sprawach służbowych łączą się z większą częstotliwością przyjazdów. 54,8% turystów biznesowych odwiedza Polskę 3 lub więcej razy w ciągu roku. Średnia liczba wizyt wyniosła 4,7 (w 2005 roku 4,1).

W 2006 roku poziom krytycyzmu zmalał, ale przekroczył wskaźniki dla ogółu turystów, dotyczy to zwłaszcza dojazdu (30,1% wobec 24% dla ogółu), zmniejszył się zaś w pozycji koszty (11,2% wobec 15,5% dla ogółu). Należy zaznaczyć, że przy wyjazdach służbowych delegowany nie zawsze orientuje się w całkowitych kosztach wyjazdu (firma wcześniej opłaciła konferencję). Pozostałe oceny są podobne: stan sanitarny (9,4% wobec 8,6% dla ogółu), stan bezpieczeństwa (8,6% wobec 9,9%), dostępność informacji (5,7% wobec 9,4%), poziom usług (2,4% wobec 2,2%).

Podróże samolotem stanowiły 21,3% przyjazdów (w roku poprzednim 18%), samochodem – 51,0% (w roku poprzednim 65%), pojazdem ciężarowym zaś 23,7% (w roku poprzednim 10%).

2.4. STRUKTURA PRZYJAZDÓW SŁUŻBOWYCH I W INTERESACH

Posługując się ogólną nazwą „turystyka biznesowa” lub „przyjazdy w sprawach służbowych”, musimy pamiętać, że jest to kategoria wewnętrznie zróżnicowana, a jej struktura przedstawia się odmiennie dla różnych grup turystów wyróżnionych ze względu na kraj po-

Liczba i struktura przyjazdów

Tabela 7. Struktura przyjazdów w interesach w 2006 roku (w procentach)

Cel przyjazdu	Ogółem	Niemcy	Rosja, Ukraina Białoruś	„15” UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Główne kraje zamorskie ¹	Pozostałe
Udział w targach i wystawach	2,40	1,06	2,35	5,52	5,88	0,00	0,00
Udział w kongresie, konferencji	7,93	4,76	2,35	17,93	8,82	14,81	18,18
Samodzielne interesy	33,65	32,28	36,47	31,72	29,41	44,44	40,91
Interesy w imieniu firmy	30,53	35,98	22,35	31,72	17,65	34,04	27,27
Transport	21,15	21,69	31,76	9,66	32,35	0,00	9,09
Inne służbowe	4,33	4,23	4,71	3,45	5,88	3,70	4,55
Brak danych	2,40	1,06	2,35	5,52	5,88	0,00	0,00

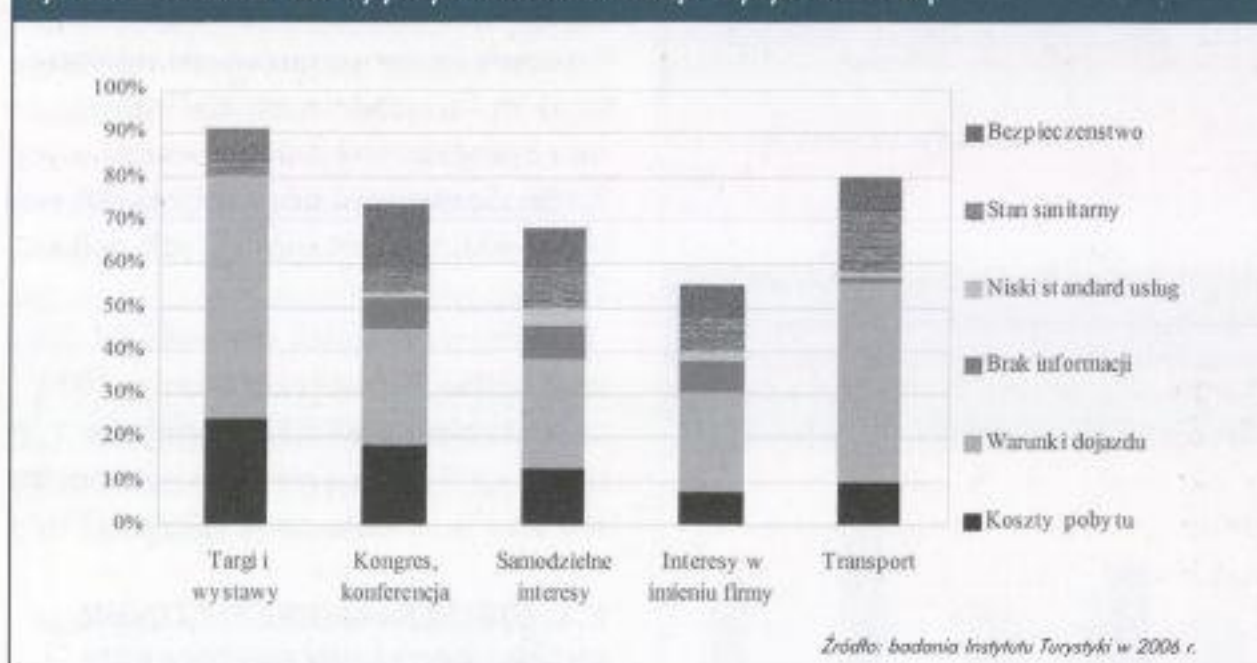
Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.
(100% – ci, którzy wskazali „interesy, sprawy służbowe” jako główny cel przyjazdu)

Tabela 8. Struktura przyjazdów w interesach w 2006 roku (oszacowania w tysiącach)

Cel przyjazdu	Ogółem	Niemcy	Rosja, Ukraina Białoruś	„15” UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Główne kraje zamorskie	Pozostałe
Ogółem	4160	1890	850	725	340	135	220
Udział w targach i wystawach	100	20	20	40	20	0	0
Udział w kongresie, konferencji	330	90	20	130	30	20	40
Samodzielne interesy	1400	610	310	230	100	60	90
Interesy w imieniu firmy	1270	680	190	230	60	50	60
Transport	880	410	270	70	110	0	20
Inne służbowe	180	80	40	25	20	5	10

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

Rys. 8. Zróżnicowanie ocen krytycznych zależnie od rodzaju turystyki biznesowej

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

chodzenia. Relacje gospodarcze motywujące do podróży są bardzo zróżnicowane zależnie od grupy krajów. Znaczna część przyjazdów „w interesach” z Ukrainy, Białorusi czy Rosji ma zupełnie inny charakter niż np. przyjazdy z Wielkiej Brytanii (choć są tak samo określone w ankiecie). Tak więc, za odrębną grupę klientów można uznać sto-

sunkowo dużo osób przyjeżdżających w interesach z Ukrainy, Białorusi i Rosji, którzy charakteryzują swój przyjazd biznesowy jako związany z prowadzeniem „samodzielnych interesów”. Wiele cech przyjazdów z tego kierunku (np. obserwowana od kilku lat profesjonalizacja drobnego handlu) sugeruje oddzielne traktowanie tej grupy.

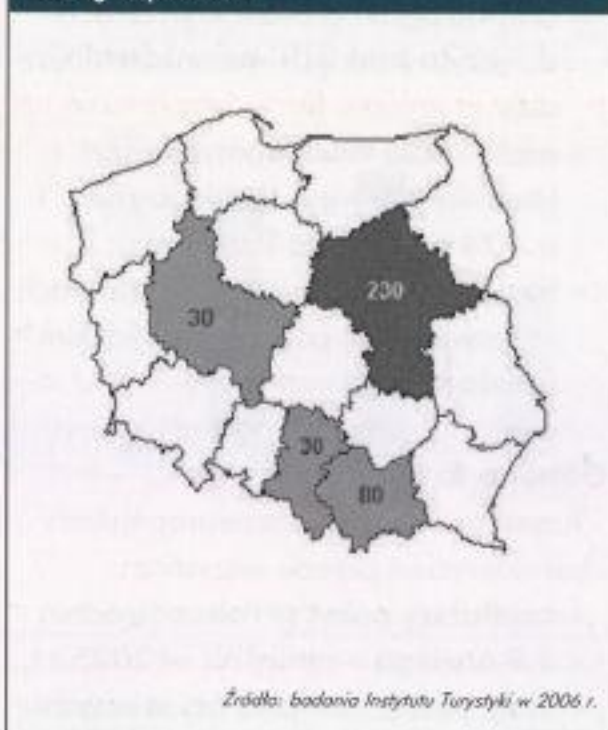
Prawie 34% osób realizujących przyjazdy biznesowe ma na celu prowadzenie samodzielnych interesów (w 2005 r. – 22%), a prawie 31% prowadzenie interesów w imieniu firmy (utrzymanie na poziomie roku ubiegłego). W 2006 r. znacznie obniżył się odsetek osób biorących udział w kongresach i konferencjach (spadek z 14% do 8%) oraz targach i wystawach (z 10% do 2%). Był to kolejny rok znacznego wzrostu podróży kierowców i innych osób związanych z usługami transportowymi (21% wobec 18% w 2005 r.).

Warto zwrócić uwagę na zróżnicowanie ocen pobytu – w 2005 i w 2006 r. najbardziej krytyczni byli uczestnicy targów i wystaw (tylko 8% i 5,4% w poszczególnych latach niczego nie krytykowało). W tej grupie aż 56,2% krytykowało dojazd (większość podróżowała samochodem), a co czwarty narzekał na zbyt wysokie koszty. Średnia uwag krytycznych dla wszystkich podróży biznesowych wyniosła 28,6% (tzn. bez uwag krytycznych). W 2006 r. najmniej krytyczną grupą była grupa załatwiająca interesy w imieniu firmy – aż 40,1% nie miało żadnych uwag (w tej grupie prawie jedna czwarta krytykowała dojazd). Pozostałe grupy zgłaszały więcej uwag niż wyniosła średnia. I tak, ze wszystkich osób biorących udział w kongresach i konferencjach 16,7% nie miało żadnych uwag krytycznych, ponad 1/4 krytykowało dojazd, a 1/5 koszty. Grupa ta miała najwięcej uwag co do stanu bezpieczeństwa – 14,5% (przy średniej 8,6%). Z grupy załatwiających samodzielnie interesy tylko 1/4 badanych nie miała żadnych uwag, 1/4 narzekała na dojazd i 12,9% na koszty. Wśród osób związanych z usługami transportowymi 23% nie wyrażało żadnych uwag, ale aż 45,8% krytykowało dojazd i aż 14,7% było niezadowolonych ze stanu sanitarnego (przy 9,4% średniej).

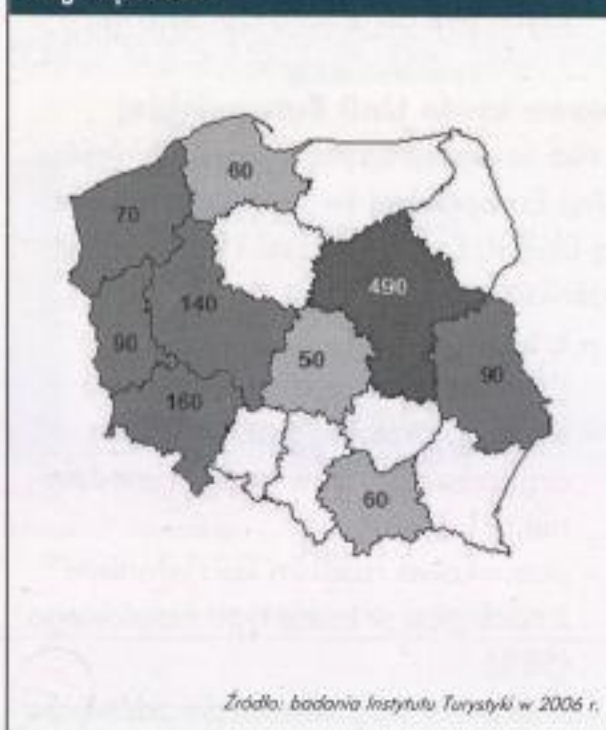
Bez względu na rodzaj turystyki biznesowej stosunkowo wysoki jest udział korzystających z bazy noclegowej typu hotelowego – najwyższy w grupie uczestników kongresów, konferencji oraz tar-

Liczba i struktura przyjazdów

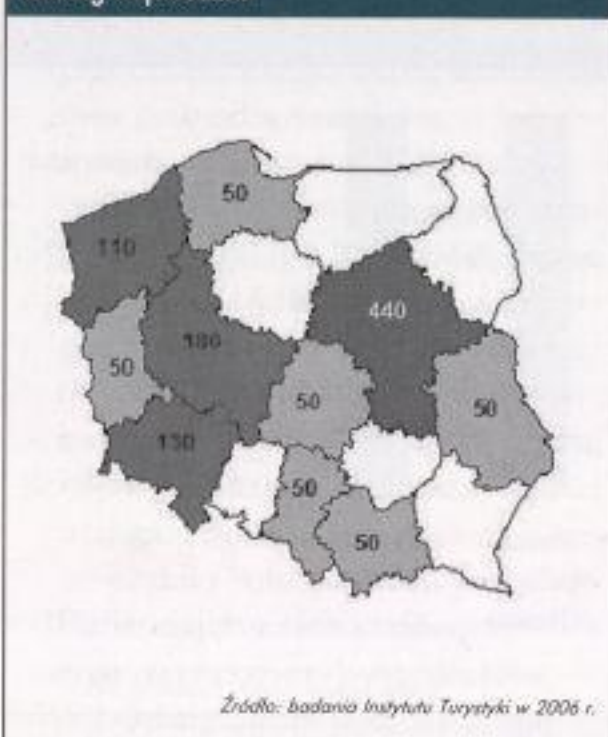
Rys. 9. Targi, wystawy, konferencje – liczba wizyt według województw

Rys. 10. Samodzielne interesy – liczba wizyt według województw

Rys. 11. Interesy w imieniu firmy – liczba wizyt według województw

Rys. 12. Transport – liczba wizyt według województw

gów i wystaw (96,6% i 91%), a najniższy wśród tych, którzy przyjechali prowadzić samodzielne interesy (80,4%). W 2006 roku znacznie skrócił się średni pobyt turysty biznesowego – obecnie wyniósł 2,1 noclegów. Najdłużej przebywają w Polsce uczestnicy kongresów i konferencji oraz targów i wystaw (średnio 3,1 noclegu), pobyt pozostałych nie przekracza 3 noclegów.

Rozmieszczenie terytorialne poszczególnych rodzajów podróży biznesowych wykazuje wspólne cechy (mapki wyraźnie ilustrują dominację województw mazowieckiego, wielkopolskiego i łódz-

kiego). Są też pewne różnice. Geografia przyjazdów na targi, wystawy oraz na kongresy i konferencje cechuje się znaczną koncentracją w kilku województwach, ale już przyjazdy w celu prowadzenia samodzielnych interesów są rozmieszczone bardziej równomiernie. Mapka dotycząca przyjazdów osób związanych z usługami transportowymi pokazuje szczególnie wysoką pozycję województwa mazowieckiego.

2.5. CHARAKTERYSTYKA SEGMENTU PODRÓŻY SIUŻBOWYCH WEDŁUG GŁÓWNYCH GRUP KRAJÓW

Niemcy

Turystów biznesowych z Niemiec charakteryzuje:

- zbliżona do średniej dla ogółu turystów biznesowych długość pobytu (1,8 noclegu),
- znaczny udział przyjazdów służbowych (w tym „interesy w imieniu firmy” oraz przyjazdy w celu „samodzielnych interesów”) przypada na podróże kierowców i innych osób związanych z usługami transportowymi,
- nieliczne uwagi krytyczne dotyczące kosztów pobytu w Polsce oraz ponadprzeciętny – ale mniejszy niż w 2005 roku – krytycyzm wobec warunków sanitarnych (13,1%) są warunki dojazdu (36%),
- nieco niższy niż wśród ogółu turystów biznesowych udział wielokrotnych wizyt w Polsce (29% Niemców odwiedziło Polskę 5 lub więcej razy w ciągu roku),
- stosunkowo znaczna liczba wizyt w województwach wielkopolskim, dolnośląskim, mazowieckim, lubuskim i zachodniopomorskim,
- największy – w porównaniu z innymi analizowanymi grupami krajów – odsetek osób deklaruujących polskie pochodzenie.

Rosja, Białoruś i Ukraina

Turyści biznesowi z Rosji, Białorusi i Ukrainy wyraźnie różnią się od ogółu turystów pod wieloma względami.

Cechy wyróżniające to zwłaszcza:

- krótki pobyt w Polsce (1,7 noclegu),
- niski odsetek korzystających z bazy typu hotelowego (63,6%),
- wysoki odsetek (36,4%) osób prowadzących samodzielnie interesy,
- niewiele uwag krytycznych, z wyjątkiem bardzo licznych wskazań kosztów pobytu (22,6%),
- znaczny udział wielokrotnych wizyt (26,6% odwiedziło Polskę 5 lub więcej razy w ciągu roku),

Liczba i struktura przyjazdów

- koncentracja wizyt w województwach mazowieckim, lubelskim i podlaskim,
- znaczny wzrost przyjazdu osób z wykształceniem wyższym i średnim.

Profil turystów biznesowych zza wschodniej granicy uległ w ostatnich latach poważnym zmianom. Warto zwrócić uwagę zwłaszcza na:

- ponowny wzrost liczby przyjazdów związanych z prowadzeniem samodzielnych interesów,
- znaczny spadek (do 22,8%) odsetka przyjazdów delegacyjnych, czyli związanych z prowadzeniem interesów w imieniu firmy,
- spadek udziału korzystających z hoteli,
- znaczny wzrost uwag krytycznych dotyczących kosztów pobytu.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej (bez Niemiec)

W porównaniu z ogółem badanych turystów z niesąsiadujących z Polską krajów „15” Unii Europejskiej wyróżniają się:

- dłuższym czasem pobytu (2,8 noclegu),
- większym odsetkiem korzystających z noclegów w hotelach lub motelach (95%),
- znacznym udziałem przyjazdów delegacyjnych („interesy w imieniu firmy”) oraz przyjazdów związanych z prowadzeniem samodzielnie firmy,
- wyraźnie wyższym poziomem krytycyzmu dotyczącego warunków dojazdu (23,5%), kosztów (13%) oraz dostępności informacji, stanu sanitarnego i stanu bezpieczeństwa (po 11% – więcej niż przeciętna), pomimo tego ocena jakości usług turystycznych wyraźnie się poprawiła w porównaniu z poprzednimi latami,
- mniejszą średnią liczbą wizyt w ciągu roku (2,9 wizyty wobec 4,7 wśród wszystkich turystów biznesowych),
- prawie połowa wszystkich wizyt przypada na województwo mazowieckie (49,4%), udział następnych z kolei – małopolskiego i śląskiego

- jest dużo niższy (11% i 10%),
- znacznym udziałem podróży lotniczych (wzrost z 33% do 58,6%).

Nowe kraje Unii Europejskiej

Na tle ogółu turystów z nowych krajów Unii Europejskiej (w tej grupie dominują Litwini, Łotysze, Czesi i Węgrzy) wyróżniają się:

- krótkim średnim czasem pobytu (2,1 noclegu),
- znaczną przewagą przyjazdów organizowanych w pełni samodzielnie (91,5%),
- stosunkowo rzadkim korzystaniem z noclegów w bazie typu hotelowego (58%),
- znacznym udziałem przyjazdów związanych z załatwianiem samodzielnie interesów (29,4%) oraz

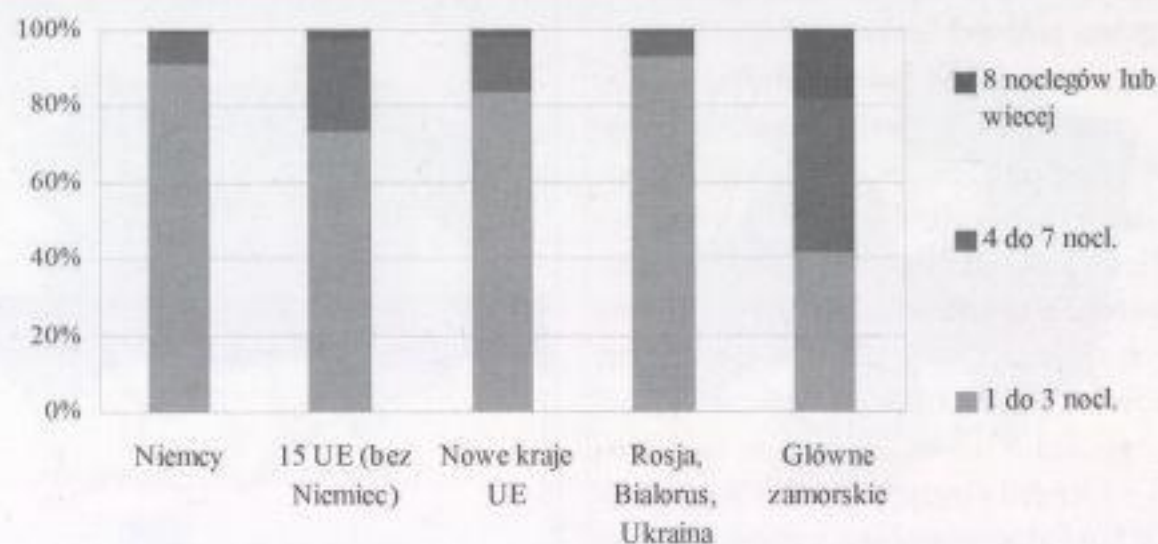
- usługami transportowymi (28,7%),
- raczej niskim poziomem krytycyzmu (28,4% ogółu głosów krytycznych dotyczyło trudnych warunków dojazdu),
- małą liczbą wielokrotnych wizyt (średnio 2,9 wizyty w ciągu roku, a 40% odwiedziło Polskę raz);
- licznymi wizytami w województwach mazowieckim, podlaskim, łódzkim i małopolskim.

Główne kraje zamorskie

Turystów z krajów pozaeuropejskich charakteryzuje przede wszystkim:

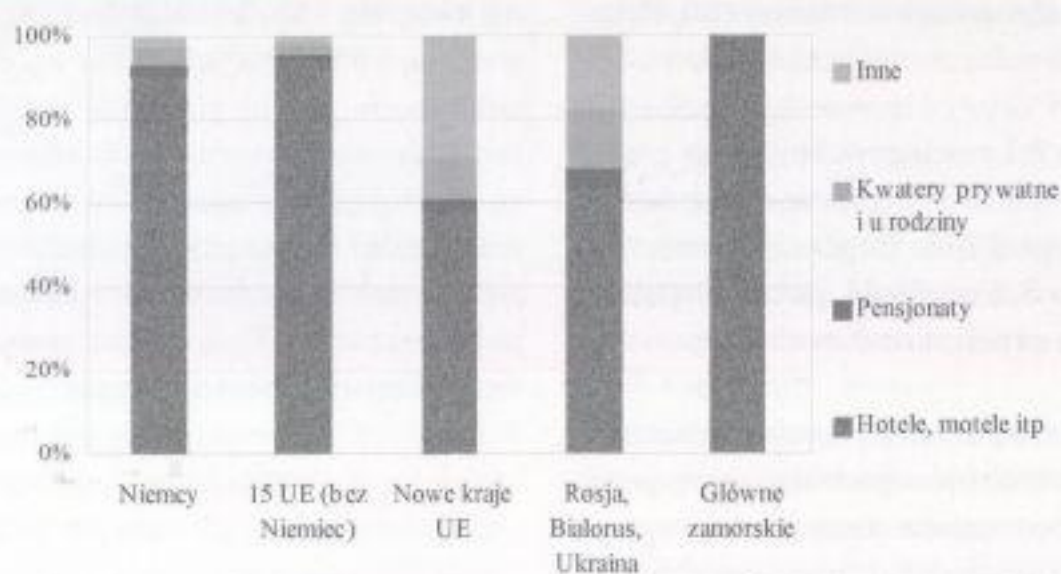
- najdłuższy pobyt w Polsce (średnio 4,9 noclegu – mniej niż w 2005 r.),
- mały udział biur podróży w organizacji przyjazdu, przy częstym korzystaniu z rezerwacji usług przed przy-

Rys. 13. Długość pobytu według głównych grup krajów w 2006 roku

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

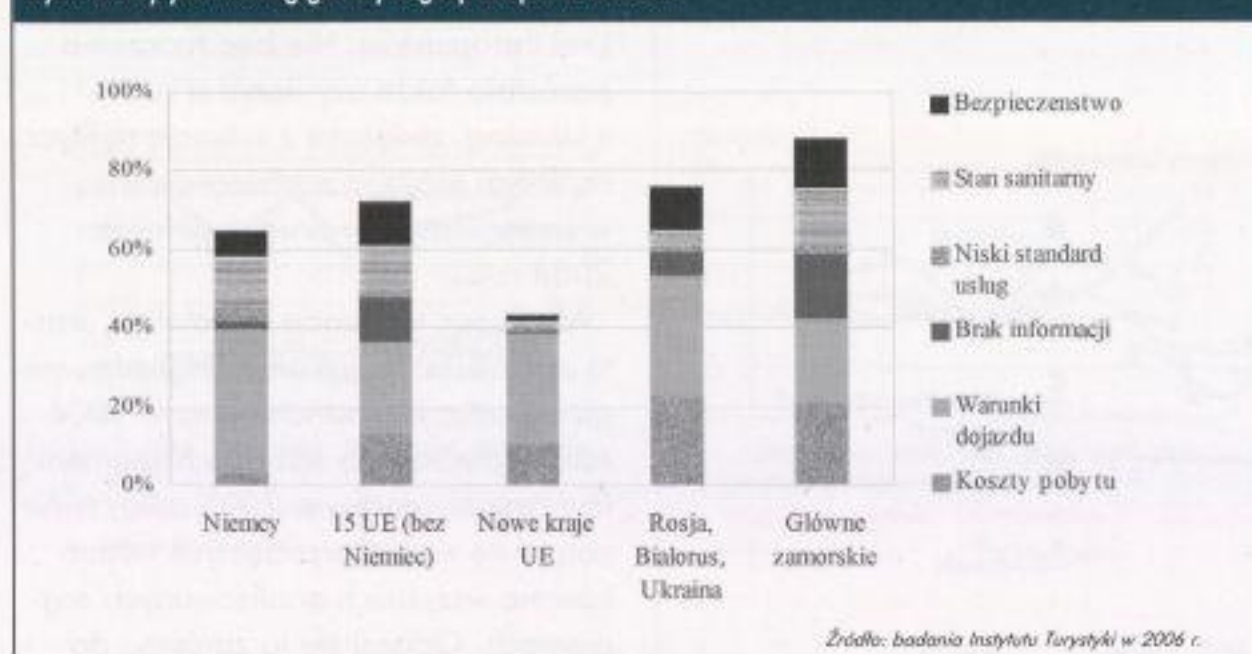
Rys. 14. Miejsce noclegu według głównych grup krajów w 2006 r.

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

Przychody dewizowe z turystyki biznesowej

Rys. 15. Krytyka według głównych grup krajów w 2006 r.

- jazdem,
- niemal wyłącznie korzystanie z noclegów w hotelach lub motelach,
 - większy, w porównaniu z innymi grupami krajów, udział (41,5%) przyjazdów związanych z samodzielnym prowadzeniem firmy,
 - wyraźnie najwyższy odsetek uwag krytycznych, w tym dotyczących kosztów i dojazdu (po 21%), dostępności informacji (16,8%), stanu sanitarnego (15%), stanu bezpieczeństwa (12,8); ocena jakości usług turystycznych wyraźnie się poprawiła,
 - najmniejsza średnia liczba wizyt w ciągu roku (2,2); raz lub dwa razy odwiedziło Polskę 62% turystów biznesowych z tych krajów,
 - najwyższy poziom wykształcenia,
 - największy udział podróży drogą lotniczą.

2.6. PODSUMOWANIE

Przedstawiona wyżej charakterystyka przyjazdowej turystyki biznesowej pozwoli, jak sądzimy, lepiej zrozumieć wewnętrzną złożoność tego segmentu. Wynika ona ze szczegółowych motywacji do podróży (z jednej strony typowa turystyka konferencyjno-kongresowo-targowa, z drugiej zaś, prowadzenie samodzielnych interesów przez drobnych przedsiębiorców zza wschodniej lub zachodniej granicy. Omawiając wyniki badań, poświęciliśmy dużo uwagi ocenie warunków podróży i jakości różnych

aspektów pobytu w Polsce. Warto podkreślić, że oceny te były w 2006 roku mniej krytyczne niż w 2005 roku, jednak znacznie wzrósł odsetek narzekających na dojazd.

W przypadku sąsiednich krajów ze wschodu istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę przyjazdów i strukturę przyjazdów biznesowych w 2006 roku było bez wątpienia wprowadzenie obowiązku wizowego. Fakt ten wpłynął za-

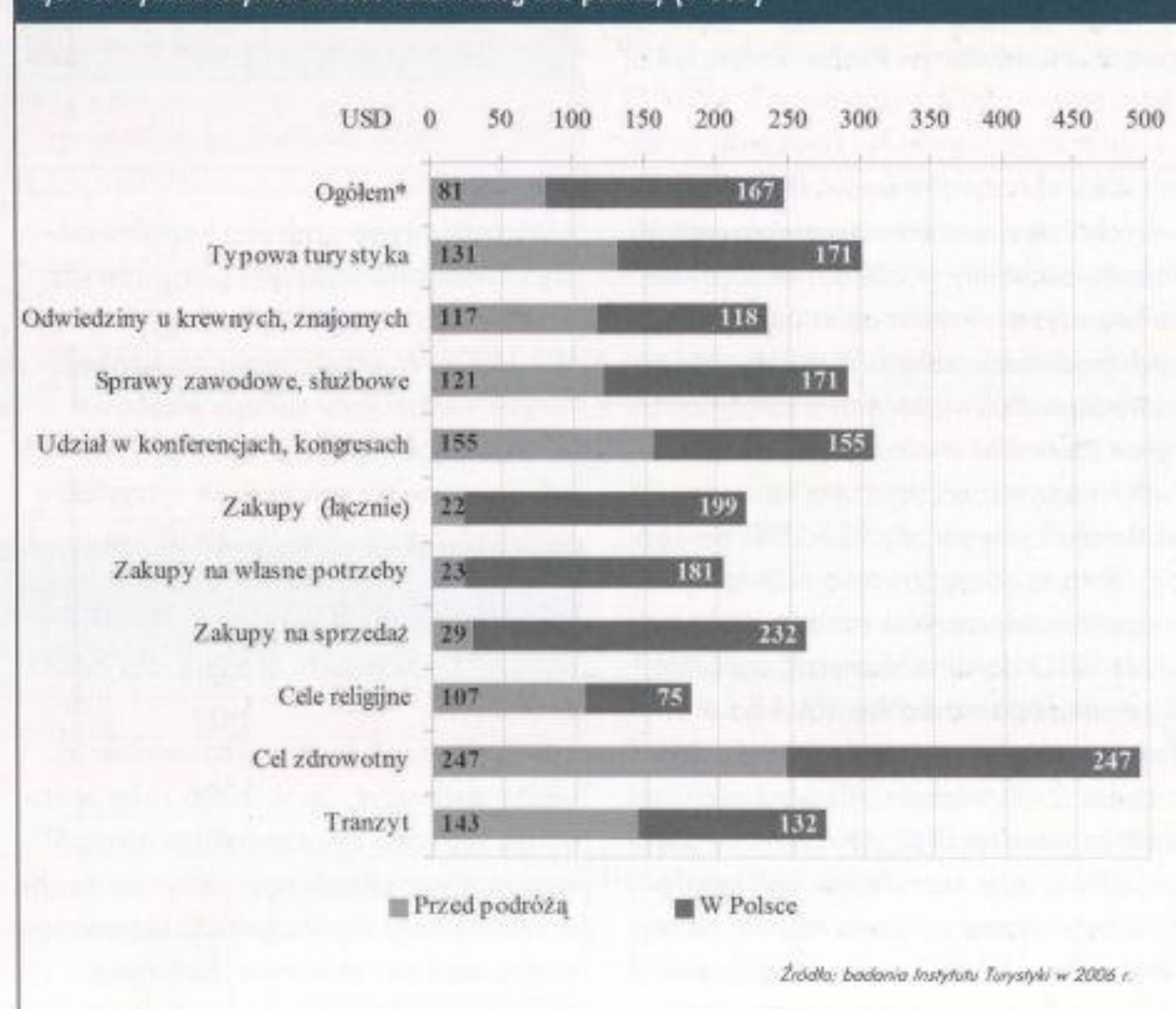
sadniczo na wizerunek turysty biznesowego przyjeżdżającego do Polski z Rosji, Białorusi i Ukrainy. Ponadto w ciągu 2 lat powstał typ turysty biznesowego przyjeżdżającego do Polski z „nowych krajów UE”.

3. PRZYCHODY DEWIZOWE Z TURYSTYKI BIZNESOWEJ

3.1. PRZECIĘTNE WYDATKI W SEGMENTE TURYSTYKI BIZNESOWEJ. WIELKOŚĆ I DYNAMIKA ZMIAN

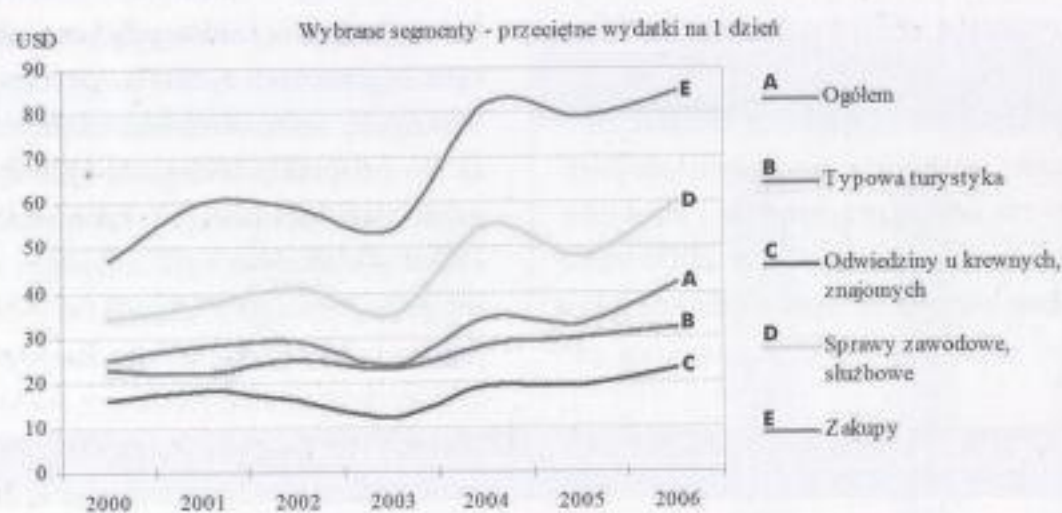
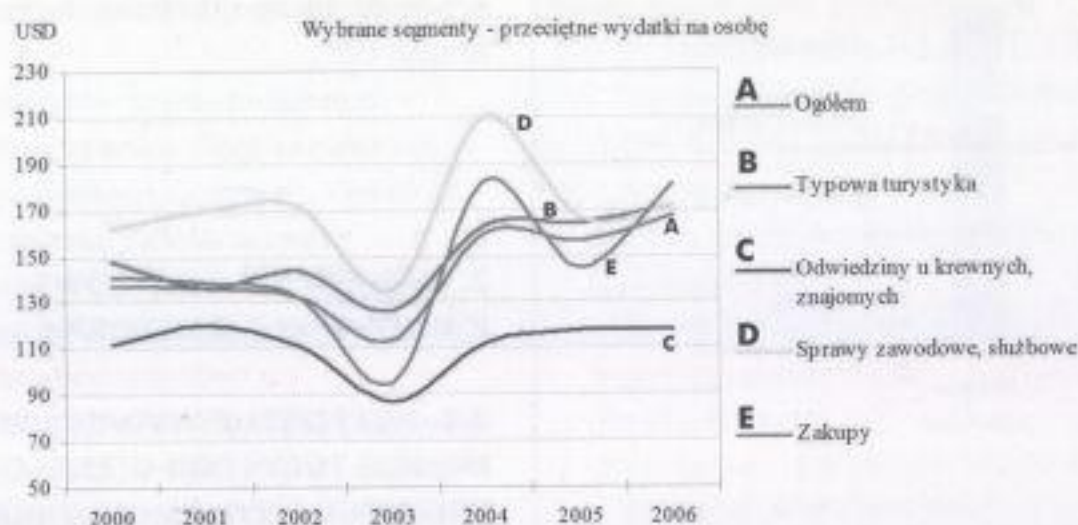
W 2006 roku, podobnie jak w roku poprzednim, z ekonomicznego punktu widzenia segment turystyki biznesowej był najbardziej interesującym i obiecującym segmentem rynku turystycznego. Wskazują na to zarówno wyższe w relacji do pozostałych segmentów wydatki przeciętne (por. rys. 1.), jak i znacząca liczba przyjazdów (w 2006 – ok. 4,2 mln). Badania graniczne², od wielu lat prowadzone przez Instytut Turystyki

Rys. 16. Wydatki turystów w 2006 roku według celu podróży (w USD)

Przychody dewizowe z turystyki biznesowej

Rys. 17. Przeciętne wydatki turystów w latach 2000-2006 (wybrane segmenty rynku)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

wśród nierezydentów opuszczających Polskę, pozwoliły w 2006 r. oszacować, że przeciętne wydatki osób podejmujących podróże w celach służbowych, zawodowych, związanych z załatwianiem interesów wyniosły 171 USD (w tym przyjeżdżających na kongresy i konferencje wyniosły 155 USD na osobę). Było to zdecydowanie najwięcej ze wszystkich segmentów rynku zaliczanych przez WTO do turystycznych³, zarówno w przeliczeniu na osobę, jak i na 1 dzień pobytu. Wydatki na osobę były o około 2,4% większe, niż wyniosła średnia ważona dla całej badanej populacji. Przeciętne wydatki na 1 dzień pobytu były wyższe zaś aż o 42,9%, co wynika m.in. z tego, że pobyty osób zaliczonych do tego segmentu są krótsze.

Wydatki przed podróżą kształtowały się również na wyższym poziomie niż średnia dla wszystkich badanych (81 USD). W przeliczeniu na osobę, turyści wskazujący sprawy służbowe i interesy jako główny cel wizyty wydają zdecydowanie najwięcej ze wszystkich badanych grup. Jest to tendencja wieloletnia, trwała. W 2006 roku przeciętne wydatki na osobę były o 49,4% wyższe, niż wyniosła średnia dla ogółu badanych.

Jeśli chodzi o tendencje wieloletnie, warto zauważyć, że w 2006 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost przeciętnych wydatków na osobę w odniesieniu do wszystkich segmentów rynku, także w stosunku do turystyki biznesowej (por. rys. 2). Wydaje się, że

jest to związane ze znaczącym ożywieniem wynikającym z akcesji Polski do Unii Europejskiej. Nie bez znaczenia pozostało także ożywienie w ruchu z Ukrainą, związane z sytuacją polityczną w tym kraju, a zaobserwowane w szczególności w drugiej połowie 2004 roku.

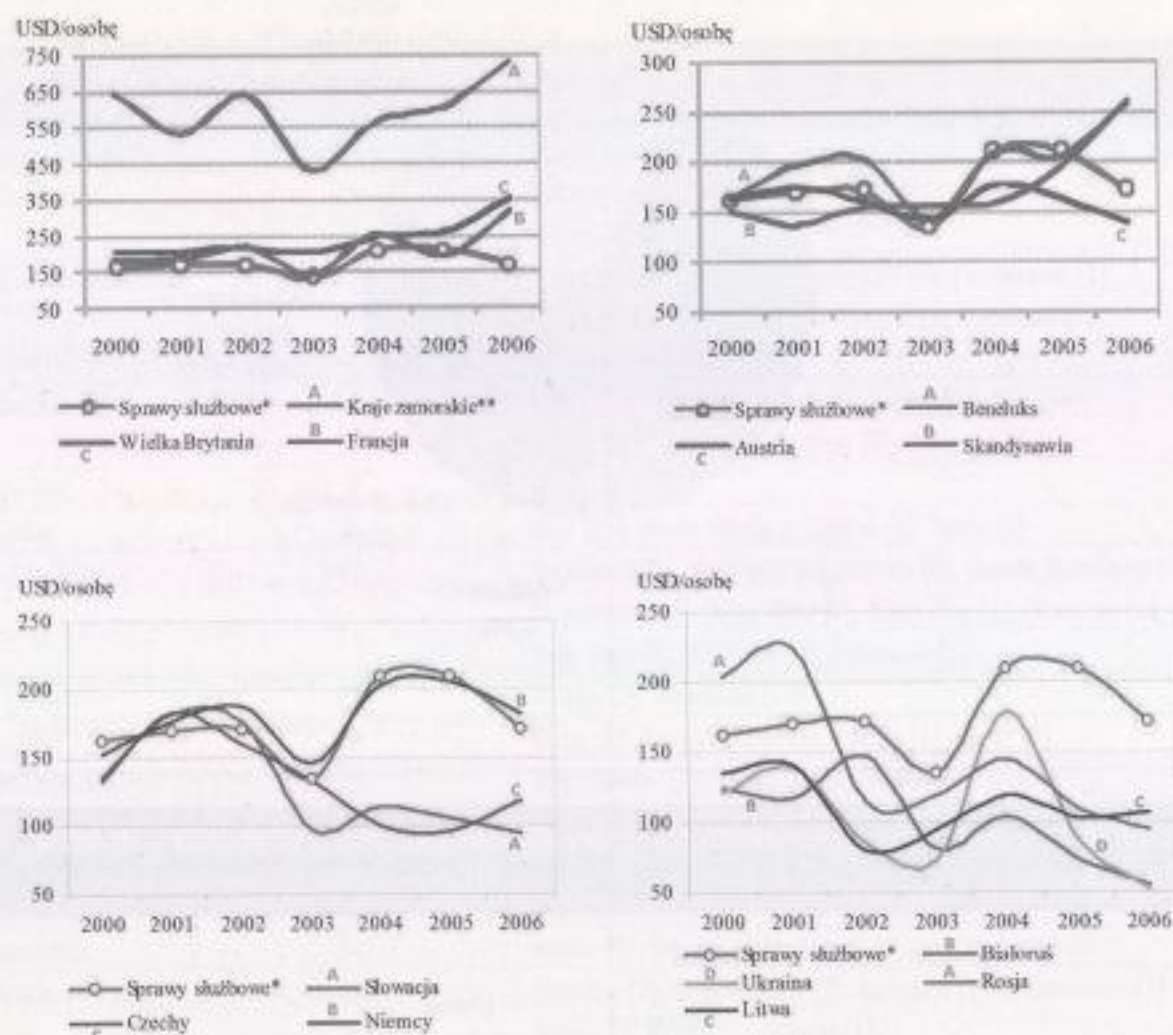
Analizując tendencje wieloletnie, warto podkreślić, że po okresie gwałtownego wzrostu, jaki odnotowano w 2004 roku, dotyczącego wszystkich segmentów rynku i spadku w 2005 roku, znów notuje się wzrost przeciętnych wydatków we wszystkich analizowanych segmentach. Odnosi się to zarówno do wydatków na osobę, jak i na 1 dzień pobytu (por. rys. 17). Najbardziej gwałtowne zmiany obserwuje się w odniesieniu do przyjazdów po zakupy. Podróże w celach typowo turystycznych, w celu odwiedzin u krewnych i znajomych oraz w celach zawodowych i służbowych charakteryzuje w 2006 roku najmniej dynamiczny wzrost.

Równie jednoznaczne zmiany obserwuje się, analizując wydatki na dzień pobytu. W odniesieniu do segmentu turystyki biznesowej wydatki te wzrosły w porównaniu z 2005 rokiem o 1/4.

Wydatki na osobę analizowane według krajów wyniosły w 2006 roku od 53 USD (Białoruś) do 731 USD (kraje zamorskie) i były znacznie bardziej zróżnicowane, niż to miało miejsce w przypadku wszystkich innych segmentów rynku (rys. 17). Warto podkreślić, że, podobnie jak w poprzednich latach, dla niektórych krajów przeciętne wydatki turystów przyjeżdżających do Polski w celach służbowych kilkakrotnie przewyższają sumy pozostawiane przez osoby deklarujące cele typowo turystyczne bądź odwiedziny u krewnych i znajomych. Do takiej grupy należą np. kraje zamorskie. W grupie badanych krajów europejskich najwyższy poziom wydatków na osobę cechuje przyjazdy służbowe z Wielkiej Brytanii i Francji. Wśród turystów z krajów ościennych (poza Niemcami) przeciętne wydatki na osobę kształtują się w granicach od 53 USD (Ukraina) do 118 USD (Czechy).

Przychody dewizowe z turystyki biznesowej

Rys. 18. Przeciętne wydatki turystów biznesowych (w USD na osobę) w latach 2000-2006

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2006 r.

Tabela 9. Przeciętne wydatki turystów (w USD na osobę) deklarujących interesy lub sprawy służbowe jako główny cel podróży w latach 2005-2006

Kraj pochodzenia	Średnie wydatki w USD na osobę	
	2005	2006
Ogółem	156	171
Kraje zamorskie*	607	731
Wielka Brytania	261	353
Francja	194	318
Skandynawia	195	260
Kraje Beneluxu	205	258
Niemcy	205	182

*USA, Kanada, Korea Płd., Japonia, Australia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tabela 10. Wydatki turystów poniesione przed podróżą i w Polsce w zależności od celu podróży w 2006 roku (w USD na osobę).

Cel	Przed podróżą	W Polsce
Ogółem*	167	81
Typowa turystyka	171	131
Odwiedziny u krewnych, znajomych	118	117
Sprawy zawodowe	171	121
Udział w kongresach, konferencjach	155	155
Cele religijne	75	107
Cel zdrowotny	247	247
Tranzyt	132	143

Źródło: badania Instytutu Turystyki

W odniesieniu do zdecydowanej większości grup krajów odnotowano wzrost wydatków osób wskazujących cele służbowe (np. Francja o 64%). Wyjątkiem są kraje sąsiedzkie, gdzie zaobserwowano dość znaczący spadek (np. Ukraina o prawie 40%).

Duże zróżnicowanie oraz niski poziom wydatków ponoszonych przez sąsiadów z południa oraz osoby z sąsiedzkich krajów wschodnich pokazuje, jak w rzeczywistości wygląda obraz polskiej turystyki biznesowej. Jest ona zdominowana przez drobnych i bardzo drobnych przedsiębiorców z krajów ościennych.

Jak wynika z analizy miejsc zakwaterowania turystów przyjeżdżających w celach biznesowych, odsetek osób korzystających z hoteli, moteli i pensjonatów jest tu szczególnie wysoki (w 2006 roku aż 82,3% badanych korzystało z hoteli i moteli, a 2,4% z pensjonatów).

3.2. STRUKTURA WYDATKÓW WEDŁUG RODZAJÓW I MIEJSCA PONOSZENIA

Rok 2006 był rokiem zmian w rodzajowej strukturze wydatków turystów biznesowych. Podobnie jak w poprzednich latach, charakterystyczną cechą segmentu był wysoki udział wydatków na noclegi (35,8%). Zasadniczą zmianą w stosunku do lat ubiegłych był ponad dwukrotny wzrost wydatków na transport (z 13% na 29,1%; główny powód to wzrost cen benzyny i wzrost kosztów biletów lotniczych). Wydatki na wyżywienie nieznacznie wzrosły (z 19,5% do 20,8%). Większość pozostawionych w Polsce przez ten segment rynku sum przeznacza się na usługi turystyczne. Porównując lata 2003-2006, widzimy, że jest to tendencja trwała. Te trzy grupy rodzajowe wydatków stanowiły w analizowanych 4 latach odpowiednio 84,5%, 82,4%, 84,5% i 84,4% wydatków ogółem. Podobnie jak w latach poprzednich, najmniej na usługi typowo turystyczne (na rzecz wydatków na zakupy) przeznaczają osoby przyjeżdżające zza wschodniej granicy. Niskie wydatki przeciętne, typowe dla tej grupy i wciąż jednak niski udział kosztów noclegu pozwalają wnio-

Konferencje i kongresy

skować, że w przeważającej mierze są to bardzo drobni przedsiębiorcy, zatrzymujący się w najtańszej bazie noclegowej. Bardzo niski jest również odsetek wydatków na usługi rekreacyjne (tylko 1,2%). Z dotychczasowych obserwacji może wynikać, że turyści biznesowi przyjeżdżający na zaproszenie kontrahentów mają te usługi „w prezencie”, a przyjeżdżający na kongresy i konferencje mają je w opłacie konferencyjnej (nie znają rzeczywistych kosztów pojedynczych usług).

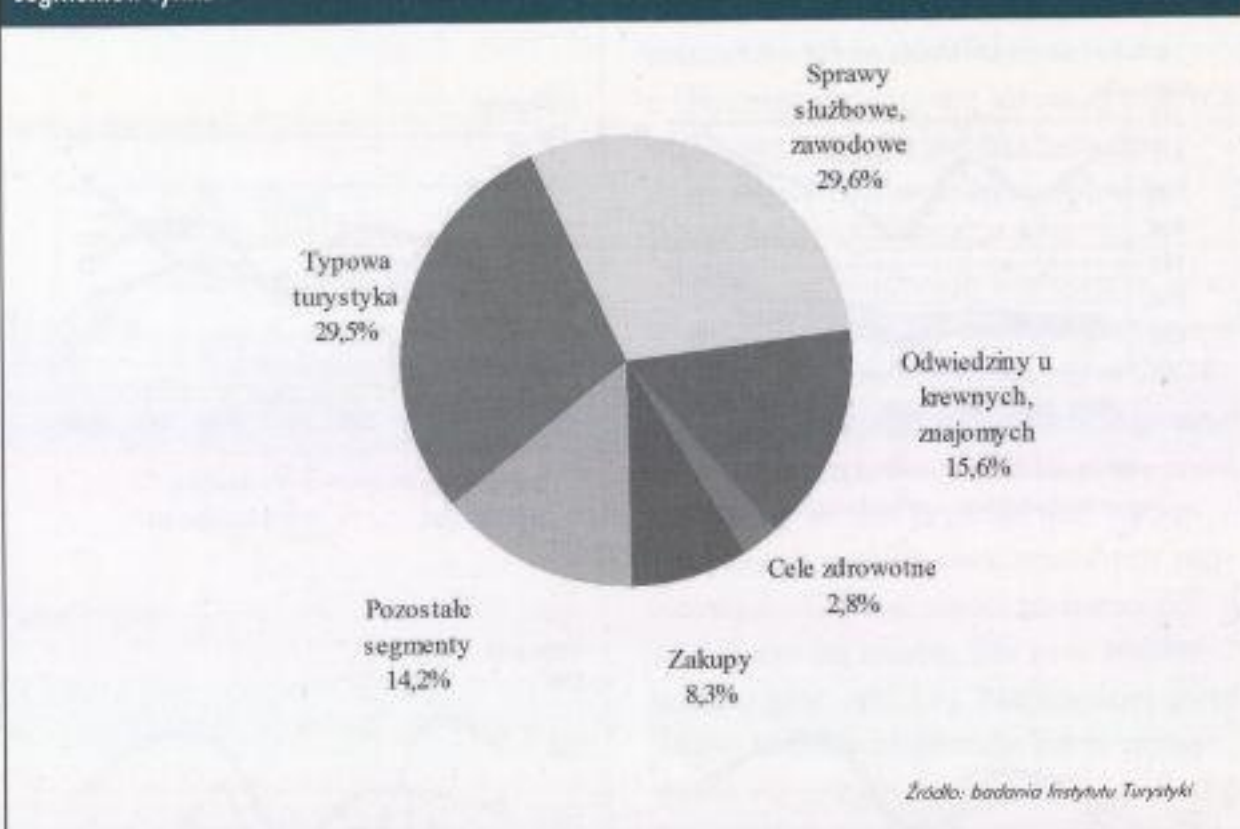
Osoby deklarujące przyjazdy w celach zawodowych i służbowych znacznie rzadziej niż pozostali turyści korzystają z pośrednictwa biur podróży i z możliwości zakupu pakietów usług, stąd struktura wydatków ponoszonych przed podróżą znacznie odbiega od typowej dla innych segmentów rynku. Z dotychczasowych badań wynika, że zjawisko to ma charakter trwały.

3.3. ŁĄCZNE PRZYCHODY

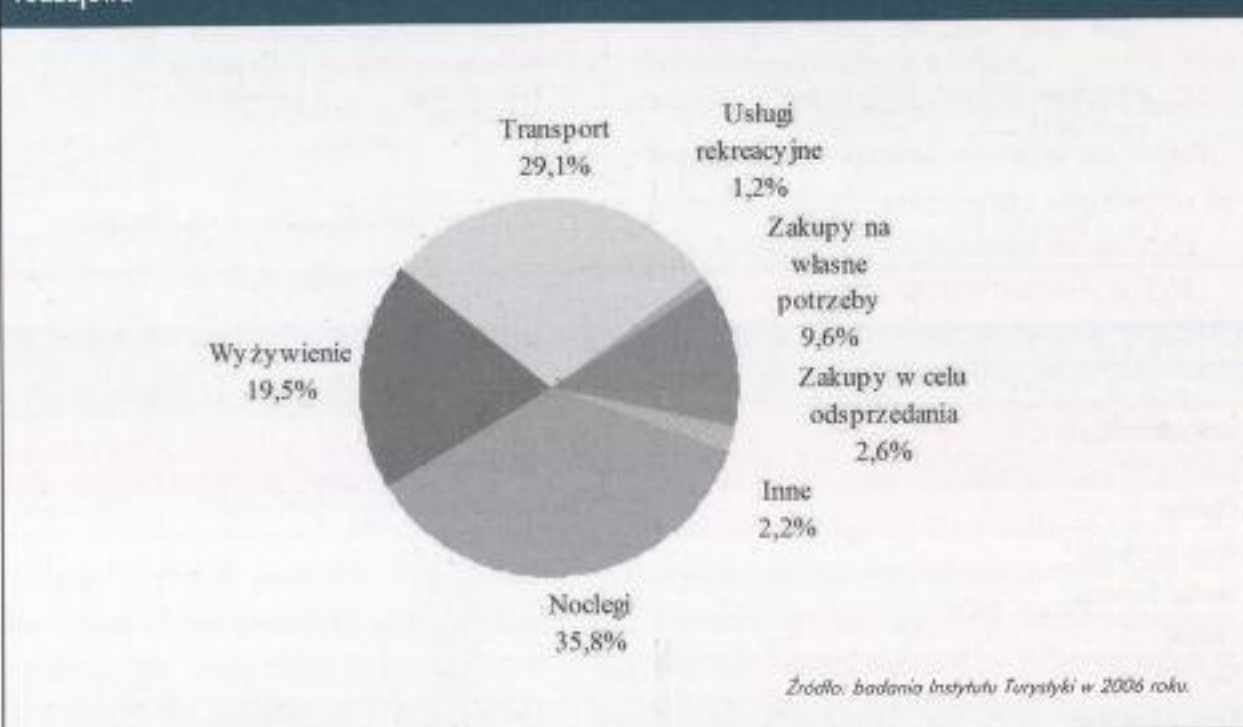
W 2006 roku łączne wydatki turystów deklarujących służbowe i zawodowe cele podróży poniesione w związku z wizytą w Polsce oszacowano na około 1020 mln USD. Stanowi to 30% ogółu przychodów zasilających polską gospodarkę z tytułu przyjazdów turystów. Z uwagi na zmianę metodologii szacowania przychodów globalnych kraju wielkości tych nie można porównywać z danymi dla poprzednich lat. Zawierają one nie tylko wydatki turystów poniesione na terenie Polski (jak to szacowano do 2003 roku włącznie), ale także przedpłaty dokonane w miejscu ich zamieszkania, wpływające na konta polskich podmiotów gospodarczych.

Drugim pod względem znaczenia segmentem rynku byli nierezydenci deklarujący typowo turystyczne cele podróży (wypoczynek, rekreacja, wakacje, zwiedzanie, blisko 1/3 przychodów ogółem związana była z ich przyjazdem. Podobnie jak w poprzednim roku, pozostałe dwa segmenty rynku istotne z punktu widzenia turystyki przyjazdowej do Polski – wizyty u krewnych i znajomych oraz przyjazdy na zakupy – dają łącznie znacznie niższe przychody niż turystyka biznesowa.

Rys. 19. Łączne wydatki poniesione przez turystów na terenie Polski w 2006 roku według podstawowych segmentów rynku

Rys. 20. Wydatki osób deklarujących interesy lub sprawy służbowe jako główny cel podróży – struktura rodzajowa

4. KONFERENCJE I KONGRESY

Przez cały 2007 rok Instytut Turystyki zbierał informacje o konferencjach, kongresach i seminariach, jakie odbyły się w Polsce. Na tej podstawie powstał bank informacji o turystyce biznesowej w układzie: województwo, miasto, data imprezy, nazwa imprezy, organizator, miejsce, liczba uczestników⁵.

Łącznie w Polsce w 2007 r. zarejestrowano 639 konferencji, kongresów, seminariów. Najwięcej spotkań odbyło się

w województwie małopolskim (242), wielkopolskim (61), lubelskim (54) i zachodniopomorskim (39).

Najwięcej spotkań zostało zorganizowanych w Krakowie (228), Poznaniu (45), Lublinie (43), Wrocławiu (29) i Łodzi (25). Najmniej zorganizowały Bydgoszcz (9), Toruń i Olsztyn (po 8).

O potencjale danego województwa świadczy również liczba miast, w których były przeprowadzane imprezy. I tak, najwięcej miast, w których można przeprowadzać imprezy biznesowe typu konferencje i kongresy, posiadają wojewódz-

Konferencje i kongresy

twą zachodniopomorskie (15), wielkopolskie (14), małopolskie (11).

Najwięcej spotkań odbyło się w maju (101), czerwcu i listopadzie (po 88),

kwietniu (77) i wrześniu (74). Najmniej spotkań odbywa się w okresie letnim, tj. w lipcu (16) i sierpniu (8).

Tabela 11. Konferencje, kongresy i seminaria w Polsce w 2007 roku

Województwo	Łączna liczba spotkań	Miasto i liczba spotkań
dolnośląskie	33	Kudowa (1), Legnica (1), Środa Śląska (1), Świdnica (1), Wrocław (29)
kujawsko-pomorskie	23	Aleksandrów Kujawski (1), Bydgoszcz (9), Ciechocinek (1), Grudziądz (1), Włocławek (1), Pieczęta k. Koronowa (1), Przysiek (1), Toruń (8)
lubelskie	54	Chełm (6), Kozłowska (1), Krasnobród (1), Lublin (43), Puławy (1), Serpelle n. Bugiem (1), Zamość (1)
lubuskie	2	Zielona Góra (2)
łódzkie	28	Łódź (25), Nowa Gdynia k. Zgierza (1), Spół (2)
małopolskie	242	Karniowice (1), Kraków (228), Krynica (3), Lipnica Murowana (1), Niepałomice (1), Nowy Sącz (1), Nowy Targ (1), Oświęcim (1), Stary Sącz (1), Wieliczka (2), Zakopane (2)
mazowieckie	21	Radom (2), Warszawa (19)
opolskie	8	Brzeg (1), Kamiń Śląski (2), Kielcza (1), Opole (4)
podkarpackie	25	Baguchwała (2), Bolestrzyce k. Przemyśla (1), Jasło (1), Przemyśl (3), Ropczyce (1), Rzeszów (15), Krasieczyn k. Przemyśla (1), Sanok (1)
podlaskie	13	Białystok (11), Łomża (1), Supraśl (1)
pomorskie	24	Bytów (3), Gdańsk (14), Gniezno, Słupsk (3), Sopot (3)
śląskie	25	Chorzów (2), Częstochowa (3), Katowice (15), Sosnowiec (1), Tychy (1), Ustroń (2), Zabrze (1)
świętokrzyskie	19	Chęciny (1), Kielce (17), Suchedniów (1)
warmińsko-mazurskie	21	Braniewo (1), Elbląg (9), Elk (1), Lidzbark Warmiński (2), Olsztyn (8)
wielkopolskie	61	Antonin (1), Bądkowo (2), Gniezno2, Gołuchów (1), Kalisz (2), Konin (1), Kórnik (1), Leszno (1), Licheń (1), Masina (1), Piła (1), Poznań (45), Rokosowo (1), Kuliszów k. Turka (1),
zachodniopomorskie	39	Białe Bórze (1), Chwarszczany gm. Boleszkowice (1), Darłowo (1), Darłówek (1), Darłówek (1), Garbno (1), Kołobrzeg (3), Korytowo (1), Koszalin (10), Międzyzdroje (2), Przelewice (1), Szczecin (13), Świdwin (1), Wałcz (1), Żdżary gm. Barwice (1)

Tabela 14. Liczba spotkań w poszczególnych miesiącach w 2007 roku

Miesiąc	Liczba spotkań
styczeń	3
luty	11
marzec	64
kwiecień	77
maj	101
czerwiec	88
lipiec	16
sierpień	8
wrzesień	74
październik	58
listopad	88
grudzień	51
razem	639

Źródło: bank danych o konferencjach, kongresach i seminariach w Polsce – Instytut Turystyki 2007 r.

Tabela 12. Liczba imprez, które odbyły się w głównych miastach Polski w 2007 roku

Miasto	Liczba imprez
Kraków	228
Poznań	45
Lublin	43
Wrocław	29
Łódź	25
Warszawa	19
Kielce	17
Katowice	15
Rzeszów	15
Gdańsk	14
Szczecin	13
Białystok	11
Koszalin	10
Bydgoszcz	9
Toruń	8
Olsztyn	8

Źródło: bank danych o konferencjach, kongresach i seminariach w Polsce – Instytut Turystyki 2007 r.

Tabela 13. Liczba miast, w których odbyły się spotkania w 2007 roku w układzie wojewódzkim

Województwo	Liczba miast, w których odbyły się spotkania
dolnośląskie	5
kujawsko-pomorskie	8
lubelskie	7
lubuskie	1
łódzkie	3
małopolskie	11
mazowieckie	2
opolskie	4
podkarpackie	8
podlaskie	3
pomorskie	5
śląskie	7
świętokrzyskie	3
warmińsko-mazurskie	5
wielkopolskie	14
zachodniopomorskie	15
razem	101

Źródło: bank danych o konferencjach, kongresach i seminariach w Polsce – Instytut Turystyki 2007 r.

Rynek firm szkoleniowych

5. RYNEK FIRM SZKOLENIOWYCH

Wielkość rynku firm szkoleniowych w Polsce nie jest dokładnie znana, ponieważ działalność szkoleniowa w Polsce nie podlega koncesjonowaniu. Ocenia się, że na rynku działa ok. 3500 podmiotów zajmujących się szkoleniami⁹, z czego 2500 prowadzi szkolenia biznesowe z udziałem ok. 8800 trenerów.

Jedynie firmy (organizatorzy kształcenia⁹), które chcą wystawiać zaświadczenia na blankietach zatwierdzonych przez Ministerstwo Edukacji, muszą poddać się akredytacji¹⁰. Według stanu na dzień 30 kwietnia 2008 r. firm takich było 325.

5.1. POLSKA IZBA FIRM SZKOLENIOWYCH

W grudniu 2004 roku została powołana Polska Izba Firm Szkoleniowych, której głównym zadaniem jest reprezentacja środowiska, rozwój rynku usług edukacyjnych oraz propagowanie idei uczenia się przez całe życie.

Polska Izba Firm Szkoleniowych tworzy 235 firm z całej Polski (stan na dzień 8 lutego 2008 r.). PIFS jest członkiem Krajowej Izby Gospodarczej.

5.2. OD DOBRYCH PRAKTYK DO CERTYFIKATU

Trenerzy i firmy szkoleniowe zrzeszone w Polskiej Izbie Firm Szkoleniowych to jedna z nielicznych grup zawodowych, która opracowała i stosuje w codziennej

praktyce zawodowej własny kodeks dobrych praktyk. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, widząc w PIFS reprezentanta środowiska, zaprosiła Izbę do realizacji projektów wynikających z konieczności sprawnej realizacji POKL w latach 2007-2013.

Kodeksy dobrych praktyk to wyraz sprawnie działającego systemu samo-kontroli podmiotów gospodarczych, które ograniczają przypadki złych praktyk i tym samym przyczyniają się do zwiększenia zaufania klientów i kontrahentów. Są one korzystne zarówno dla konsumentów, którzy otrzymują lepszą ochronę niż zagwarantowana ustawowo, jak i dla przedsiębiorców. Kodeks Dobrych Praktyk (KDP) Polskiej Izby Firm Szkoleniowych wpisuje się w unijne działania zmierzające do postępującej systematycznie samoregulacji grup zawodowych, co jest bezpośrednio realizacją dyrektywy Rady Europy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych.

Jednak związki realizowanych przez Izbę celów z trendami we współczesnej gospodarce są o wiele szersze. Kodeks Dobrych Praktyk Polskiej Izby Firm Szkoleniowych, choć ważny, jest jedynie koniecznym wstępem do opracowania jasnej definicji pojęcia „usługa szkoleniowa” oraz pojęcia „trener” i wpisania tej profesji na listę zawodów.

Kodeks pokazał środowisku trenerów i firmom szkoleniowym, że można w stosunkowo krótkim czasie uzgodnić wiele – wydawałoby się – kontrowersyjnych zapisów. Ograniczeniem pozostaje jednak jego ogólny charakter, stąd równolegle od 2006 roku trwają w Izbie prace nad opisem standardu usługi szkoleniowej i standardu zawodu trenera. Opis standardu to wstęp do procesu profesjonalizacji polskiego rynku szkoleń.

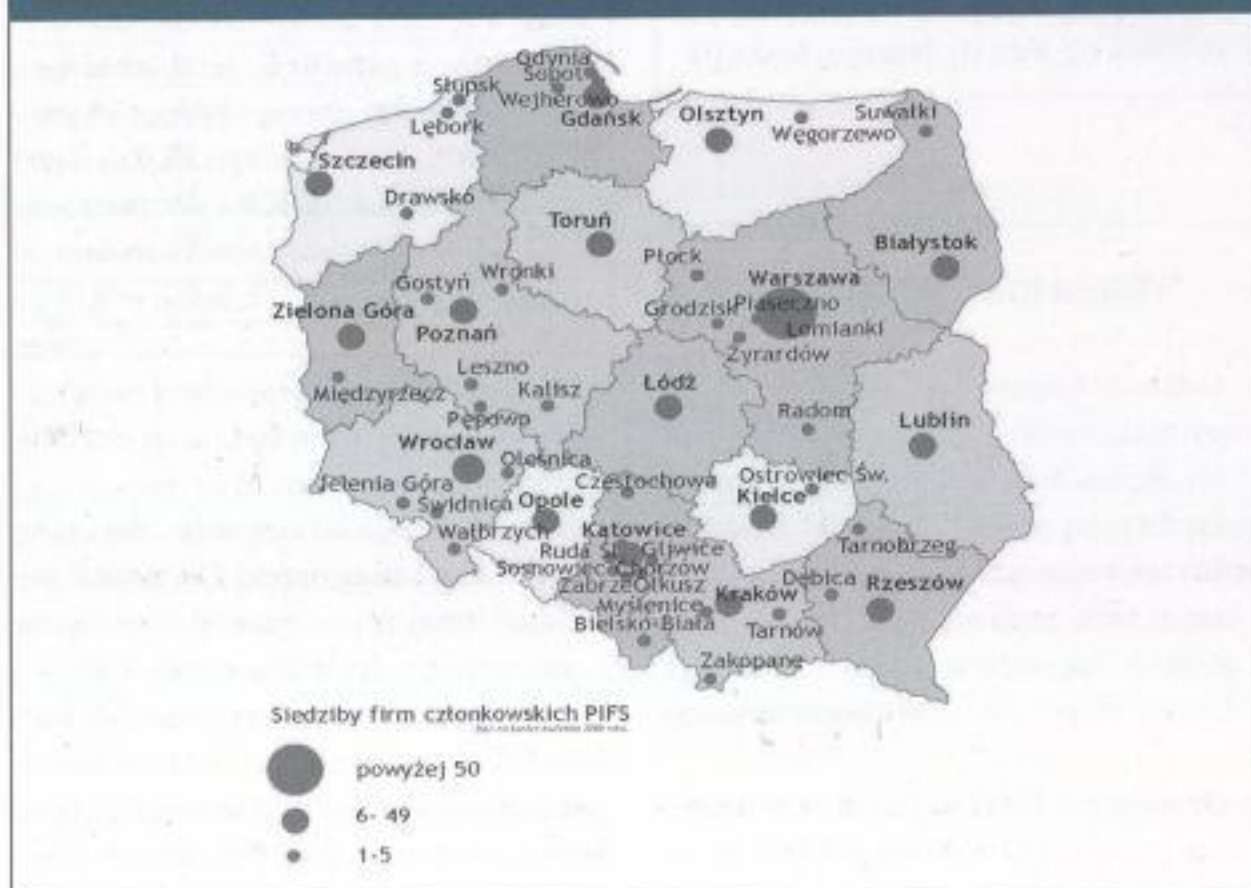
Podobne zadania stanęły u progu nowego okresu programowania (2007-2013) przed Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości. Urzędnicy z PARP badając efekty realizacji szkoleń dofinansowywanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, zdiagnozowali, że kluczowa dla osiągnięcia maksymalnych efektów jest wystarczająca liczba

Tabela 15. Rynek szkoleń biznesowych w Polsce

Segment ¹	Liczba podmiotów	Średnia roczna wydajność trenera ²	Liczba trenerów
Duże firmy	35	96	804
Średnie firmy	877	74	4847
Małe firmy	1395	64	2354
Dysponenci funduszy	45	64	167
Uczelnie	86	64	571
Pozostali	99	74	99
Suma	2537	—	8843

Źródło: Rynek konferencji i szkoleń, nr 1 listopad 2007

Rys. 21. Liczba członków Polskiej Izby Firm Szkoleniowych w układzie wojewódzkim.

Rynek firm szkoleniowych

dobrych trenerów, którzy będą zdolni do przeprowadzenia tysięcy godzin szkoleń. W związku z tym PARP przystąpił do przygotowania własnego projektu przeznaczanego do realizacji w ramach Działania 2.2. „Wsparcie dla systemu adaptacyjności kadr” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, którego głównym celem jest poprawa jakości usług szkoleniowych świadczonych na rzecz przedsiębiorstw. Urzędnicy z PARP chcą uzyskać ten efekt poprzez współfinansowanie szkoleń i procesu certyfikacji trenerów oraz wykładowców świadczących usługi na rzecz przedsiębiorców. Zbieżność celów Polskiej Izby Firm Szkoleniowych i Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości doprowadziła do podpisania umowy, na mocy której Izba otrzymała dofinansowanie prac, w efekcie czego powstaną trzy różne dokumenty. Pierwszy będzie opisywał standard zawodu trenera z uwzględnieniem podziału na trenera, coacha i lektora. Drugi będzie zawierał opis kryteriów, które powinna spełniać instytucja świadcząca wysokiej jakości usługi szkoleniowe dla trenerów i wykładowców, w szczególności szkoleń skierowanych do przedsiębiorstw. Trzeci przedstawi obecnie funkcjonujące na rynku polskim szkoły trenerskie wraz z krótką charakterystyką prowadzonych przez nie programów szkoleniowych, w tym kosztów szkoleń dla trenerów, doświadczenia na rynku, liczby już przeszkolonych trenerów itp. Jednocześnie PIFS oszacuje zapotrzebowanie na szkolenia dla trenerów w latach 2008-2010, które PARP zamierza dofinansowywać w ramach przygotowywanego projektu.

Na podstawie powyższych danych oraz standardu dla szkół trenerów i jednostek certyfikujących trenerów, PIFS w ścisłej współpracy z PARP opracuje zasady oceny jednostek szkoleniowych ubiegających się o dofinansowanie prowadzonych przez nie szkoleń z przygotowywanego przez PARP projektu oraz określi szczegółowe kryteria oceny wniosku warunkujące zakwalifikowanie podmiotów do projektu.

Na podstawie umowy zawartej pomię-

Tabela 16. Podział środków w ramach POKL na poszczególne priorytety

Priorytet	Wkład wspólnotowy (euro)	Wkład krajowy (euro)	Ogółem (euro)	Udział procentowy
I. Zatrudnienie i integracja społeczna	430 260 954	75 928 404	506 189 358	4,43%
II. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących	661 310 120	116 701 786	778 011 906	6,81%
III. Wysoka jakość systemu oświaty	855 300 828	150 935 440	1 006 236 268	8,81%
IV. Szkolnictwo wyższe i nauka	816 311 813	144 055 026	960 366 839	8,41%
V. Dobre rządzenie	519 225 980	91 628 114	610 854 094	5,35%
VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich	1 918 389 821	338 539 380	2 256 929 201	19,76%
VII. Promocja integracji społecznej	1 319 970 145	232 935 908	1 552 906 053	13,60%
VIII. Regionalne kadry gospodarki	1 350 207 670	238 271 942	1 588 479 612	13,91%
IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach	1 447 911 629	255 513 817	1 703 425 446	14,92%
X. Pomoc techniczna	388 287 040	68 521 242	456 808 282	4,00%
Ogółem POKL	9 707 176 000	1 713 031 059	11 420 207 059	100%

dzy Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości a Polską Izbą Firm Szkoleniowych utworzono komisję i podkomisję.

5.3. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI NA LATA 2007-2013

Dnia 28 września 2007 r. Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, który jest jednym z programów operacyjnych służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Przyjęcie Programu stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007-2013.

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, Program będzie koncentrował się na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnieniach związanych z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej, a do osiągnięcia tego przyczynia się realizacja 6 punktów strategicznych, do

których należy m.in.: upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy.

Program składa się z 10 priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. W ramach komponentu centralnego środki zostaną przeznaczone przede wszystkim na wsparcie efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego zostaną w głównej mierze przeznaczone na wsparcie osób i grup społecznych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki finansowany będzie w 85% ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz w 15% ze środków krajowych. Całość kwoty, jaką przewidziano na realizację Programu, wynosi prawie 11,5 mld euro, w tym wkład finansowy Europejskiego Funduszu Społecznego to ponad 9,7 mld euro, a pozostałą część stanowią środki krajowe.

W ramach POKL przewiduje się możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach – systemowym i konkursowym. W trybie systemowym projekty są realizowane przez beneficjentów imiennie wskazanych w Programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących jego uszczegółowienie. Nato-

Rynek firm szkoleniowych

miast w trybie konkursowym projekty będą mogły realizować wszystkie podmioty m.in.:

- instytucje rynku pracy,
- instytucje szkoleniowe,
- jednostki administracji rządowej i samorządowej,
- przedsiębiorcy,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego,
- inne podmioty.

W ramach działania 2.3 SPO RZL schemat b (Promocja rozwiązań systemowych) PARP ogłosił przetargi dla instytucji szkoleniowych. W wyniku tych

przetargów wyłonieni zwycięzcy świadczą szkolenia dla małych i średnich firm.

„Turystyka – wspólna sprawa”¹¹ to największy projekt szkoleń i doradztwa dla branży turystycznej. Korzystało z niego wielu przedsiębiorców, samorządy lokalne oraz organizacje wspierające rozwój turystyki. Jego celem była poprawa konkurencyjności branży turystycznej poprzez podniesienie umiejętności zawodowych osób w niej pracujących oraz inicjowanie współpracy w branży. W ramach projektu zawiązały się grupy partnerskie składające się z przedsiębiorców, samorządowców oraz przedstawicieli organizacji – wszystkich, którym zależy na rozwoju

polskiej turystyki. Ich zadaniem jest tworzenie i promowanie markowych produktów turystycznych, dzięki ścisłej współpracy opartej na zrozumieniu wspólnego interesu grupy i jej członków. Udział w takiej grupie niesie za sobą wiele korzyści dla przedsiębiorców w postaci pomocy merytorycznej, kompleksowego doradztwa oraz specjalistycznych szkoleń.

Przypisy

1. USA, Australia, Japonia, Korea Płd, Kanada.
2. W 2006 roku zebrano łącznie 37 tys. ankiet pozwalających oszacować wydatki turystyczne. Dzięki temu uzyskano informację o wielkości i strukturze wydatków poniesionych przez 54,5 tys. osób: 48,2% to turyści, reszta – odwiedzający jednodniowi. Podobnie jak w poprzednich latach, jedną ankietę mogła wypełnić cała rodzina bądź grupa osób podróżujących razem, pod warunkiem korzystania ze wspólnego budżetu. Analiza wydatków w segmencie turystyki biznesowej została oparta na tych właśnie kwestionariuszach.
3. To znaczy z pominięciem przyjazdów do pracy oraz po zakupy w celu dalszego

odsprzedania.

4. Średnie wydatki jednego turysty.
5. ponieważ w zaledwie 1% wszystkich odbytych konferencji udało się ustalić liczbę uczestników, dlatego też do niniejszego opracowania nie wzięto tych danych pod uwagę.
6. Polska Izba Firm Szkoleniowych.
7. Rynek konferencji i szkoleń nr 1. Wydawnictwo Top Media; Listopad 2007.
8. Liczba szkoleń, które trener przeprowadził w ciągu roku.
9. Organizator kształcenia – należy przez to rozumieć publiczną i niepubliczną placówkę kształcenia ustawicznego, placówkę kształcenia praktycznego oraz ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego, prowadzące kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych,

- a także osobę prawną i fizyczną prowadzącą działalność oświatową, wymienioną w art. 83a ust. 2 ustawy, obejmującą prowadzenie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, dla których uzyskała akredytację, o której mowa w art. 68b ustawy. Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych (Dz.U. z 27 lutego 2006 r.).
11. Turystyka – wspólna sprawa – Szkolenia i doradztwo dla branży turystycznej. Materiały informacyjne.

Wykaz kongresów i konferencji

6. Wykaz konferencji i kongresów w wybranych miastach Polski w 2007 roku

Instytut Turystyki przez cały 2007 rok dążył do skompletowania informacji na temat odbywających się w Polsce konferencji, kongresów i seminariów. Poniższy wykaz uwzględnia część ważniejszych imprez, które miały miejsce w Polsce w 2007 roku:

BYDGOSZCZ

- **16.03.2007** – Konferencja „Etos patriotyzmu we współczesnym systemie edukacji”, Federacja Szkół im. Józefa Wybickiego i gen. Jana Henryka Dąbrowskiego
- **18.05.2007** – Konferencja „Bezpieczeństwo na budowlach dróg i mostów”, Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, Centralna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy
- **18-19.05.2007** – Międzynarodowa konferencja „Przemiany prawa wyborczego w Polsce – doświadczenia nowych demokracji: Republika Czeska, Republika Słowacka, Republika Ukraina, Rzeczpospolita Polska”
- **26-27.06.2007** – IV Międzynarodowa konferencja procesorów energii Eco-Euro-Energia „Inteligentna energia dla Europy i Polski 2007-2013” Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy
- **27.06.2007** – Konferencja „Zabezpieczenie warunków życia ludności w wieku poprodukcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim do 2020 roku”
- **5-6.09.2007** – Międzynarodowa Konferencja Filozoficzna
- **5-6.10.2007** – Konferencja naukowa „Problemy osób z autyzmem”, Bydgoskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem i ich Rodzinom
- **6.12.2007** – Konferencja „Nowe technologie” Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy

GDAŃSK

- **14.03.2007** – I Wydziałowa Konferencja Naukowa „Wybieramy Pomorze”, Rada Samorządu Studentów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego
- **22-23.03.2007** – Konferencja „Bałtycki transport kontenerowy u progu zmian 2007 roku”, Firma Actia Forum w Gdyni, Zarząd Morskiego Portu Gdańsk SA
- **21.04.2007** – II Pomorski Kongres Obywatelski „Razem wykorzystajmy unijną szansę”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
- **15.05.2007** – Konferencja „Budowanie nowego podejścia w kształceniu dorosłych cudzoziemców”, Ośrodek Kształcenia Nauczycieli, Centrum Kształcenia Ustawicznego w Gdańsku

- **24.10.2007** – Konferencja Gęparów Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski
- **7-8.11.2007** – Ogólnopolska Konferencja Literacka „Koniec”, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Nadbałtyckie Centrum Kultury
- **9.11.2007** – Konferencja „Unia socjalna czy konferencyjna. Parlament Europejski a dylematy polityki budżetowej UE”, Wydział Prawa i Administracji UG
- **12.11.2007** – Konferencja „Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ szansą na poprawę jakości życia niepełnosprawnych Polaków”
- **15.11.2007** – Konferencja „Projekt techniczny zamknięcia składowiska fosfogipsów w Wiślinie”, Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych
- **21-24.11.2007** – Konferencja Największych Miast Europejskich „Eurocities. Solidarność w Akcji – Tworzenie Spójnych Miast”
- **26.11.2007** – Bałtyckie Forum Energetyczne. Konferencja „Energetyka odnawialna na Pomorzu i w Unii Europejskiej”, Spółka Elnord SA, Bałtycki Klaster Energetyczny
- **3.12.2007** – Konferencja „Równanie szans. Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ”
- **7.12.2007** – Spotkanie Rady Euroregionu Bałtyk „Ekologiczne konsekwencje gazociągu na dzień Bałtyku”
- **13.12.2007** – Konferencja technologiczna „IT Academic Day”, Koło Naukowe Kolor (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki) Uniwersytetu Gdańskiego

KATOWICE

- **9.03.2007** – Druga Gala Interny Polskiej – 100-lecie Towarzystwa Internistów Polskich
- **13.04.2007** – Konferencja „Warto pracować w Polsce”, Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości
- **13-15.04.2007** – Konferencja dydaktyczno-kulturalna „Silesia Days”, Sekcja Erasmus Student Network (ESN) Akademii Ekonomicznej w Katowicach
- **19.04.2007** – Konferencja „Podnieś swoje kwalifikacje, poznając fundusze unijne”, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach
- **10-12.09.2007** – Konferencja naukowo-techniczna „Koksownictwo

- 2007”, Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego w Polsce Oddział Karbochemii
- **12.11.2007** – Konferencja „Górnictwo 2007”, Polskie Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości
- **30.11.2007** – Konferencja „Parlament Europejski a polityka spójności Unii Europejskiej”, Biuro Informacyjne Parlamentu Europejskiego w Polsce
- **1-2.12.2007** – Konferencja „Samorząd studencki, jego rola i działalność w środowisku studenckim”
- **5.12.2007** – Regionalna konferencja „Innovate now”
- **7.12.2007** – Konferencja „Polityka spójności Unii Europejskiej”, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego
- **7.12.2007** – Konferencja „Ogólnopolska Kampania Ładnego Pisanja”, Parker, Studenckie Forum BCC, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości
- **10.12.2007** – Konferencja „Interreg”, Centrum Informacyjne Interreg
- **11.12.2007** – Konferencja „Stawiamy na jakość w zarządzaniu”, Regionalna Izba Gospodarcza (RIG) w Katowicach, Tuv Nord Polska Sp. z o.o.
- **11.12.2007** – Konferencja historyczna „Od wolnego słowa do wolności”, Stowarzyszenie Pokolenie, Narodowe Centrum Kultury
- **14.12.2007** – Konferencja „Transmec 2007”, Wydział Transportu, Politechnika Śląska

KRAKÓW

- **4-6.01.2007** – Cracow Epiphany Conference on Precision Physics and Monte Carlo for LHC, Instytut Fizyki Jądrowej PAN
- **12-14.01.2007** – XXIV Sympozjum „Współczesna gospodarka i administracja publiczna”
- **22.01.2007** – Konferencja Liban 2006 Katedra Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ, Bliskowschodnie Koło Naukowe
- **6-7.02.2007** – Konferencja „Żydzi i judaizm we współczesnych badaniach. W stulecie urodzin Jozsuy Abrahama Heschela (1907-1972)”, Polskie Towarzystwo Studiów Żydowskich, Polska Akademia Umiejętności,

- Instytut Religioznawstwa UJ
- **15-17.02.2007** – Konferencja „The new international division of labour? The changing role of emerging markets in automotive industry”, Uniwersytet Jagielloński
- **22-23.02.2007** – Sympozjum „Technologie gridowe dla sektora finansowego”, GridWiseTech
- **27.02.2007** – Konferencja „Kapitał ludzki w krakowskim obszarze metropolitalnym” Instytut Kościuszki
- **27-28.02.2007** – Spotkanie „Mini-workshop on the tau reconstruction and trigger”, Instytut Fizyki Jądrowej PAN
- **2-4.03.2007** – VII Konferencja Programistów Delhi, Wydział Wiertnictwa, Nafty i Gazu AGH, Borland Polska
- **3.03.2007** – Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Diagnostyka niepłodności – czynnik żeński i męski”, Fundacja Akademii Nowoczesnej Diagnostyki
- **5.03.2007** – Konferencja „Szanse i możliwości osób niepełnosprawnych na rynku pracy w Małopolsce”, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolskich
- **5.03.2007** – Seminarium „Ochrona własności intelektualnej PAN”
- **6.03.2007** – Konferencja szkoleniowa „Wykorzystanie produktów ubocznych przy produkcji Biopaliw w żywieniu zwierząt”
- **10.03.2007** – VI Międzynarodowa Konferencja Stomatologiczna, Targi w Krakowie Sp. z o.o.
- **10.03.2007** – Ogólnopolska Konferencja Doktorantów Samorząd Doktorantów Akademii Rolniczej „Doktorant a rozwój nauk rolniczych – wielokierunkowość badań w rolnictwie”
- **13.03.2007** – Konferencja „Uczciwość i etyczne postawy w biznesie”, Adecco
- **14.03.2007** – Konferencja naukowo-techniczna Ogólnopolskie Forum Odnawialnych Zasobów, Źródeł i Technologii Energetycznych „Elektroenergetyka 2007”, Polska Geotermalna Asocjacja, AGH Wydział Inżynierii Mechanicznej i Robotyki, Katedra Maszyn i Urządzeń Energetycznych AGH, Polgeotermia
- **14.03.2007** – Konferencja naukowo-techniczna „Dystrybucja Gazu

Wykaz kongresów i konferencji

Ziemnego w Świecie Dyrektyw Unii Europejskiej", Instytut Nafty i Gazu w Krakowie

■ **14.03.2007** – Konferencja „Refleksy i cienie”, Koło Naukowe Romanistów Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, Koło Naukowe Orientalistów UJ

■ **23.03.2007** – Konferencja Programowa Małopolsko-Podkarpackiego Klastra Czystej Energii, Instytut Fizyki Jądrowej PAN

■ **25-27.03.2007** – VI Konferencja „Pożytek Publiczny w Służbie Niepełnosprawnym”, Polskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Zarząd Główny

■ **27.03.2007** – Konferencja „Młodzi na rynku pracy”, Gdzki Urząd Pracy

■ **27-30.03.2007** – Międzynarodowa konferencja „Kobieta z wschodniej granicy”, Stowarzyszenie Willa Decjusza, Koło Wschodnie UJ

■ **30-31.03.2007** – IV Ogólnopolska Konferencja Nauczycieli i Tutorów Medycyny Rodzinnej Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum

■ **2.04.2007** – Konferencja „Ekonomia społeczna a rozwój lokalny”, Akademia Ekonomiczna w Krakowie

■ **11-13.04.2007** – 10th IEEE Workshop on Design and Diagnostics of Electronic Circuits and Systems, Biuro Organizacji Imprez UJ

■ **12-14.04.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa Studentów Uczelni Medycznych, Collegium Medicum UJ

■ **12-14.04.2007** – Konferencja „Delocalisation of labour intensive industries”, Uniwersytet Jagielloński

■ **13-14.04.2007** – „Nie/Konsekwencje Ponowoczesności”, Interdyscyplinarna Konferencja Studencka, Koło Naukowe Studentów Socjologii UJ, Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki UJ i Koło Naukowe MISH UJ

■ **16.04.2007** – Niepewność na rynku nieruchomości redNet Property Group, Grupa Kapitałowa Salwator

■ **17.04.2007** – Klient na lokalnym rynku energii

■ **17-19.04.2007** – Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Różne oblicza Afryki”

■ **17-19.04.2007** – Międzynarodowe Seminarium Ekologiczne EcoZone, Stowarzyszenie Manka, Starostwo Powiatowe

■ **17-20.04.2007** – Spotkanie EDNAP i Grupy Roboczej Enfsi DNA, Institute of Forensic Research

■ **18-19.04.2007** – „Środki farmakologiczne a bezpieczeństwo ruchu drogowego”, Instytut Ekspertyz

Sądowych

■ **18-19.04.2007** – XXX Sympozjum naukowe „Geologia formacji węglonośnych polski”, Pracownia Geologii Złóż Węgla

■ **19-20.04.2007** – I Ogólnopolską Konferencję Psychologii Lekarskiej Zakład Psychologii Lekarskiej, Katedra Psychiatrii UJ CM

■ **19-20.04.2007** – Seminarium „Programy Lojalnościowe” ECU Marketing

■ **19.04.2007** – I Międzynarodowa Konferencja Fundraisingu

■ **20.04.2007** – Konferencja „Nowoczesne technologie oraz automatyzacja procesu badań genetycznych w laboratoriach sądowych”, Instytut Ekspertyz Sądowych

■ **20-22.04.2007** – X Międzynarodowy Kongres Dermatologii Estetycznej X CosmoDerm, Targi w Krakowie Sp. z o.o.

■ **21.04.2007** – Konferencja Krajowych i Zagranicznych Firm Naftowych Studenckiej Sekcji SPE AGH

■ **24-25.04.2007** – Konferencja „Kontynuacja i nowatorstwo w świecie współczesnych idei”, Instytut Politologii Akademii Pedagogicznej w Krakowie

■ **24-27.04.2007** – I Międzynarodowy Kongres Eurobiotech 2007 „Biotechnologia w Rolnictwie”, Akademia Rolnicza, Zakład Biochemii, Targi w Krakowie Sp. z o.o.

■ **25.04.2007** – Konferencja „Geny nie są na sprzedaż. Tradycyjne i ekologiczne rolnictwo zamiast GMO”. Międzynarodowa Koalicja dla Ochrony Polskiej Wsi

■ **28.04.2007** – XIV Ogólnopolska Konferencja Przekładowa „Wzniosłość i styl wysoki w przekładzie”, Zakład Przekładoznawstwa Instytutu Filologii Romańskiej UJ

■ **29.04-3.05.2007** – Estro Teaching Course on molecular oncology, Start Travel & Events

■ **1-5.05.2007** – 12th International Conference on Organized Molecular Films (LB-12), Instytut Fizyki UJ

■ **2-3.05.2007** – I Ogólnopolska Konferencja Naukowa Etyki Mediów „Media a etyka. Człowiek – podmiot czy przedmiot we współczesnych środkach masowego przekazu?”, Redakcja czasopisma społeczno-kulturalnego „Patos”

■ **3-5.05.2007** – Random Matrix Theory: From fundamental physics to applications, Instytut Fizyki UJ

■ **8-10.05.2007** – Implementation of the Bologna Agreement in the European Educational Area, Akademia Rolnicza

■ **9.05.2007** – Konferencja „Polacy, Niemcy, Białorusini – czy jesteśmy takimi samymi Europejczykami?”, Towarzystwo Polska-Niemieckie

■ **10-12.05.2007** – Konferencja naukowa „Dwa teatry”

■ **11.05.2007** – Konferencja „Przyspieszenie w inwestycjach w Krakowie”, Samorząd miasta

■ **11-12.05.2007** – Szczyt Energetyczny

■ **11-12.05.2007** – Ogólnopolski Kongres MBA, Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Krakowie

■ **11-13.05.2007** – Konferencja „Witraże Wyspiańskiego i jemu współczesnych artystów” Stowarzyszenie Twórcze Dom Stanisława Wyspiańskiego, Stowarzyszenie Miłośników Witraży

■ **12-13.05.2007** – Międzynarodowy Kongres Kosmetyczny

■ **13-18.05.2007** – Konferencja Upholstery + ICOM – Poland

■ **14-15.05.2007** – Konferencja naukowa „Metal ions and other abiotic factors in the Environment”, Katedra Ochrony Środowiska Rolniczego

■ **14-16.05.2007** – III Międzynarodowe Sympozjum „Prewencji chorób układu krążenia. Obrazowanie, postępowanie i badania kliniczne”, Szpital im. Jana Pawła II w Krakowie, Polskie Biuro Podróży Orbis Sp. z o.o.

■ **15-16.05.2007** – IV studencka konferencja naukowa „Ukraina na przestrzeni wieków”, Koło Naukowe Ukraińców Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **17.05.2007** – Sesja Naukowa „Godność Dziecka z Chorobą Układu Nerwowego”, Polsko-Amerykański Instytut Pediatrii Wydziału Lekarskiego UJ i Uniwersytecki Szpital Dziecięcy – Środowiskowy Oddział Akcji Katolickiej

■ **17-18.05.2007** – „Pacjent – pielęgniarstwo: partnerzy w działaniu”

■ **17-18.05.2007** – Konferencja Naukowa „Henryk Jordan – humanistyczne wyzwanie dla naszych czasów”, AWF Kraków

■ **17-18.05.2007** – Konferencja „Społeczna gospodarka rynkowa. W poszukiwaniu modelu rozwoju gospodarczego krajów postsocjalistycznych”, AE

■ **17-19.05.2007** – III Ogólnopolskie Sympozjum „Krakowskie Spotkania z Inspire”, Start Travel & Events

■ **18.05.2007** – Konferencja historyczna „Czarne juwenalia. Początek buntu”, Stowarzyszenie Maj'77, IPN;

Instytut Historii UJ

■ **18-19.05.2007** – Międzynarodowa Konferencja „PSR – Zmieniając punkt widzenia „Instytut Socjologii UJ, Fontys University z Holandii

■ **18-19.05.2007** – Konferencja „Technical Writing w dydaktyce języka obcego na poziomie akademickim”, Katedra UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową

■ **18-19.05.2007** – II Konferencja Medycyny Nuklearnej Krajów Europy Środkowej i Wschodniej, Polskie Towarzystwo Medycyny Nuklearnej, Polskie Towarzystwo Radiologiczne, Szpital im. J.P. II

■ **22-23.05.2007** – III Central and East European Aviation Congress, Top Consulting

■ **24-26.05.2007** – VI Konferencja Wyceny Nieruchomości Zabytkowych, Małopolskie Stowarzyszenie Rzeczników Majątkowych

■ **25.05.2007** – Międzynarodowa konferencja „Kultura rosyjska w ojczyźnie i diasporze”, Katedra Rosjanoznawstwa na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ

■ **25-26.05.2007** – XI Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Mieszkać w mieście”, Zakład Kompozycji Urbanistycznej, Katedra Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Instytut Projektowania Urbanistycznego, Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej

■ **25-26.05.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Funkcjonowanie przedsiębiorstw międzynarodowych”, Katedra Zarządzania Międzynarodowego

■ **25-26.05.2007** – Konferencja „Przywracanie pamięci. Rewitalizacja dzielnic żydowskich w miastach Europy Środkowej” Międzynarodowe Centrum Kultury

■ **25-27.05.2007** – Konferencja „Polityka zagraniczna USA: teoria, mechanizmy i praktyka”, Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych UJ

■ **26.05.2007** – Międzynarodowe Saletyńskie Sympozjum Interdyscyplinarne, Wyższe Seminarium Duchowne Zgromadzenia Księży Misjonarzy Saletyńców

■ **27-29.05.2007** – VIII Międzynarodowa Konferencja PASE, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Jakości w Nauczaniu Języków Obcych PASE

■ **27-29.05.2007** – Seminarium Naukowe Sekcji Chowy i Hodowli Zwierząt Futerkowych PTZ, Katedra Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny

■ **28-29.05.2007** – VII Międzyna-

Wykaz kongresów i konferencji

rodowa Konferencja Naukowa „Państwo, gospodarka, społeczeństwo”, Krakowska Wyższa Szkoła

■ **29.05.2007** – Konferencja „Kraków – potrzeba wizji, potrzeba planu”, Polska Akademia Umiejętności i PAN

■ **29.05.2007** – Międzynarodowe sympozjum poświęcone schorzeniom mięśniowo-szkieletowym, TokenNet

■ **30.05-1.06.2007** – V Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo i trwałość budowli wodnych”, Instytut Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz Katedra Inżynierii Wodnej

■ **30.05-1.06.2007** – Konferencja Regentif „Rewitalizacja miast poprzez regenerację terenów przemysłowych: innowacja i dobra praktyka”, Politechnika Krakowska

■ **30.05-2.06.2007** – 6th Parnas Conference: Molecular Mechanism of Cellular Signaling, Polish Biochemical Society, Ukrainian Biochemical Society

■ **31.05-1.06.2007** – Konferencja „Wahania klimatu w różnych skalach przestrzennych i czasowych”, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

■ **31.05-1.06.2007** – Konferencja „Kultura czy tortura? Obrzędy, praktyki, rytuały, które kaleczą, ranią, przynoszą cierpienie...”, Koło Naukowe Porównawczych Studiów Cywilizacji UJ

■ **31.05-2.06.2007** – I Krakowskie Sympozjum „Ostry Dyżur”, IV Sympozjum Sekcji Chirurgii Urazowej Tchu Symposium Cracoviense Sp. z o.o.

■ **1.06.2007** – Konferencja „Polska w strefie euro. Dlaczego i kiedy?”, Europejskie centrum eksperckie, Fundacja Konrada Adenauera

■ **4-5.06.2007** – XIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Przenikanie i rozpowszechnianie idei oraz doświadczeń, zagadnienia międzynarodowego bibliotekoznawstwa porównawczego”, Instytut Formacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Wydział Zarządzania i Komunikacji, UJ

■ **4-6.06.2007** – Wiosenna Konferencja Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Sekcja Wad Serca i Zarząd Oddziału Krakowskiego PTK

■ **5.06.2007** – Konferencja „Dziesięciolecie polskiej kodyfikacji karnej”

■ **7-9.06.2007** – Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), Biuro Organizacji Imprez UJ

■ **11-12.06.2007** – Międzynarodowa konferencja „Wspomaganie podejmowania decyzji w gospodarce odpadami w Unii Europejskiej”, Główny Instytut Górnictwa, BRGM (Francja)

■ **11-12.06.2007** – Konferencja

„EU Waste Policy (w ramach projektu Holiwast)”, Biuro Organizacji Imprez UJ

■ **13-16.06.2007** – Międzynarodowy Kongres Europejskiego Towarzystwa Torako- i Kardioanestezjologów – EACTA 2007, Symposium Cracoviense

■ **15.06.2007** – II Konferencja Naukowa „Wczepialne pompy infuzyjne”, Symposium Cracoviense

■ **15-16.06.2007** – Responsibility, Lobbying and Corruption: the role of large enterprises in democracy and society, Observatoire de la Finance University of Fribourg, UJ

■ **16-17.06.2007** – European Candle Festival, Point Poland

■ **17-23.06.2007** – 14th Symposium of the International Work Group for Palaeoethnobotany, W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences and Institute of Archaeology, Jagiellonian University

■ **18.06.2007** – Konferencja „Wykorzystanie technologii informatycznych w dydaktyce chemii na poziomie szkoły wyższej”, Wydział Chemii UJ oraz Sekcja Dydaktyczna Polskiego Towarzystwa Chemicznego

■ **18-20.06.2007** – XXI Światowy Kongres „International Project Management Association – IMPA”

■ **19.06.2007** – Konferencja naukowa poświęcona badaniom genomu zwierząt, Instytut Zootechniki, Państwowy Instytut Badawczy, Dział Immuno- i Cytogenetyki Zwierząt

■ **19.06.2007** – Konferencja: Regional Forbes Executive Meeting

■ **20-22.06.2007** – VII Spotkanie Ogólnopolskiego Klubu Demonstratorów Fizyki UJ

■ **20-22.06.2007** – XVIII Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna i Edukacyjno-Szkoleniowa, Wydział Wiertnictwa, Nafty i Gazu AGH

■ **20-24.06.2007** – VI Konferencja ISGF Międzynarodowego Bractwa Skautów i Przewodniczek „Ku przyszłości”

■ **21-22.06.2007** – VIII Konferencja Naukowa „Żywność XXI wieku – Żywność a choroby cywilizacyjne”, Wydział Technologii Żywności, Akademia Rolnicza

■ **22-23.06.2007** – Jednodniowe Seminarium ENFSI (OOS) i warsztaty Forensic Evidence Evaluation – Problems and Application Institute of Forensic Research

■ **22-23.06.2007** – Ogólnopolska konferencja „Zrównoważony rozwój”, AGH

■ **24-27.06.2007** – 5th Interna-

tional Symposium on Emerging and Re-Emerging Pig Diseases, Biuro Organizacji Imprez, Uniwersytet Jagielloński

■ **25-26.06.2007** – Konferencja „Technolingua AGH 2007”, Studium Języków Obcych AGH

■ **28.06.2007** – Konferencja „Jak przyspieszyć wydawanie decyzji inwestycyjnych”, Rada Miasta

■ **28.06.2007** – VIII Małopolskie Forum Organizacji Pozarządowych „Partnerstwo w działaniach społecznych”, Fundacja dla Uniwersytetu Jagiellońskiego, UJ, Urząd Marszałkowski

■ **28-30.06.2007** – I Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski Biuro Organizacji Imprez UJ

■ **29-30.06.2007** – I Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polskich „Historia najnowsza. Duma i uprzedzenie”, Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego

■ **1-5.07.2007** – 12th International Conference on Organized Molecular Films, Uniwersytet Jagielloński, Centre for Nanometer-scale Science and Advanced Materials – NANOSAM, Ruprecht-Karls-Universität in Heidelberg

■ **10-15.07.2007** – XXXIV Międzynarodowy Kongres Chórów, Pueri Cantores Polska Federacja Pueri Cantores

■ **10-21.07.2007** – VI Letnia Szkoła Wyszehradzka

■ **13-15.07.2007** – XXXIV Międzynarodowy Kongres Federacji Pueri Cantores

■ **15-20.07.2007** – X Międzynarodowa Konferencja „Językoznawstwo kognitywne w działaniu: od teorii do aplikacji i z powrotem”, Międzynarodowe Towarzystwo Językoznawstwa Kognitywnego (ICLA) i Katedra UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową UJ

■ **23-27.07.2007** – 23rd IFIP TC 7 Conference on System Modeling and Optimization Biuro Organizacji Imprez Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **1-6.08.2007** – Conference of the International Association for Philosophy of Law and Social Philosophy Biuro Organizacji Imprez Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **5-9.08.2007** – Międzynarodowa Konferencja „Heme Oxygenase 2007”, Biuro Organizacji Imprez Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **9-13.08.2007** – Kongres Metrologii 2007 „Metrologia-narzędzie poznania i droga rozwoju”, Katedra Metrologii AGH, Wydział Elektrotech-

niki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki

■ **6-8.09.2007** – XVII Sympozjum Polskiego Towarzystwa Endokrynologii Dziecięcej, Symposium Cracoviense Sp. z o.o.

■ **7.09.2007** – IX Konferencja Naukowa „Technologia Elektronowa ELTE 2007”, Katedra Elektroniki Wydziału Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki AGH

■ **11-13.09.2007** – 41. Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Biuro Organizacji Imprez UJ

■ **12-15.09.2007** – The Education, Training and Continuing Development of the Health Library & Information Workforce EAHIL Workshop 2007, Collegium Medicum UJ

■ **12-15.09.2007** – Międzynarodowa konferencja „Interesy muszą być etyczne”

■ **13-15.09.2007** – III Międzynarodowy Kongres Języka Rusińskiego Światowa Rada Rusinów, Akademia Pedagogiczna, Fundacja Wspierania Mniejszości Łemkowskiej „Rutenika”

■ **14-15.09.2007** – VII Międzynarodowa Konferencja „Rola kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej”

■ **15-16.09.2007** – II Krakowskie Forum Młodzieży

■ **17-18.09.2007** – Electron Microscopy and Microanalysis Conference to Celebrate the 30th Anniversary of Scanning Electron Microscopy Laboratory of Biological and Geological Sciences Department of Cytology and Histology, Institute of Zoology, Jagiellonian University, Department of Mineralogy, Petrology and Geochemistry, Institute of Geology, Jagiellonian University, Mineralogical Society of Poland

■ **18.09.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Osiągnięcia naukowe a praktyka zootechniczna”, Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt

■ **18-21.09.2007** – XIV Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu „Perspektywy rolnicze Polski w UE”, Katedra Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa

■ **18-21.09.2007** – XIII Krajowa Konferencja Zastosowań Matematyki w Biologii i Medycynie Instytut Matematyki UJ

■ **19-21.09.2007** – Polski Kongres Górniczy Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Katedra Górnictwa Podziemnego, Wydział Górnictwa i Geoinżynierii AGH

■ **20.09.2007** – Konferencja „Za-

niki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki

■ **6-8.09.2007** – XVII Sympozjum Polskiego Towarzystwa Endokrynologii Dziecięcej, Symposium Cracoviense Sp. z o.o.

■ **7.09.2007** – IX Konferencja Naukowa „Technologia Elektronowa ELTE 2007”, Katedra Elektroniki Wydziału Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki AGH

■ **11-13.09.2007** – 41. Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Biuro Organizacji Imprez UJ

■ **12-15.09.2007** – The Education, Training and Continuing Development of the Health Library & Information Workforce EAHIL Workshop 2007, Collegium Medicum UJ

■ **12-15.09.2007** – Międzynarodowa konferencja „Interesy muszą być etyczne”

■ **13-15.09.2007** – III Międzynarodowy Kongres Języka Rusińskiego Światowa Rada Rusinów, Akademia Pedagogiczna, Fundacja Wspierania Mniejszości Łemkowskiej „Rutenika”

■ **14-15.09.2007** – VII Międzynarodowa Konferencja „Rola kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej”

■ **15-16.09.2007** – II Krakowskie Forum Młodzieży

■ **17-18.09.2007** – Electron Microscopy and Microanalysis Conference to Celebrate the 30th Anniversary of Scanning Electron Microscopy Laboratory of Biological and Geological Sciences Department of Cytology and Histology, Institute of Zoology, Jagiellonian University, Department of Mineralogy, Petrology and Geochemistry, Institute of Geology, Jagiellonian University, Mineralogical Society of Poland

■ **18.09.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Osiągnięcia naukowe a praktyka zootechniczna”, Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt

■ **18-21.09.2007** – XIV Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu „Perspektywy rolnicze Polski w UE”, Katedra Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa

■ **18-21.09.2007** – XIII Krajowa Konferencja Zastosowań Matematyki w Biologii i Medycynie Instytut Matematyki UJ

■ **19-21.09.2007** – Polski Kongres Górniczy Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Katedra Górnictwa Podziemnego, Wydział Górnictwa i Geoinżynierii AGH

■ **20.09.2007** – Konferencja „Za-

Wykaz kongresów i konferencji

trudnienie pracowników tymczasowych – formy i podstawy prawne”, Adecco

■ **20-21.09.2007** – II Krakowska Konferencja Młodych Uczonych Grupa Naukowa „Pro Futuro”

■ **20-22.09.2007** – XVI Ogólnopolska Konferencja „Aktualny stan, zadania i kierunki przekształceń wsi i rolnictwa w kontekście polityki Unii Europejskiej”, Katedra Geodezyjnego Urządzania Terenów Wiejskich

■ **21-22.09.2007** – European Board of Urology Meeting, Biuro Organizacji Imprez Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **21-23.09.2007** – Kongres Salsy pod Ziemią, UlaLaSalsa Dance Group

■ **21.09.2007** – Konferencja „Inteligencja emocjonalna i jej wpływ na podejmowanie decyzji”

■ **21.09.2007** – Międzynarodowa konferencja „Turystyka dla wszystkich”, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji w Krakowie

■ **21-22.09.2007** – Międzynarodowa konferencja „Kraków – Florencja w Europie, wspólne dziedzictwo kultury”, Rada Miasta

■ **21-23.09.2007** – IV Ogólnopolska Konferencja Freinetowska „Śladami tożsamości ku przyszłości – jak wykorzystać tradycję kultury w edukacji patriotycznej”, Polskie Stowarzyszenie Animatorów Pedagogiki Celestyna Freineta

■ **22-26.09.2007** – „The reception of the work of Joseph Conrad – readers real and implied”, The Jagiellonian University, Joseph Conrad Research Centre and the Joseph Conrad

■ **24-27.09.2007** – VIII Międzynarodowa Konferencja Polskiego Towarzystwa Badań Układu Nerwowego, Polskie Towarzystwo Badań Układu Nerwowego przy współpracy Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **27.09.2007** – Konferencja „Rakowickie lotnisko”

■ **27-29.09.2007** – III Międzynarodowy Kongres Polskiej Rady Resuscytacji, Symposium Cracoviense Sp. z o.o.

■ **27-30.09.2007** – XIV Konferencja Grupy Roboczej Polskich i Niemieckich Historyków Sztuki i Konserwatorów „Kształtowanie się i rozwój historii sztuki w Niemczech, Polsce oraz Europie Środkowej”, Instytut Historii Sztuki UJ

■ **28.09.2007** – XVII Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe „Komputer w edukacji”, Pracownia Technologii Nauczania Akademia Pedago-

giczna

■ **3-6.10.2007** – VIIth International Workshop on EPR (ESR) in Biology and Medicine Jagiellonian University and Medical College of Wisconsin

■ **4-6.10.2007** – IV Międzynarodowe Sympozjum „Alloplastyka całkowita stawu kolanowego”, Polskie Towarzystwo Ortopedyczne i Traumatologiczne

■ **10-14.10.2007** – II Internationaler Kongress der Krakauer Germanistik Instytut Germanistyki, Uniwersytet Jagielloński

■ **11-12.10.2007** – Międzynarodowa konferencja „Zniewolony umysł – z rewizytą”, Stowarzyszenie Willa Decjusza

■ **11-13.10.2007** – II Środkowo-Europejski Kongres Osteoporozy i Osteoartrzy, Polskie Towarzystwo Osteoartrzy, Polska Fundacja Osteoporozy

■ **11-12.10.2007** – Międzynarodowa konferencja „IV Rzeczpospolita – fikcja czy rzeczywistość”, Katedra Nauk Politycznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Katedra Studiów Politycznych Wyższej Szkoły Ekonomicznej i Administracji w Kielcach

■ **11-13.10.2007** – Międzynarodowa konferencja „Central European Meeting on Hypertension and Cardiovascular Disease Prevention”, Europejskie i Polskie Towarzystwa Nadciśnieniowe, Sekcja Epidemiologii i Prewencji Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego

■ **12.10.2007** – Konferencja „Sport i polityka w XX-wiecznych państwach totalitarnych i autorytarnych”

■ **12.10.2007** – Konferencja „Idea wolności w polskiej tradycji intelektualnej XV-XX wieku”, Ośrodek Myśli Politycznej, Wyższa Szkoła Europejska im. ks. J. Tischnera

■ **15-16.10.2007** – Konferencja „Florencja i Kraków wobec dziedzictwa”, Międzynarodowe Centrum Kultury, Włoski Instytut Kultury, Urząd Miasta

■ **15-16.10.2007** – Konferencja naukowa „Wyobrażenia miłosierdzia”

■ **15-17.10.2007** – Ogólnopolska Studencka Konferencja Naukowa „Kraków w sztuce – sztuka w Krakowie”, Koło Studentów Historii Sztuki UJ

■ **16.10.2007** – Seminarium „Building Open system 2007”, Katedra Automatyki Napędu i Urządzeń Przemysłowych AGH

■ **17.10.2007** – Konferencja „Nowe szlaki turystyczne w Krakowie”,

Urząd Miasta

■ **17-20.10.2007** – III Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Farmaceutów Kraków 2007, Naczelna Izba Aptekarska, Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne, Wydział Farmaceutyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum

■ **18.10.2007** – Konferencja naukowa „Cyberuzależnienia”

■ **18-19.10.2007** – Konferencja Naukowa „Tożsamość kulturoznawstwa”, Instytut Studiów Regionalnych UJ, Katedra Teorii i Historii Badań Kulturoznawczych oraz Zakład Semiotyki i Socjologii Kultury

■ **19-20.10.2007** – I Międzynarodowa Konferencja „Biologia Medyczna a zdrowie człowieka”, Wydział Ochrony Zdrowia Collegium Medicum UJ

■ **19.10.2007** – Sesja naukowa „Literatura polityczna w Polsce po 89.”

■ **20.10.2007** – Sympozjum Dermatologia Środowiskowa, Wydział Ochrony Zdrowia Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego

■ **22.10.2007** – Konferencja „Konstytucja europejska a konstytucje narodowe”, Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

■ **24-28.10.2007** – Konferencja „Cywilizacja ewolucji. Cywilizacja rewolucji. Metamorfozy Japonii 1900-2000”, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”, Polskie Stowarzyszenie Badań Japonistycznych

■ **25-27.10.2007** – 17. Europejskie Sympozjum Somatoterapii i Psychosomatycznej Edukacji „Promocja zdrowia – mit czy rzeczywistość”, Zakład Psychologii Zdrowia Katedry Psychologii AP w Krakowie

■ **27.10.2007** – Międzynarodowa konferencja „Europa-NATO-Ameryka. Nowy wymiar partnerstwa”, Instytut Studiów Strategicznych

■ **29.10.2007** – Konferencja „Ochrona dziedzictwa kulturowego małopolski – strategie dla gmin, uwarunkowania prawne, finansowe”, Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

■ **4-7.11.2007** – Konferencja „Postępy w alergologii i pneumonologii”, Symposium Cracoviense Sp. z o.o.

■ **6.11.2007** – Konferencja „Być dobrym jak chleb – chleb w życiu człowieka”, Katedra Technologii Węglowodanów Akademii Rolniczej w Krakowie

■ **8-10.11.2007** – XVI Konferen-

cja EVU „Niepewność w rekonstrukcji wypadków drogowych”

■ **8-9.11.2007** – Konferencja „Żywioły wyobraźni Stanisława Wyspiańskiego”, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ASP

■ **9.11.2007** – Konferencja „Realizm i idealizm w polskiej myśli politycznej – dwa bieguny patriotyzmu?”, Krakowski Ośrodek Myśli Politycznej, Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera

■ **9.11.2007** – Sesja naukowa „Dobro chorego w medycynie”, Collegium Medicum UJ

■ **11.11.2007** – Kongres Stowarzyszenia Lekarzy Rodzinnych „Nasza codzienna praktyka lekarska”

■ **13-14.11.2007** – Konferencja „Europejski model postępowania w sprawach gospodarczych”, Sąd Apelacyjny w Krakowie, Krajowe Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powiatowych i Prokuratury w Warszawie

■ **15.11.2007** – Konferencja „Ochrona Bałtyku”

■ **15-16.11.2007** – „Nowoczesne budynki inwentarskie”, Katedra Budownictwa Wiejskiego

■ **19-20.11.2007** – II Międzynarodowe Sympozjum Evidenc-Based Health Care „Jak to się robi?”, The Central And Eastern European Society Of Technology Assessment In Health Care (CEESTAH)

■ **21.11.2007** – Konferencja „Wielkie i Małe Królestwa”, Inicjatywa Małopolska im. Króla Władysława Łokietka

■ **21-23.11.2007** – IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Kraków – Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XX i XXI wieku”, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa AP im. KEN w Krakowie

■ **22.11.2007** – Konferencja „Zadania wychowawcze związane z formułowaniem społeczeństwa informacyjnego, czyli kultura w cyberprzestrzeni”, Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

■ **22-23.11.2007** – Konferencja Przywództwa Fastleader 2007, Polski Związek Karate Tradycyjnego

■ **24.11.2007** – Konferencja „Rozwój giełdy”, Giełda Budowniczych Domów i Mieszkań

■ **27-28.11.2007** – Międzynarodowa konferencja „Różnorodność – Media – dialog”, Wyższa Szkoła Europejska

■ **27-28.11.2007** – „Żydzi i judaizm – przeszłość i teraźniejszość”, Katedra Judaistyki UJ

Wykaz kongresów i konferencji

- **29-30.11.2007** – Konferencja naukowa „Ochrona środowiska w planowaniu przestrzennym”, Instytut Projektowania Miast i Regionów Politechniki Krakowskiej, Komitet Architektury i Urbanistyki PAN
- **30.11.2007** – Konferencja „Przewycięzanie barier w rozwoju przedsiębiorczości”, Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Izba Przemysłowo-Handlowa, Porozumienie na Rzecz Rozwoju Przedsiębiorczości
- **30.11.2007** – Polsko-Niemiecka Konferencja „Rok 2008: Szansa na rozwój czy przetrwanie. Propozycje polskie i europejskie”, Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szpitali, Polsko-Niemieckie Forum Zdrowia
- **30.11.2007** – Konferencja gospodarcza „Powyborcza ocena perspektyw gospodarczych”, BCC
- **3-5.12.2007** – Konferencja naukowa „Dlaczego chemia?”, Oddział Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
- **4.12.2007** – Konferencja naukowa „50. rocznica powrotu Ołtarza Mariackiego na swoje miejsce”, Episkopat Polski
- **4.12.2007** – Konferencja „Kraków mityczny – motywy, wątki, obrazy w utworach dla dzieci i młodzieży”, Akademia Pedagogiczna
- **5.12.2007** – Konferencja „Wybory 2007”, Wydział Politologii i Komunikacji Społecznej Krakowskiej Szkoły Wyższej
- **10-11.12.2007** – Konferencja „Neurolog 2012”, Urząd Miasta Krakowa
- **12.12.2007** – „Aktualne problemy inżynierii rolniczej”, Katedra Inżynierii Rolniczej i Informatyki
- **13.12.2007** – Konferencja informatyczna „Giganci IT”, Amerykańska Izba Handlowa, AGH, UJ
- **14.12.2007** – Konferencja „Potrzeba planowania kariery zawodowej”, Biuro Karier Wyższej Szkoły Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie
- **17.12.2007** – Konferencja „Budownictwo socjalne”, Unia Metropolii Polskich
- **17-18.12.2007** – Konferencja „Beyond Lean”, Fabryka Wiedzy

LUBLIN

- **22.02.2007** – „Prawo budowlane w praktyce”, Lubelska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa
- **28.02-1.03.2007** – „Dylematy Układu Schengen”, KUL, Uniwersytet Lwowski
- **16-17.04.2007** – Konferencja

„Jakiej ordynacji wyborczej potrzebuje Rzeczpospolita”, Koło Naukowe Studentów Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Niezależne Zrzeszenie Studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

- **25.04.2007** – Konferencja „Inwestujemy w zdrowie, budujemy bezpieczniejszą przyszłość”, Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Lubelskie Centrum Zdrowia Publicznego, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA
- **9.05.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo europejskie”, Katedra Politologii KUL, Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie
- **11.05.2007** – Konferencja „Forum na rzecz regionu”, Wojewoda Lubelski
- **11-12.05.2007** – Archidiecezjalny Kongres Misyjny. Konferencja „Cyril i Metody w języku, literaturze i kulturze Słowian”, Archidiecezja Lubelska
- **17.05.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Sytuacja rodziny we współczesnym społeczeństwie”, KUL
- **18.05.2007** – Konferencja „Słabość i zagrożenia polskiego szkolnictwa wyższego”, KUL
- **22.05.2007** – Konferencja „O obrazach we współczesnej kulturze”
- **24.05.2007** – Konferencja „Solidarność nie zna granic”, UMCS
- **29.05.2007** – Konferencja „Niebieska Koalicja – budowanie lokalnego systemu wsparcia na rzecz rodziny z problemem alkoholowym i przemocy domowej”, MOPR
- **30.05-1.06.2007** – Międzynarodowa konferencja naukowa – Pierwszy Roczny Zjazd Konsorcjum programu Epizone, Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach
- **31.05.2007** – Konferencja „Lubelszczyzna – 3 lata w UE”, Stowarzyszenie Razem dla Lubelszczyzny
- **4-6.06.2007** – Konferencja „Obieg wody w środowisku”, Zakład Hydrografii Instytutu Nauk o Ziemi UMCS
- **5.06.2007** – Konferencja „Złudnie uroki, czyli o sektach, subkulturach, wrózkach, horoskopach, magii...”, Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Chełmie
- **5-6.06.2007** – Konferencja „Świadkowie świadka”, KUL
- **10.06.2007** – Konferencja „Warsztaty trenerskie dla trenerów

kadr wojewódzkich młodzików”, Wojewódzki Zespół Metodyczno-Szkoleniowy lubelskiej Unii Sportu

- **11.06.2007** – Konferencja „Dokąd zmierza lubelski sport?”, Klub Uczelniany AZS
- **15.06.2007** – Konferencja „Możliwości i perspektywy współpracy transgranicznej w ramach Euroregionu Bug”
- **17-18.06.2007** – Kongres Gospodarczy Polonii Świata
- **19-20.06.2007** – Konferencja „Lotnicza inwestycja w Świdniku”, Lubelski Urząd Wojewódzki
- **21-22.06.2007** – Konferencja „Ordynacja podatkowa”, Dyrektor Izby Skarbowej w Lublinie
- **26.06.2007** – Konferencja inauguracyjna projekt „Lublin Miasto Wiedzy”
- **27.07.2007** – Konferencja „Zatrudnij niepełnosprawnego”, Lubelskie Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, Business Centre Club
- **18-19.09.2007** – Konferencja „Biblioteki publiczne Lubelszczyzny 1944-2007. Dzieje – funkcje – działalność”
- **26.09.2007** – Konferencja „Klaster Kultury Lubelszczyzny”
- **16-20.10.2007** – Międzynarodowa konferencja naukowa „Służba prawdzie wolności i życiu”, Instytut Socjologii KUL, Fundacja Konrada Adenauera
- **24.10.2007** – Konferencja „Strefa zatrudnienia – odpowiedź na wyzwania rynku pracy”, Kancelaria Prezydenta Lublina, Miejski Urząd Pracy, ZPPL „Lewiatan”
- **5.11.2007** – Konferencja „Ochrona danych osobowych a lustracja”, I Katedra Prawa Administracyjnego KUL
- **6.11.2007** – Konferencja „Samorządowy lider zarządzania 2007 – usługi społeczne; kultura – pomoc społeczna – oświata”, Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich RP
- **8.11.2007** – Konferencja „Jak zarządzać finansami małej firmy?”, Portal bankier.pl, MultiBank
- **9.11.2007** – Międzynarodowa konferencja „Granica z Ukrainą – bariera czy szansa?”, KUL, Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie
- **14.11.2007** – Konferencja „Migracja”, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych
- **15.11.2007** – Konferencja „Innowacyjne formy przeciwdziałania bezrobociu”, Koordynatorzy projektu @IterEgo
- **16.11.2007** – Konferencja

„Twórczość w teorii i praktyce – nowe wyzwania”, Instytut Psychologii UMCS

- **17-18.11.2007** – Konferencja „Prezentacje studentów z kół naukowych fizyków”
- **22.11.2007** – Konferencja „Zarządzanie kształceniem a potrzeby rynku pracy województwa lubelskiego”
- **26.11.2007** – Konferencja „Klaster Lubelskie Drewno”, Lubelska Izba Rzemieślnicza
- **29-30.11.2007** – Konferencja „Regionalna strategia innowacyjności”
- **8.12.2007** – Konferencja „Klaster Kultury Lubelszczyzny”, Samorząd Miasta Lublin
- **15-16.12.2007** – Konferencja Metodyczno-Szkoleniowa „Sport kwalifikowany województwa lubelskiego w 2008 roku”, samorząd województwa lubelskiego
- **18.12.2007** – Konferencja „III edycja ROEFS”, Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
- **19.12.2007** – Konferencja „Wpływ innowacji na rozwój przedsiębiorczości i społeczności lokalne w regionie lubelskim”, Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny

ŁÓDŹ

- **17.03.2007** – XIII Konferencja Kardiologiczna
- **19.03.2007** – Konferencja „PPP – szansą dla sektora publicznego i prywatnego”, Instytut Nowych Technologii, Łódzki Regionalny Park Naukowo-Techniczny, Ministerstwo Gospodarki
- **24.03.2007** – Konferencja „Antykoncepcja bez tajemnic”, Międzynarodowe Studenckie Stowarzyszenie, International Federation of Medical Students Associations
- **30.03.2007** – Seminarium „Partnerstwo społeczne i jego rola w lokalnej strategii rozwoju i zatrudnienia”
- **25-27.04.2007** – Konferencja ICSC, International Council of Shopping Centers (Międzynarodowa Rada Centrów Handlowych)
- **8.05.2007** – III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Problematyka zdrowotna dzieci i młodzieży jako jeden z priorytetów zdrowia publicznego”
- **10.05.2007** – Ogólnopolska konferencja „Etyka w życiu gospodarczym”, Wyższa Szkoła Salezjańska
- **24.05.2007** – XXIX Zjazd Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego
- **26.05.2007** – X Międzuczelniana Konferencja Naukowa kół stu-

Wykaz kongresów i konferencji

denckich „Gospodarcze i społeczne wyzwania XXI wieku”

- **31.05.2007** – Konferencja „Oblicza Łodzi”
- **4-5.06.2007** – Konferencja Naukowa „Dysfunkcje i patologie zarządzania zasobami ludzkimi”
- **11.06.2007** – XVI Konferencja Dydaktyczna Instytutu Ekonometrii i Statystyki
- **12.06.2007** – Konferencja „Innowacje pedagogiczne w praktyce szkolnej”, Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
- **20.06.2007** – XVII Zjazd Polskiego Towarzystwa Patologów,
- **21-22.06.2007** – Konferencja „Łódź – Europejska Stolica Kultury”
- **27.06.2007** – Konferencja „Razem bezpieczniej”
- **21-23.09.2007** – Konferencja Międzynarodowego Stowarzyszenia Nauczycieli Angielskiego (IATEFL) „Uniwersalny nauczyciel języka obcego w globalnym świecie”
- **26.09.2007** – Konferencja „Łódź – rewitalizacja i światowe trendy w architekturze”, Łódź Destination Alliance, redakcja The Warsaw Voice, British-Polish Chamber of Commerce
- **27-29.09.2007** – Międzynarodowy Kongres Polskiego Towarzystwa Rehabilitacji, Polskie Towarzystwo Rehabilitacji, Klinika Rehabilitacji Medycznej Uniwersytetu Medycznego
- **24-26.10.2007** – XV Konferencja „Sieci i Systemy Informatyczne – teoria, projekty, wdrożenia, aplikacje”, Politechnika Łódzka
- **12.11.2007** – Konferencja „Zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród dzieci i młodzieży”, Centrum Służby i Urząd Miasta Łodzi
- **16.11.2007** – II Ogólnopolska Konferencja „Kultura Fizyczna i Zdrowotna w Życiu Współczesnego Człowieka”, Katedra Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego
- **21.11.2007** – Ogólnopolska Konferencja Kobiet Przedsiębiorczych „Pasja w życiu i biznesie”
- **4.12.2007** – IX Międzynarodowa Konferencja „Ratownictwo Medyczne. Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym”, Łódzkie Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
- **17-20.12.2007** – Konferencja Naukowa „DSTA 2007”, Katedra Automatyki i Biomechaniki Politechniki Łódzkiej

POZNAŃ

- **28.02.2007** – Telekonferencja „i*Teach”, Zespół Szkół Łączności w Poznaniu

■ **1-2.03.2007** – Konferencja „Logistyka wokół nas”, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu

- **7-8.03.2007** – Konferencja „Prawa Kobiet”, Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA
- **9.03.2007** – Konferencja naukowa „Rzecz o demokracji we współczesnej Polsce”, Koło Naukowe Studentów Socjologii UAM, Poznański Oddział Poznańskiego Towarzystwa Socjologicznego i Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
- **16.03.2007** – Konferencja „Warto pracować w Polsce”, Polskie Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości
- **16-18.03.2007** – I Kongres Top Medical Trends 2007, Polskie Towarzystwo Medycyny rodzinnej, Wydawnictwa Termedia
- **22-23.03.2007** – I Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Socjologiczne i psychologiczne problemy organizacji i zarządzania”, Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu
- **23.03.2007** – Konferencja „50 lat i co dalej? Między integracją a atomizacją...”, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Adama Mickiewicza
- **28.03.2007** – V Konferencja Poligraficzna „Współczesne rozwiązania informatyczne w poligrafii”, Polska Izba Druku
- **14.04.2007** – Konferencja „Życie i twórczość Wojciecha Bogusławskiego”
- **16-18.04.2007** – Ogólnopolska konferencja naukowa „Retoryka i etyka”, Zakład Retoryki Pragmatyki i Dziennikarstwa Instytutu Filologii Polskiej, Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu, Komisja Kultury Żywego Słowa Rady Języka Polskiego, Wyższa Szkoła Języków Obcych w Poznaniu
- **23-24.04.2007** – Konferencja „Studenci na rzecz demokracji”, Wyższa Szkoła Zawodowa Kadry dla Europy w Poznaniu
- **25.04.2007** – Konferencja „Kadry dla biznesu”, Polskie Stowarzyszenie Zarządzania Kadrami Region Wielkopolski
- **27.04.2007** – Konferencja „Szanse młodych na własne mieszkanie”, Studenckie Koło Naukowe „Pro-pertus”
- **8-9.05.2007** – Konferencja naukowa „Ślązacy, Kaszubi, Mazurzy i Warmiacy – między polskością a niemieckością”, Poznański Instytut Zachodni
- **9.05.2007** – Konferencja „W jaki

sposób zarządzać nieruchomością”, Towarzystwo Edukacji Bankowej, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej

- **11.05.2007** – Konferencja „Ile państwa w gospodarce”, Koło „Adrem” Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu
- **16-17.05.2007** – Konferencja historyczno-językowa, Koło Miłośników Historii Języka Polskiego przy Zakładzie Historii Języka Polskiego UAM w Poznaniu
- **17-18.05.2007** – Konferencja „Paradoksy wzajemnych stosunków między Polakami i Niemcami”, Wyższa Szkoła Humanistyki i Dziennikarstwa w Poznaniu
- **18.05.2007** – II Naukowa Konferencja Logistyczna „Forum 2007. Problemy współczesnej logistyki w badaniach naukowych”, Wyższa Szkoła Logistyki
- **25.05.2007** – Konferencja „Firma równych szans kluczem do sukcesu”, Gender Index; Rzeczpospolita Internetowa
- **28.05.2007** – Konferencja „Stosunki polsko-wietnamskie”, Instytut Językoznawstwa Wydziału Neofilologii UAM
- **30.05.2007** – Konferencja „Niemcy. Europejska droga”, Klub Dziennikarzy Europejskich SDP
- **5-6.06.2007** – Konferencja „Misja Chemii”
- **12.06.2007** – Konferencja „Wykorzystanie marketingu sportowego w strategii rozwoju miasta i biznesu w Poznaniu”, Stowarzyszenie Lech Business Club
- **13.06.2007** – Konferencja „Kolekcje sztuki w polskich instytucjach wystawienniczych”
- **14.06.2007** – Międzynarodowa Konferencja Gazet Ulicznych „Gazety uliczne: wspólny głos w walce z ubóstwem”, Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”, Międzynarodowa Sieć Gazet Ulicznych (INSP)
- **18-19.06.2007** – Międzynarodowa Konferencja Waterworks Forum „Wody opadowe: aspekty prawne, ekonomiczne, techniczne”, Wydawnictwo Arys Sp. z o.o., Aquanet SA
- **18-20.06.2007** – Konferencja „Poprawa bezpieczeństwa w oddziałach firmy Volkswagen”
- **12-15.09.2007** – 63. Kongres Towarzystwa Chirurgów Polskich
- **19-21.09.2007** – Konferencja naukowa „Demokracja w Polsce, Europie i na świecie w XXI wieku. Zagrożenia, uwarunkowania oraz perspektywy rozwoju”, Instytut Nauk Po-

litycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, poznański oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych

- **25-26.09.2007** – I Krajowy Kongres Katechetyczny
- **28.09.2007** – Wojewódzkie Forum Inicjatyw Pozarządowych „Skuteczna promocja kluczem do sukcesu Twojej organizacji pozarządowej”
- **29.09.2007** – Konferencja „Quo vadis Europo? Quo vadis Polska?”, Wyższa Szkoła Bankowa, Parlament Europejski
- **19.10.2007** – Konferencja „Instrumenty i programy sprzyjające innowacji w Wielkopolsce. Klastery, platformy technologiczne i inkubatory”
- **25.10.2007** – Konferencja „Incentive Travel – podróże motywacyjne”, Poznań Convention Bureau
- **12.11.2007** – Konferencja „Instrumenty finansowe dla wsparcia innowacyjnych działań”, Urząd Marszałkowski
- **15.11.2007** – Konferencja „Przedsiębiorczość akademicka – bieżące inicjatywy oraz możliwości na przyszłość”, Urząd Marszałkowski
- **15-17.11.2007** – Konferencja „111 lat kina we Wrocławiu”
- **21.11.2007** – Konferencja „Zmiany klimatu”
- **23.11.2007** – Konferencja „15 lat funkcjonowania regionalnych izb obrachunkowych”
- **3.12.2007** – Konferencja „Promocja WPRO 2007-2013”, Sejmik Województwa Wielkopolskiego
- **8.12.2007** – Konferencja „Zarządzanie usługami w gospodarce rynkowej”, Wyższa Szkoła Handlu i Usług w Poznaniu
- **11.12.2007** – Konferencja Technologiczna „IT Academic Day”, Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania

TORUŃ

- **16.03.2007** – Konferencja „Akcja e-Twinning”
- **18.04.2007** – Konferencja „Odpowiedzialność w biznesie”, WNEiZ UMK
- **30-31.08.2007** – Międzynarodowa Konferencja Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Architektury Krajobrazu – ELSA „Z biegiem Wiatry”, Polskie Stowarzyszenia Studentów Architektury Krajobrazu
- **11-12.09.2007** – IV Międzynarodowy Kongres UEFAMI
- **4-6.10.2007** – III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Techniczna „Lasy w miastach Unii Europejskiej”
- **9.10.2007** – Konferencja „Rola

Wykaz kongresów i konferencji

edukacji rówieśniczej w profilaktyce uzależnień i promowaniu zdrowego stylu życia", Caritas Diecezji Toruńskiej

■ **11-13.10.2007** – Konferencja „Konserwacje 2007. Lista światowego dziedzictwa UNESCO – szansą czy zagrożeniem dla zabytków”, Konserwatorzy Zabytków

■ **17.12.2007** – Konferencja „Programy profilaktyczne”, Urząd Marszałkowski

WARSZAWA

■ **10.03.2007** – II Kongres Obywatelski „Rozwój przez wspólnotę i konkurencyjność”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową

■ **27.03.2007** – I Międzynarodowa Konferencja Hotelarska Gościnność w XXI w. „Jakość obsługi kluczem do sukcesu hotelarstwa”, Hotelarz

■ **29.03.2007** – Konferencja „Między praktyką a literą prawa – przepisy wyznaniowe Konstytucji RP z 1997 roku z perspektywy dziesięciolecia”, Katedra Prawa Wyznaniowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

■ **29.03.2007** – Konferencja „Czy Europie potrzebny jest Traktat Konstytucyjny”, Wydział Prawa i Administracji UW, Ambasada Republiki Federalnej Niemiec

■ **29.03.2007** – Konferencja „Zmiany w prawodawstwie polskim a systemy archiwizacji dokumentów”, Firma EMC, KMPG, Wola Info

■ **30.03.2007** – Konferencja Naukowa „Proces legislacyjny – normy, czas i bariery języka”, Stowarzyszenie Absolwentów Prawa i Administracji UW

■ **31.03.2007** – III Ogólnopolski Kongres Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich

■ **12-13.04.2007** – Konferencja metodyczna „Wykorzystanie nowych technologii w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych”

■ **14-15.04.2007** – Konferencja „25 lat nadania pierwszej audycji radiowej radia S”

■ **26.04.2007** – Konferencja „Agresja – konieczność czy wybór?”, Centrum Psychoterapii Poznawczo-Behawioralnej Centrum CBT Warszawa

■ **17.05.2007** – Konferencja „Europejskie standardy demokracji”

■ **17.05.2007** – Konferencja „Propozycje inwestycyjne województwa śląskiego wschodniej”, Polska Agencja Inwestycji Zagranicznych

■ **11-12.06.2007** – Międzynarodowa konferencja „Kształcenie zróżnicowane”, MEN

■ **21-22.06.2007** – Międzynarodowe Forum „Prewencja czy ponowne uwieszenie”, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

■ **4.07.2007** – Konferencja „Afganistan 2007 – misja dla pokoju”, Akademia Obrony Narodowej w Rembertowie

■ **24.09.2007** – Konferencja „Migracja zarobkowa w Unii Europejskiej – problemy i wyzwania”, Rzecznik Praw Obywatelskich

■ **8-9.11.2007** – VI Międzynarodowa Konferencja „Dni Marketingu Sportowego”

■ **10.12.2007** – Konferencja „Migracja zarobkowa: polityka, praktyka, wyzwania”, Stowarzyszenie Wspólnota Polska, MSZ

■ **13.12.2007** – Konferencja historyczna „Bibula – od wolnego słowa do wolności”, Stowarzyszenie Pokolenie, Stowarzyszenie Wolnego Słowa, Narodowe Centrum Kultury, Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta

WROCLAW

■ **22.03.2007** – Konferencja „Wykorzystanie szkoleń dofinansowywanych przez Europejski Fundusz Społeczny w strategii rozwoju przedsiębiorstwa”, Computer Service Support SA

■ **22-23.03.2007** – I Ogólnopolskie Forum Zarządów Spółek Giełdowych Wrocławskie Biuro Inwestycji Kapitałowych

■ **26-28.03.2007** – Międzynarodowa konferencja „Kultura Szwajcarii”, Uniwersytet Wrocławski

■ **17.04.2007** – Międzynarodowa konferencja naukowa „Racja stanu, racja Europy XXI wieku”, Urząd Miejski Wrocławia i Uniwersytet Wrocławski

■ **19.04.2007** – Konferencja „Budowa związków z klientami na rynku business to business Akademia Ekonomiczna w Katowicach”

■ **19.04.2007** – Konferencja „Prawne i ekonomiczno-finansowe aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych”

■ **20-22.04.2007** – XVI Konferencja EIG i PGN „Potencjał inwestycyjny Europy Środkowo-Wschodniej”, Europejski Instytut Nieruchomości

■ **12.05.2007** – Konferencja „Nowoczesne metody w kardiologii”, Wrocławski Szpital Wojskowy

■ **17-18.05.2007** – Konferencja „Gorący rynek nieruchomości – ryzyko czy szansa?”

■ **18.05.2007** – Konferencja naukowa „Islam w Polsce, Europie i na świecie”, Instytut Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego

■ **29.05.2007** – Konferencja „Innowacja – przedsięwzięcie na miarę twojej firmy”

■ **4.06.2007** – Konferencja „Zaawansowane metody analityczne i najnowocześniejsza aparatura do ochrony zabytków”, Wydział Chemii, Katedra UNESCO Uniwersytetu Wrocławskiego

■ **4-5.06.2007** – Konferencja „Fałszerstwa w kulturze”, Laboratorium Badań Dziedzictwa Kulturowego, Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego

■ **16-17.06.2007** – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wolni i Solidarni”

■ **26-27.06.2007** – Konferencja „Współpraca gospodarcza Polski i Włoch”, Dolnośląska Izba Gospodarcza, Włoski Instytut Handlu Zagranicznego w Polsce (ICE)

■ **27-30.06.2007** – Sympozjum na temat Expo, Urząd Miasta Wrocławia

■ **4-8.09.2007** – Międzynarodowa Konferencja „2nd European Conference on Chemistry for Life Sciences”, Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego

■ **20-23.09.2007** – XI Międzynarodowy Kongres Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Polskie Towarzystwo Kardiologiczne

■ **9.10.2007** – Konferencja „Punkt Aktywizacji Bezrobotnych”, Centrum Integracji Społecznej

■ **18.10.2007** – Konferencja „Przedsiębiorczość naukowców kobiet”, Politechnika Wrocławska

■ **25-27.10.2007** – Konferencja Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów

■ **12.11.2007** – Konferencja „III sektor w paszczy lwa, czyli jak okiełznać fundusze europejskie”, Stowarzyszenie Tratwa

■ **15.11.2007** – Konferencja „Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013”, Urząd Marszałkowski

■ **15.11.2007** – Międzynarodowa konferencja „Człowiek z bólem totalnym – wyzwania dla onkologii i opieki paliatywnej”, Akademia Medyczna

■ **22.11.2007** – Konferencja „Autyzm – choroba ciała i duszy”, Dolnośląska Izba Lekarska

■ **23.11.2007** – Konferencja „Leczenie żywieniowe w praktyce klinicznej”, Polskie Towarzystwo Żywności i Dojelitowego

■ **29-30.11.2007** – Konferencja naukowa „Równouprawnienie płci, kryzys wieku średniego”, Koła Naukowe „Variograf” Uniwersytet Wrocławski

Wrocławski

■ **30.11.2007** – Wrocławskie Spotkania Biznesu

■ **10.12.2007** – Konferencja „Prawa człowieka – powrót do społeczeństwa byłych osadzonych”, Dolnośląska Szkoła Wyższa

Rynek spotkań na świecie

TRENDY I STRUKTURA RYNKU SPOTKAŃ NA ŚWIECIE – NA PODSTAWIE EIBTM 2007 INDUSTRY TRENDS & MARKET SHARE REPORT BY ROB DAVIDSON

Środowisko rynkowe, w którym funkcjonuje sektor spotkań i wydarzeń, można by określić tytułem wspomnień Alana Greenspana, byłego szefa Rezerwy Federalnej – epoka zawirowań („Age of Turbulence”). Jednak mimo zmian wywołanych przez chaotyczne fluktuacje walut, gwałtowny wzrost cen paliwa, uciążliwe środki bezpieczeństwa na lotniskach i presję zwiększenia skuteczności spotkań biznesowych nasza branża prosperuje i się rozwija.

Po stronie podaży nie widać spadku liczby państw i miast zainteresowanych wejściem w rolę destynacji spotkań i podróży motywacyjnych. Kilka lat te-

mu pozycjonowanie kraju takiego jak Serbia jako miejsca międzynarodowych spotkań wywołałoby zdziwienie wielu obserwatorów. Obecnie Serbia jest jedną z licznych nowych destynacji prowadzących aktywną promocję w odpowiedzi na wyróżniającą naszą branżę ogromny popyt na nowości i oryginalność. Podobny wzrost charakteryzuje liczbę nowych obiektów.

Profesjonaliści zaangażowani w najróżniejsze aspekty konferencji lub podróży motywacyjnych wiedzą, że dalsze prosperity zależy od delikatnej równowagi między popytem a podażą. Właśnie dlatego raport omawia oba te

aspekty rynku, jak również poddaje analizie obecne i przyszłe trendy.

Precyzyjna świadomość trendów to niezbędny warunek sukcesu w branży MICE będącej złożonym systemem wzajemnie zależnych organizacji i działań, na które wpływają nie tylko światowe trendy i zjawiska gospodarcze, ale również wydarzenia w sektorze klientów. Zrozumienie trendów i odpowiednia adaptacja są warunkiem sukcesu w nieustannie zmieniającym się otoczeniu rynkowym.

1. OTOCZENIE RYNKOWE BRANŻY SPOTKAŃ I PODRÓŻY MOTYWACYJNYCH

1.1. AMERYKA PÓŁNOCNA

Branża spotkań

W 2007 roku utrzymujący się dynamiczny popyt w USA na powiązane z krajowymi i międzynarodowymi podróżami biznesowymi usługi i obiekty, w tym podróże lotnicze, zakwaterowanie hotelowe i wynajem samochodów, umocnił rynek sprzedawców, który ukształtował się w 2006 roku.

Trend ten odnotował raport 2007 Certified Meeting Professional Report przygotowany przez Convention Industry Council: „Obecnie na rynku jest zbyt mało produktów, aby zaspokoić wzrost popytu. Liczba spotkań prowadzi do wzmożonej konkurencji o obiekty i utrudnia kontrolę nad wpływem wzrostu cen na wysokość budżetu”. Mike Streit, wiceprezes i global leader American Express Business Travel przewidywał, że w 2007 roku organizacje będą musiały połączyć utrzymanie przedsta-

wicieli szczebla kierowniczego „w podróży” z nadzorowaniem wysokości budżetów. Podobna sytuacja ma miejsce na rynku hoteli w USA, na którym gwałtowny wzrost popytu na pokoje umożliwia hotelom większą kontrolę nad negocjacjami. Dzięki rosnącemu obłożeniu, ograniczonemu wzrostowi podaży oraz konkurencji pomiędzy turystami indywidualnymi i biznesowymi, hotele coraz pewniej podnoszą stawki.

Szesnaste coroczne badanie rynku spotkań przygotowane przez magazyn Convene i Professional Convention Management Association (PCMA) potwier-

dza, że w USA dominuje rynek sprzedawcy: „Prawie cały wzrost wskaźnika RevPAR [przychód na jeden dostępny pokój] w 2006 roku był napędzony przez wzrost cen, a nie obłożenia. Trend ten obserwujemy od 2 lat i nie przewidujemy zmian w 2007 roku”.

Ten sam raport zakłada jednak, że wzrost opłat hotelowych w 2007 r. stanie się bardziej umiarkowany – wiele obiektów, które cenowo ustawiły się na szczycie rynku, zaczyna napotykać opór klientów. Z drugiej strony podaż usiłuje dotrzymać kroku popytowi. Według branżowego magazynu Building Design

Tabela 1. Ameryka Północna – przewidywany wzrost kosztów w 2007 r.

Region	Opublikowane stawki przewoźników lotniczych		Opublikowane ceny hotelowe		Wynajęcie samochodu (cena za 1 dzień)
	Trasy krajowe/ krótkodystansowe (klasa ekonomiczna)	Trasy międzynarodowe/ długodystansowe (klasa biznes)	Średni przedział cenowy	Wyzszy przedział cenowy	
USA	3 do 6%	2 do 4%	3 do 6%	4 do 8%	
Kanada	0 do 3%	4 do 6%	2 do 4%	3 do 5%	
Ameryka Północna	3 do 6%	2 do 6%	2 do 6%	3 do 8%	4 do 6%

Źródło: raport „2007 Forecast and Trends” American Express Business Travel

Rynek spotkań na świecie

and Construction hotele są najlepiej rozwijającym się niemieszkalnym sektorem (w 2006 r. wzrost 54%, na 2007 r. przewidywany o dalsze 20%). Rozbudowa oferty zakwaterowania hotelowego ma dotyczyć w większości miast, kurortów oraz destynacji skoncentrowanych na konferencjach.

Przewidując taki wzrost cen, większość badanych w raporcie Convene, przede wszystkim działający w USA plannerzy konferencji międzynarodowych stowarzyszeń, wskazali na wzrost kosztów jako główny powód obaw w nadchodzącym roku.

Jedynym aspektem, który zdaje się działać na korzyść meeting plannerów w USA, jest ciągle powiększająca się liczba krajowych centrów konferencyjnych. Autorzy raportu wskazują, że „nie ma większego miasta, które w ciągu ostatnich 10 lat nie wybudowało lub rozbudowało centrum konferencyjnego. Dobra wiadomość dla plannerów – wzrostowi liczby potencjalnych miejsc spotkań towarzyszy silniejsze poczucie konkurencji wśród dostawców branży”.

Inne dane raportu Convene sugerują, że budżety, którymi dysponują meeting plannerzy w USA, są pod rosnącą presją, a procentowy udział spotkań z rosnącą liczbą uczestników – maleje.

Raport Futurewatch 2007 opublikowany przez Meeting Professionals International potwierdza wiele powyższych prognoz. Choć meeting plannerzy oczekiwali, że w 2007 r. zarządzać będą większą liczbą spotkań i wyższymi budżetami (zarówno pod względem sumy, jak i odsetku całości budżetu organizacji), wzrost budżetów nie nadągał za liczbą spotkań.

Podczas gdy wysokość łącznego budżetu na spotkania miała w 2007 r. wzrosnąć o 21% (stowarzyszenia) i 18% (korporacje), w przeliczeniu na pojedyncze spotkanie wzrost ten wynosił już jedynie 8% i 4%.

Liczyby te podkreślają, że wielu plannerów stoi w obliczu wyzwań budżetowych. Spośród 46% plannerów przewidujących wzrost liczby spotkań, którymi osobiście zarządzają, mniej niż połowa (48%) oczekiwała wzrostu budżetu, z którym pracują. Jednak uczestnicy badania Futurewatch uznali wpływ terroryzmu i wojny za kwestie budzące ich największe obawy w nadchodzącym 2007 roku – zajęły one pierwsze, drugie lub trzecie miejsce w 38% odpowiedzi. Rosnące koszty – wzrost cen ropy i paliwa oraz ogólna inflacja – znalazły się na następnych w kolejności pozycjach.

Wzrost cen hotelowych w 2007 r. przewidywany był przez 73% respondentów, ich obniżka – jedynie przez 1%, a brak zmian – przez 26%. Średni oczekiwany wzrost stawek wyniósł 8%.

Podróże motywacyjne

Badanie Travel and Merchandise Incentive Study na rok 2007 wykonane przez Incentive Federation przedstawiło bardziej optymistyczną perspektywę. W 2006 r. firmy w USA wydały łącznie 46 mld dolarów na podróże motywacyjne (13,4 mld USD) i prezenty (32,7 mld USD).

„Ponad połowa dużych firm organizujących podróże motywacyjne deklaruje, że w ciągu ostatnich 2 lat ich budżet uległ powiększeniu i że trend ten utrzymywał się będzie na najbliższe, kolejne 2 lata”, twierdzi Frank Katusak, prze-

wodniczący Incentive Research Foundation.

Inne istotne wnioski:

– 34% firm w USA w 2006 r. korzystało z podróży lub prezentów motywacyjnych,

– spośród nich celem 81% było zwiększenie skuteczności sprzedaży, a 58% – wyróżnienie pracowników, – w wypadku dużych firm (o dochodach przekraczających 100 mln USD) organizujących podróże motywacyjnych średnia liczba imprez organizowanych w ciągu roku wyniosła 3,6, a liczba uczestników – 157,

– średni budżet przeznaczony na podróże motywacyjne w 2006 r. wyniósł 164 000 USD,

– wydatki więcej niż 3/4 użytkowników podróży motywacyjnych mieszczą się w przedziale 100 000-500 000 USD,

– przyszłość rysuje się w jasnych barwach: ponad połowa respondentów sądzi, że wydatki na podróże motywacyjne w najbliższych 2 latach wzrosną, a 37% – że pozostaną na obecnym poziomie.

1.2. EUROPA

Kwestie kosztów dominowały również w Europie. Według raportu 2007 Forecast and Trends przygotowanego przez American Express Business Travel trend podnoszenia cen przyjmie się w większości kontynentu. Większe obłożenie połączone z ograniczonym wzrostem po stronie podaży sprawią, że Europa doświadczy wzrostu opłat hotelowych znanego z USA.

Dane Lodging Econometrics wydają się potwierdzać dynamikę środowiska, w którym działają europejskie hotele – jedynie w pierwszej połowie 2007 r., revPAR w Europie wyniósł 6,8%.

W czerwcu 2007 r. najwyższa średnia cena pokoju – 242,82 euro – została odnotowana w Moskwie, najlepsze wyniki rynku hotelowego – w Paryżu, Londynie i Istambule (revPAR – 26%), a najwyższe obłożenie – w Londynie (80,5%).

Wśród zjawisk przewidywanych na

Tabela 2. Ameryka Północna – przewidywany wzrost budżetów/liczby eventów w 2007 r.

	2006	2007
Procent respondentów dysponujących na konferencje/spotkania budżetem większym niż 1 mln USD	49%	39%
Procent respondentów oczekujących wzrostu ich budżetu na konferencje/spotkania	30%	25%
Procent respondentów oczekujących wzrostu liczby uczestników ich największego eventu	47%	44%
Procent respondentów deklarujących wzrost liczby zagranicznych uczestników ich największego eventu	20%	16%

Źródło: 16. badanie „Annual Meetings Market Survey” Convene

Rynek spotkań na świecie

2007 r. znalazł się również wzrost kosztów podróży lotniczych w Europie. Raport American Express wyrażał jednak opinię, iż zwiększony ruch pasażerski

oraz wyższe ceny paliwa będą do pewnego stopnia zrównoważone rosnącą liczbą tańszych przewoźników, zagęszczeniem lotów na najpopularniejszych

trasach i zmianą struktury konkurencyjnych cen.

Tabela nr. 3 podsumowuje przewidywane na 2007 r. wzrosty kosztów w Europie.

Pomimo wzrostu kosztów Europa pozostaje liderem jako destynacja biznesowych wydarzeń.

Coroczne badanie International Conference and Congress Association (ICCA) gromadzi dane o spotkaniach organizowanych regularnie przez międzynarodowe stowarzyszenia w co najmniej 3 państwach. Ostatnia edycja wyodrębniła 5838 wydarzeń zorganizowanych w 2006 r. (wzrost o 555).

Dominacja europejskich miast wyraźnie widoczna jest w tabeli 4.

Tak samo jak w 2004 i 2005 roku USA i Niemcy przodowały pod względem liczby organizowanych spotkań. W rankingu miast w pierwszej dziesiątce znalazło się 8 przedstawicieli Europy, w tym 3 po raz pierwszy – Praga (ósma) oraz Kopenhaga i Lizbona (ex-aequo dziewiąte).

Podobny obraz sukcesu europejskich miast przedstawia coroczne badanie UIA (Union of Internal Associations). Stosując inny dobór próby niż ICCA, UIA odnotowała niewielki spadek liczby spotkań międzynarodowych stowarzyszeń organizowanych w 2006 r. (8871 spotkań w 212 krajach i 1521 miastach), przewidując zarazem pozytywne tendencje w 2007 r. (wzrost światowej liczby spotkań o 14%).

Tabele 6 i 7 wskazują państwa i miasta, które odniosły największy sukces w przyciąganiu spotkań międzynarodowych stowarzyszeń (zgodnie z definicją UIA).

Popularność europejskich miast jest znowu niepodważalna – 8 miejsc w pierwszej dziesiątce.

To pasmo sukcesów można częściowo tłumaczyć kwestią podaży i popytu. Ceny europejskich hoteli rosną, jednak sektor centrów konferencyjnych zdecydowanie należy do kupujących. Rosnąca liczba obiektów intensywnie konkuruje o ograniczoną liczbę klientów. Czas podejmowania decyzji został

Tabela 3. Europa – przewidywany wzrost kosztów w 2007 r.

Region	Opublikowane stawki przewoźników lotniczych		Opublikowane ceny hotelowe	
	Trasy krajowe/krótkodystansowe (klasa ekonomiczna)	Trasy międzynarodowe/długodystansowe (klasa biznes)	Średni przedział cenowy	Wyższy przedział cenowy
Francja	1 do 3%	3 do 4%	1 do 4%	3 do 6%
Niemcy	(-1) do 2 %	2 do 4%	3 do 5%	4 do 6%
Szwecja	1 do 2%	0 do 2%	2 do 4%	3 do 5%
Wielka Brytania	1 do 2%	2 do 4%	2 do 5%	3 do 6%
Europa	0 do 2%	2 do 3%	1 do 5%	3 do 6%

Źródło: raport „2007 Forecast and Trends” American Express Business Travel

Tabela 4. Ranking państw i miast według ICCA na podstawie liczby spotkań zorganizowanych w 2006 r.

Miejsce	Kraj	Liczba spotkań	Miejsce	Miasto	Liczba spotkań
1	USA	414	1	Wiedeń	147
2	Niemcy	334	2	Paryż	130
3	Wielka Brytania	279	3	Singapur	127
4	Francja	269	4	Barcelona	103
5	Hiszpania	266	5	Berlin	91
6	Włochy	209	6	Budapeszt	86
7	Brazylia	207	7	Seul	85
8	Austria	204	8	Praga	82
9	Australia	190	9=	Kopenhaga	69
10	Holandia	187	9=	Lizbona	69

Źródło: ICCA

Tabela 5. Udział kontynentów w rynku światowym według UIA

Kontynent	Udział procentowy
Europa	59%
Ameryka (Północna i Południowa)	18,5%
Azja	15,3%
Afryka	4,5%
Australia/Pacyfik	2,6%

Źródło: UIA

Tabela 6. Państwa – najpopularniejsze miejsca spotkań w 2006 r. według UIA

Miejsce	Kraj	Liczba spotkań	Procent wszystkich spotkań
1	USA	894	10,08%
2	Francja	634	7,15%
3	Niemcy	434	4,89%
4	Holandia	391	4,41%
5	Austria	382	4,31%
6	Hiszpania	362	4,08%
7	Wielka Brytania	350	3,95%
8	Finlandia	325	3,66%
9	Włochy	324	3,65%
10	Singapur	298	3,36%

Źródło: UIA

Rynek spotkań na świecie

Tabela 7. Miasta – najpopularniejsze miejsca spotkań w 2006 r. według UIA

Miejsce	Miasto	Liczba spotkań	Procent wszystkich spotkań
1	Paryż	363	4,09%
2	Wiedeń	316	3,56%
3	Singapur	298	3,36%
4	Bruksela	179	2,02%
5	Genewa	169	1,91%
6	Helsinki	140	1,58%
7	Barcelona	139	1,57%
8	Londyn	118	1,33%
9	Amsterdam	117	1,32%
10	Nowy Jork	93	1,05%

Źródło: UIA

skrócony, a wielu klientów świadomie zwleka z podpisaniem umowy.

„Dzięki rywalizacji pomiędzy licznymi regionalnymi i krajowymi centrami konferencyjnymi w Europie część obiektów została sprzedana po cenie faktycznej lub otrzymuje pomoc finansową samorządów”, komentuje Edgar Hirt, dyrektor ICCM – Internationales Congress Center Munchen.

Geoff Donaghy, CEO Cairns Convention Centre, wskazuje na pozytywne strony trendu z punktu widzenia stowarzyszeń: „Nagły wzrost liczby nowych destynacji i obiektów konkurujących o ważnych klientów ułatwia stowarzyszeniom przyjęcie bardziej wymagającej postawy i dążenie do uzyskania korzystniejszych warunków współpracy”.

1.3 AZJA-PACYFIK

Rejon Azji-Pacyfiku jest również świadkiem wzrostu poziomu zapotrzebowania na usługi i obiekty związane z branżą spotkań i podróży motywacyjnych. Według przewidywań raportu American Express Business Travel na wielu korporacyjnych rynkach regionu zwiększony popyt na pokoje hotelowe przewyższy liczbę połączeń lotniczych. Według przewidywań na 2007 r. ceny hoteli w Hongkongu i Australii osiągną dwucyfrowy wzrost, a popyt na pokoje hotelowe w Indiach prześcignie podaż.

Zdaniem raportu American Express Business Travel postępująca liberalizacja Azji-Pacyfiku, wzrost zamożności oraz większa mobilność ludności wpłynęły na rozwój oferty tanich przewoźni-

ków. Z drugiej strony zapewniające pełną obsługę linie lotnicze podnoszą standard produktów, aby zatrzymać wysokodochodowego klienta korporacyjnego. Zmiany w sektorach lotniczym i hotelowym miały objawić się w postaci nacisku na wzrost cen, zgodnie z poniższą tabelą.

Wielu komentatorów jest zdania, że gwałtowny rozwój usług hotelowych i lotniczych utrzyma się, aby dotrzymać kroku błyskawicznie rosnącemu popytowi. Wśród nich jest Patrick Ford z Lodging Econometrics: „Azja to najszybciej rozwijająca się część świata. Stolice i centra finansowe regionu przeżywają boom. Rozwój odnotowuje również podróż biznesowa i turystyczna, w tym sektor konferencji i spotkań. Główne rynki hotelowe mogą pochwalić się obłożeniem w granicach 70 lub nawet 80% i corocznym dwucyfrowym wzrostem średnich cen pokoju w ostatnich 2 latach. Wiele rynków jest w szczytowej formie i tworzy idealne warunki dla

nowego zrywu w przemyśle budowlanym”.

Zdaniem Fonga, region napędzają Chiny, w których w fazie rozwoju znajduje się 782 projektów hoteli o łącznej sumie 222 591 pokoi (50% wszystkich planowanych w Azji-Pacyfiku obiektów i 60% pokoi). Szanghaj, główna brama kontynentalnych Chin, ma wzbogacić się o 96 obiektów (23 885 pokoi), które przyciągną olimpijską publiczność i odwiedzających Expo 2010. Makao, czołowe centrum gier na półkuli wschodniej, również aspiruje do roli znaczącego centrum konferencji i spotkań.

Podobny poziom inwestycji cechuje branżę lotniczą Azji-Pacyfiku. „W ciągu najbliższych 3 lat, rosnące dochody i unikalna struktura demograficzna Azji sprawią, że Azja-Pacyfik stanie się największym regionalnym rynkiem lotniczym świata. Wprowadzenie długodystansowego modelu low-cost i rozwój rynków Indii i Chin, przy wsparciu odradzającego się Wietnamu, napędzają niespotykane inwestycje w samoloty, lotniska i hotele”, ocenia Don Birch, prezes i CEO Abacus International.

Za wzrost i tak wysokiego popytu na spotkania i podróże motywacyjne w Azji-Pacyfiku odpowiada wysoki poziom aktywności gospodarczej. Raport GIBTM 2007 Meetings and Incentive Industry Research Report przygotowany przez Reed Travel Exhibitions podkreśla, że stowarzyszenia zainteresowane rozwojem w Chinach lub Azji decydują się na konferencje w Azji lub sąsiedztwie,

Tabela 8. Azja-Pacyfik – przewidywany wzrost kosztów w 2007 r.

Region	Opublikowane stawki lotniczych	przewoźników	Opublikowane ceny hotelowe	
	Trasy krajowe/ krótkodystansowe (klasa ekonomiczna)	Trasy międzynarodowe/ długodystansowe (klasa biznes)	Średni przedział cenowy	Wyższy przedział cenowy
Australia	4 do 6%	4 do 5%	4 do 6%	6 do 8%
Chiny	1 do 3%	2 do 3%	2 do 4%	7 do 11%
Hongkong	1 do 2%	4 do 6%	7 do 9%	9 do 11%
Indie	2 do 5%	3 do 6%	20 do 25%	20 do 25%
Japonia	1 do 2%	1 do 2%	0 do 2%	(-1) do 1%
Singapur	2 do 3%	3 do 4%	5 do 7%	6 do 8%
Azja-Pacyfik	2 do 4%	3 do 5%	0 do 25%	(-1) do 25%

Źródło: raport „2007 Forecast and Trends” American Express Business Travel

Rynek spotkań na świecie

aby przyciągnąć potencjalnych członków. Zdaniem RTE istotne jest również zainteresowanie Chińczyków organizacją spotkań w innych częściach świata. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie prawie połowa chińskich kupujących organizowała spotkania w Europie Zachodniej i Północnej, a ponad 1/3 – w Ameryce Północnej.

Ekspansja branży spotkań spotyka także rosnące wsparcie polityczne. Aby wzmocnić konkurencyjność tajwańskiej branży konferencji i podróży motywacyjnych na rynku Azji oraz poszerzyć jej globalne oddziaływanie, władze uwzględniły ją pośród 12 najważniejszych sektorów usług, które mają zostać poddane aktywnemu rozwojowi.

1.4. BLISKI WSCHÓD, AFRYKA I AMERYKA ŁACIŃSKA

Bliski Wschód

Wzrost produktu krajowego brutto na Bliskim Wschodzie znacznie przewyższa światową średnią i ma utrzymać się na wysokim poziomie 7% z ostatnich 2 lat. W 2005 r. łączny produkt krajowy państw Bliskiego Wschodu przekroczył 535 miliardów funtów, dobrze wypadając na tle szybko rozwijających się państw BRIC. Zdaniem raportu Reed Travel Exhibitions branża spotkań i wyjazdów motywacyjnych odzwierciedla tę sytuację. Rejon cieszy się szybko rosnącym zainteresowaniem zarówno jako docelowa destynacja, jak i potencjalne źródło klientów.

Za wzrost popytu na wydarzenia na Bliskim Wschodzie odpowiadają:

- większe zainteresowanie ze strony klientów,
- lepsza świadomość atrakcyjnych destynacji rejonu,
- poprawa infrastruktury,
- powstanie obiektów o wysokim standardzie.

Bez wątpienia tempo rozwoju obiektów w rejonie Zatoki Perskiej i Bliskiego Wschodu jest najszybsze na świecie. Najpopularniejszą destynacją regionu jest Dubaj, w którym w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie wydarzenie zorganizowało 75% responden-

tów raportu GIBTM 2007. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się również Abu Dhabi i Oman.

Afryka

Republika Południowej Afryki pozostaje perłą w konferencyjnej koronie Afryki. Popularność kraju wzmocnił dodatkowo przygotowania piłkarskich Mistrzostw Świata 2010. Kalendarz wydarzeń biznesowych w Kapsztadzie i Prowincji Przylądkowej Zachodniej w 2010 r. zapętnia się szybko i już zawiera 10 znaczących konferencji, kongresów i zjazdów o spodziewanej łącznej liczbie ok. 16 300 uczestników i 16,75 mln euro dochodów dla regionu.

Inne państwa afrykańskie również powiększają swój udział w rynku. Choć nie zapewniają pięciogwiazdkowych luksusów, urozmaicona oferta Namibii, Zambii, Kenii, Zanzibaru lub Mozambiku zdobywa uznanie rosnącej liczby agencji podróży motywacyjnych. Jedną z przyczyn może być poszukiwanie autentycznych doświadczeń, które bardziej prawdopodobne są na safari w parkach Kenii, prowadzonych przez lokalne społeczności niż w ich odpowiednikach w RPA, zarządzanych przez prywatnych właścicieli.

Geograficzne zróżnicowanie i niezwykły krajobraz Namibii oferującej dogodne warunki do ekstremalnych sportów również cieszą się rosnącą popularnością. Zanzibar przyciąga ciepłą wodą, tropikalnym klimatem, kameralną atmosferą i renomą Wyspy Przypływ. Liderem Afryki Północnej jest Egipt (36. pozycja w statystykach UIA i 49. w rankingu ICCA za 2006 r.), w ślad którego idzie Maroko.

Ameryka Łacińska

Dla rosnącej liczby państw Ameryki Łacińskiej spotkania i wyjazdy motywacyjne są okazją do sprowadzenia turystów dysponujących większymi funduszami. Atutem regionu jest bliska lokalizacja USA i Kanady, piękny krajobraz oraz koszty nierzadko niższe niż w Europie. Według Euromonitor International w 2006 r. najwięcej uczestników międzynarodowych spotkań i wypraw motywacyjnych odwiedziło Meksyk, który dodatkowo wyróżnia rozbudowana

sieć połączeń lotniczych oraz rozwinięta infrastruktura. Swoją obecność na rynku spotkań biznesowych zaznacza również Brazylia. Większość turystów w państwach Ameryki Łacińskiej stanowią jednak sąsiedzi. W Chile 70% uczestników pochodzi z Argentyny, Peru, Brazylii, Meksyku oraz USA. Euromonitor International przewiduje większe otwarcie regionu na Europę i Azję. Sukces tych planów będzie zależał od współpracy z liniami lotniczymi i wprowadzenia bezpośrednich lotów na trasach długodystansowych.

2. GŁÓWNE TRENDY

Wiele zjawisk zidentyfikowanych w poprzednich raportach EIBTM uległo nasileniu w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Dobrym przykładem jest nacisk na świadome ekologicznie eventy organizowane w odpowiednio przystosowanych obiektach oraz przestrzeganie zasad społecznej odpowiedzialności biznesu.

2.1. TRENDY SPOTKAŃ BIZNESOWYCH

Destynacje

Wyraźny trend, który ujawnił się w ciągu przeszłych 12 miesięcy, dotyczy lokalizacji międzynarodowych spotkań. Staje się jasne, że zarówno w USA, jak i Europie plannerzy wybierają destynacje blisko domu. To przede wszystkim rezultat wciąż istniejących obaw przed atakami terrorystycznymi oraz presji na obniżenie budżetów.

Porównanie danych Futurewatch z 2006 i 2007 r. wykazuje, że plannerzy mniej chętnie organizują spotkania w odległych destynacjach. 90% spotkań amerykańskich plannerów planowanych było w USA (80% w 2006 r.), a jedynie 3% w Europie (5% w 2005 r.).

Organizatorzy w Europie przewidywali, że 81% ich spotkań odbędzie się w Europie (71% w 2006 r.), 8% w Ameryce Północnej (13% w 2006 r.) i 3% w Azji (8% w 2006 r.).

Z drugiej strony 16. badanie Annual Meetings Market Survey przeprowadzone

Rynek spotkań na świecie

Tabela 9. Planowana liczba spotkań na 2007 r. w porównaniu z 2006 r.

2007 Respondenci	USA	Kanada	Ameryka Środkowa	Ameryka Południowa	Europa	Azja	Inne	Meksyk	Karaiby
USA	90	1	0	0	3	1	1	1	1
Kanada	15	72	0	0	5	1	2	2	2
Europa	7	1	0	1	81	3	6	0	0
2006 Respondenci	USA	Kanada	Ameryka Środkowa	Ameryka Południowa	Europa	Azja	Inne	Meksyk	Karaiby
USA	83	5	1	1	5	1	2	b/d	b/d
Kanada	7	86	1	1	2	1	4	b/d	b/d
Europa	12	1	4	3	71	8	2	b/d	b/d

Źródło: Futurewatch 2007

przez Convene wśród amerykańskich meeting plannerów ujawniło, że 49% respondentów planuje w przyszłości organizację spotkania poza terytorium USA. Wśród branych pod uwagę międzynarodowych destynacji znalazły się:

- Kanada – 49%
- Europa Zachodnia – 25%
- Wielka Brytania – 24%
- Meksyk – 23%
- Karaiby – 21%
- Azja – 18%.

Podczas gdy wiele renomowanych destynacji czerpie korzyści z nieprzerwanego napływu uczestników spotkań, coraz więcej delegatów oczekuje, że oprócz pełnienia roli informacyjnej, eventy będą również doświadczeniem o pozytywnym wpływie na lokalną społeczność.

Z kolei dominujące warunki ekonomiczne sprawiają, że wiele stowarzyszeń polega bardziej niż kiedykolwiek na wysokiej frekwencji, aby wytworzyć zysk. W rezultacie większym zainteresowaniem cieszą się mniej znane obiekty o oryginalnej ofercie, jak również mniejsze i nowe centra konferencyjne.

Technologia

Nie ma najmniejszych wątpliwości, że ekspansja technologii ma istotny wpływ na branżę i rolę specjalisty ds. spotkań: „Od e-maili przez RFP po wybór lokalizacji, plannerzy i dostawcy korzystają z technologii mających uczynić ich pracę bardziej efektywną. Zrozumienie i umiejętne korzystanie z technologii jest niezbędne, aby sztuka i nauka organizacji spotkań stała się płynna i wydajna” (raport 2007 Certified Meeting Professional Report przygotowany przez Convention

Industry Council).

Według ostatniego badania Futurewatch do najważniejszych dziedzin zastosowania technologii należą:

- logistyka spotkań (23% respondentów uważa, że istniejące narzędzia nie są dostępne lub ich cena nie jest przystępna),
- uzyskiwanie opinii zwrotnej uczestników o spotkaniach i eventach,
- identyfikacja uczestników – narzędzia do rejestracji, nowe rozwiązania dotyczące identyfikatorów, technologia RFID (42% respondentów uznaje, że obecnie narzędzia nie są dostępne lub ich cena nie jest przystępna),
- wątpliwości dotyczące kosztów i dostępności są najbardziej prawdopodobne w wypadku kwestii dostępu Internetu w obiektach i hotelach (43%), a najmniej – w wypadku narzędzi ułatwiających proces RFP (9%). Respondenci uważają, że odpowiednie narzędzia RFP albo nie istnieją (35%), albo są dostępne w przystępnej cenie (51%).

Design i treść spotkań

Prawdopodobnie jednym z najbardziej ekscytujących najnowszych trendów jest koncentracja na aspekcie zawartości i designie spotkań, traktowanym jako klucz do sukcesu.

„Ludzie nie mówią już o destynacji, hotelu lub jedzeniu, oczywiście pod warunkiem że nie były złe. We współczesnej globalnej wiosce wszystkie te rzeczy przyjmuje się za oczywiste. Po powrocie do domu uczestnicy częściej dyskutują o treści, o tym, co pomoże im w życiu zawodowym, czy też o pożytecznych kontaktach, które nawiązali. W konferencjach nie ma już miejsca na przypadek.

Impreza musi być starannie przemyślana i zaaranżowana, posiadać skondensowaną treść i zapewniać okazje do zawierania kontaktów. Przede wszystkim ma zaspokajać konkretną potrzebę” („Creating Content and Contact – The key to successful new meetings”, ICCA Intelligence nr. 16, kwiecień 2007).

Po obu stronach Atlantyku nauczyciele akademicki i praktycy wprowadzają w życie techniki, których celem jest gwarancja zaspokojenia przez spotkanie autentycznych potrzeb uczestników. Nikt nie jest zainteresowany kolejnym spotkaniem, niezależnie od atrakcyjnej destynacji, jeśli zainwestowany czas i pieniądze nie zaowocują w konkretny sposób. Potrzebne są spotkania, które zapewnią korzyści w dziedzinie edukacji, motywacji i nawiązywania kontaktów zawodowych.

Do liderów nowego ruchu należą:

- Heather Fraser, profesor kontraktowy University of Toronto – zaleca postawić pytania „Czego potrzebuje uczestnik jako całościowa osoba, intelektualnie i emocjonalnie? Jakie potrzeby nie są obecnie zaspokajane?”. Według H. Fraser, kreatywne myślenie automatycznie doprowadzi do pomysłów, które zmienią całe doświadczenie spotkania.
- Elliott Masie, uznany futurysta, analityk i badacz technologii, biznesu i produktywności w miejscu pracy. Jest zdania, że jedynie radykalna rewizja intelektualna doprowadzi do rozwoju branży spotkań.

- Maarten Vanneste, przewodniczący Meetings Support Institute. Koncentrację na treści uważa za naturalną odpowiedź na postrzeganie spotkań jako kosztu, a nie źródła zysku. Dzięki gwarancji wzbogacenia wiedzy uczestników i efektywniejszego nawiązywania zawodowych kontaktów spotkania staną się strategicznym centrum dochodu, napędzającym, tworzącym i powiększającym ROI. „Współczesna branża spotkań jest naturalnym wytworem ewolucji sektora turystyki i hotelarstwa. Jakość podróży i zakwaterowania uczestników nie pozostawia wiele do życzenia, jednak design i treść spotkań są wciąż nierozwiązane i nieorganizowane w światowej skali. Poprawa tego elementu może za-

Rynek spotkań na świecie

gwarantować branży świetlaną przyszłość. To najprawdopodobniej największa szansa od wielu lat", pisze Vanneste.

2.2. TRENDY PODRÓŻY MOTYWACYJNYCH

Budżety

Wyniki badania przeprowadzonego w 2007 r. wśród członków SITE wskazują, że respondenci działający w USA mają pozytywniejsze odczucia na temat rosnących z roku na roku budżetów i ogólnego rozwoju rynku. W odróżnieniu od amerykańskiej branży spotkań rynek motywacyjny znów stanął na nogi i jest bardziej otwarty na dalsze podróże oraz dłuższe loty.

Średni czas trwania amerykańskich programów motywacyjnych odbywających się na terenie kraju wynosił 3-4 dni, podczas gdy większość międzynarodowych programów nadal trwała od 5 do 7 dni. Przewidywano, że liczba uczestników programów motywacyjnych spadnie, czas trwania i wysokość budżetu pozostaną zaś takie same. Wymagania, które trzeba spełnić w celu otrzymania nagrody motywacyjnej, rosną, natomiast wzrost cen utrzymuje budżety na niezmiennym poziomie. Zdecydowana większość respondentów uważała, że polityka firm oraz przepisy prawne są coraz bardziej restrykcyjne wobec programów motywacyjnych, zwłaszcza w dziedzinach takich jak zakupy, w których część zasad wyklucza zakwaterowanie w obiektach o standardzie powyżej 4 gwiazdek.

Destynacje

Uczestnicy badania członków SITE wskazali najbardziej popularne destynacje:

Bieżące kwestie

W trakcie szczytu SITE w Johannesburgu poruszone zostały inne trendy w podróżach motywacyjnych:

- branżowa konsolidacja DMC,
- trwająca fragmentyzacja, która ułatwia sukces mniejszych i bardziej specjalistycznych firm,
- czy w świetle kontroli rządowych i ustawodawczych podróży można wciąż postrzegać jako nagrodę. Warto również wspomnieć o ROI.

Tabela 10. Najpopularniejsze destynacje wymienione przez członków SITE

Największa popularność	Rosnące zainteresowanie
Barcelona	Kostaryka
Rzym	Praga
Paryż	Dubrownik
Londyn	Budapeszt
Dubaj	
Las Vegas	
Hawaje	

Źródło: badanie członków SITE (2007)

Ostatnie badania Incentive Research Foundation wykazały, że użytkownicy końcowi – zwłaszcza większe firmy – w większym stopniu korzystają z badań (53%) i analiz ROI (40%) przy ocenie efektu podróży motywacyjnych.

3. PERSPEKTYWY

Które cechy środowiska marketingowego okażą się najważniejsze i będą kształtować podaż i popyt w branży spotkań oraz podróży motywacyjnych w nadchodzącym roku? Pomijając utrzymujące się obawy związane z zagrożeniem atakami terrorystycznymi, nie ma wątpliwości, iż w „erze zawirowań” podstawową rolę odegrają makroekonomiczne wskaźniki determinujące poziom pewności biznesowej i konsumentów, które wywierają niesłychanie istotny wpływ na popyt na obiekty i usługi powiązane z branżą MICE. Na wyniki sektora spotkań oddziałują oczywiście również trendy wewnętrzne dla branży.

Wskaźniki makroekonomiczne

Cena paliwa

Determinując koszt podróży lotniczych, cena paliwa jest kluczowa zwłaszcza dla międzynarodowych eventów biznesowych. Wzrost cen w 2007 r. był wyższy od spodziewanego na skutek zużycia paliwa w krajach rozwijających się (Chiny, India), rosnącego napięcia w północnym Iranie, wysokich wymagań energetycznych oraz wyjątkowo niskich notowań dolara.

Ceny nieruchomości

Kondycja rynku nieruchomości jest również istotnym czynnikiem wpływającym na pewność konsumentów.

Fluktuacje kursów walutowych

Biorąc pod uwagę rolę rynku USA dla

biznesowej turystyki przyjazdowej w Europie, utrzymujący się niski kurs dolara prawdopodobnie obniży zapotrzebowanie amerykańskich klientów na eventy organizowane na Starym Kontynencie.

Trendy specyficzne dla branży

W przyszłym roku spodziewany jest znaczący wpływ kluczowych trendów już obecnie odczuwanych przez sektor spotkań. Należą do nich:

- wzrost liczby tanich krótkodystansowych linii lotniczych,
- kwestie ochrony środowiska – presja na jednostki i organizacje, aby ograniczyć podróże lub neutralizować wyemitowany dwutlenek węgla,
- społeczna odpowiedzialność biznesu – zachęcanie do wyboru destynacji, w których możliwe jest działania na rzecz lokalnej społeczności i środowiska,
- wzrost liczby podróży i wycieczek klientów z rynków rozwijających się,
- zmiana zasad przyznawania paszportów w USA – większa liczba obywateli USA dysponujących paszportami i większy procent podróży poza Amerykę Północną,
- gwałtowne tempo rozwoju hoteli, obiektów konferencyjnych i infrastruktury – możliwym rezultatem jest konkurencja cenowa prowadząca do wzrostu popytu.

Rozwój infrastruktury najlepiej widać w Azji i na Bliskim Wschodzie, gdzie w najbliższych latach obiekty światowej klasy będą powstawać w coraz szybszym tempie.

oprac. Marek Chojnowski
na podstawie EIBTM 2007 Industry
Trends & Market Share Report
by Rob Davidson

www.mtp.pl
konferencje@mtp.pl

Instytut Turystyki

Działalność Instytutu Turystyki obejmuje:

- badania statystyczne realizowane w ramach rządowego Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej w zakresie turystyki i hotelarstwa;
- badania marketingowe na potrzeby tworzenia i promocji produktów turystycznych, w tym badania rynków zagranicznych i regionalnych;
- gromadzenie informacji o infrastrukturze, walorach, atrakcyjności turystycznej i ruchu turystycznym w województwach i wszystkich gminach w Polsce;
- gromadzenie informacji o podróżach, turystyce, infrastrukturze turystycznej w Polsce, Europie i na świecie;
- opracowania regionalnych i lokalnych strategii i programów rozwoju i turystyki;
- opracowanie specjalistycznych raportów na temat usług w zakresie turystyki, transportu, bazy noclegowej itp.

Wykorzystując gromadzone informacje i posiadaną wiedzę Instytut Turystyki na zamówienie wykonuje również:

- specjalistyczne badania ankietowe, wywiady i analizy sytuacji na wybranych rynkach turystycznych
- opinie na temat celowości i opłacalności projektów;
- opinie na temat innowacyjności projektów turystycznych;
- feasibility study i biznesplany turystycznych projektów inwestycyjnych (w tym wyszukiwania i ocena lokalizacji inwestycji)
- badania rynku (w tym badania popytu i badania konkurencji)
- doradztwo w zakresie projektowania i realizacji przedsięwzięć, strategii i programów.

Centrum Kongresowe Poznań-Targi

- największe w Polsce

- ponad 1100 konferencji, kongresów i szkoleń rocznie
- 100 000 uczestników rocznie
- 24 doskonale wyposażone, klimatyzowane sale konferencyjne
- pawilony wystawiennicze przystosowane do potrzeb konferencyjnych
- idealne warunki do organizacji konferencji, kongresów i imprez specjalnych nawet do 10 000 uczestników, a także kameralnych spotkań biznesowych

Centrum Kongresowe Poznań-Targi

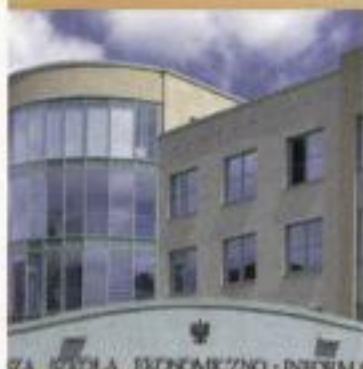
Głogowska 14, 60-734 Poznań, Poland
tel. +48 61 869 21 31, 869 27 20, fax +48 61-869 26 84

www.intur.com.pl

WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNO-INFORMATYCZNA

Studia na kierunku turystyka i rekreacja w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Informatycznej są skierowane do tych osób, które są zainteresowane turystyką, ale jednocześnie mając pewne zdolności organizacyjne myślą o niej w kategoriach zarządzania.

Absolwent turystyki i rekreacji w WSEI zdobywa wiedzę ekonomiczną i prawną, jak również z zakresu zarządzania i organizacji, która pozwoli mu w przyszłości

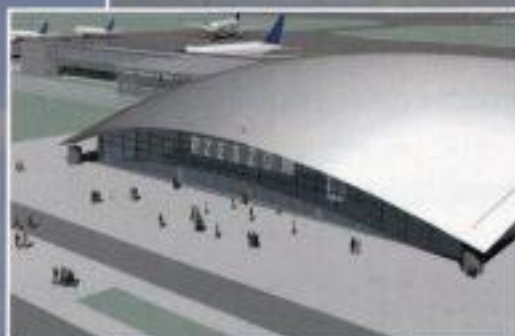
Wykładowcy Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Informatycznej są członkami Meeting Professionals International (MPI), The Society of Incentive and Travel Executives (SITE) WSE-I współpracuje również z organizacją ATLAS oraz Warsaw Convention Bureau.

profesjonalnie zarządzać hotelami, biurami podróży, ośrodkami informacji turystycznej, koordynować prace związane z turystyką w administracji rządowej i samorządowej.

Studenci studiujący na kierunku turystyka i rekreacja na studiach pierwszego stopnia (licencjackich) mogą wybrać jedną z trzech specjalności: **turystyka biznesowa**, hotelarstwo, turystyka krajowa i zagraniczna.

WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNO-INFORMATYCZNA ul. Stokłosa 3, 02-787 Warszawa
tel.: centrala: 45-72-300, rekrutacja: 45-72-400, www.wsei.pl, e-mail: rekrutacja@wsei.pl

Lotnisko Dobrej Pogody

Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka jest jedynym lotniskiem komunikacyjnym południowo-wschodniej Polski, położonym zaledwie 10 km na północ od granic miasta, w centrum regionu Podkarpackiego. Rzeszowski Port Lotniczy, nazywany jest przez pilotów „lotniskiem dobrej pogody”. Statystyki meteorologiczne potwierdzają wyjątkowo korzystne warunki klimatyczne w tej części Polski. Wśród wszystkich lotnisk komunikacyjnych w kraju, to właśnie Rzeszów posiada największą liczbę pogodnych dni w roku.

Dwie drogi krajowe (9 i 19) oraz sąsiedztwo budowanej autostrady A4 i przyszłej drogi ekspresowej „Via Baltica”, zapewniają szybką komunikację z miastem i regionem. Budowa nowego „Terminala 2”, zainteresowanie strategicznych inwestorów zagranicznych inwestycjami na terenie portu, to tylko przykłady potwierdzające, że status Portu Lotniczego Rzeszów wzrasta, a jego rozwój jest koniecznością.

Lotnisko dysponuje:

- zmodernizowanym i wydłużonym pasem startowym o długości 3 200 m
- nowoczesnym wyposażeniem radiowo-nawigacyjnym
- infrastrukturą do kompleksowej obsługi naziemnej samolotów
- nowoczesną osłoną meteorologiczną.

Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka oferuje regularne połączenia do/z:

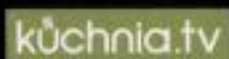
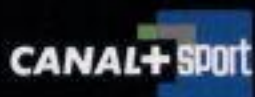
→ Londyn/Stansted	→ Londyn/Luton
→ Dublin	→ Bristol
→ Birmingham	→ Sztokholm
→ Warszawa	→ Nowy Jork – rejsy pasażerskie do dwóch lotnisk: Nowy Jork John F. Kennedy (JFK) oraz Newark Liberty (EWR)

Więcej informacji znajdziecie Państwo
na naszej stronie internetowej: www.lotnisko-rzeszow.pl

Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka, 36-002 Jasionka 942
tel.: +48 (0) 17 852 00 81, tel./fax: +48 (0) 17 852 07 09
e-mail: rzeszowairport@polish-airports.com

**SERWUJ TO,
CO NAJLEPSZE**

**Twoi goście zasługują
na porcję najlepszej rozrywki.**

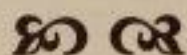

Zadzwoń i zamów: Dział Dystrybucji Kanałów TV; tel. 0 22 32 82 542, 545, 576, 966; cable@cplus.com.pl; www.operatorplus.pl

ZAMEK NA SKALE ★★★★ HOTEL

Trzebieszowice 151, 57-540 Łądek Zdrój
tel.: 74 865 20 00, fax: 74 865 20 01
e-mail: zamek@zameknaskale.com.pl

www.zameknaskale.com.pl

Restauracja

– wyśmienite dania kuchni zamkowej przygotowane przez Mistrza Świata w grillowaniu wraz z ekipą Mistrzów Polski.

SPA

– Centrum Piękna i Urody, basen, jacuzzi, łaźnia parowa, gabinety zabiegowe znajdujące się w zabytkowych XV-wiecznych podziemiach zamkowych.

Konferencje

– zespół zabytkowych sal wyposażonych w nowoczesny sprzęt audiowizualny.

Park

– 13-hektarowy dwupoziomowy park, przepięknie położony nad urwiskiem skalnym Białej Łądeckiej.

Hotel

– komfortowe pokoje – piękny renesansowy dziedziniec – średniowieczne wnętrza winiarni – wysoki standard obsługi.

Hotel został wybrany przez organizatorów konkursu Miss World 2006 i gościł finalistki konkursu. Hotel „Zamek na Skale” został wyróżniony w kategorii obiektów konferencyjnych w zabytkach TOP TEN 20

